

Knudelinjen for en anden Dirichlet-egenfunktion over pæne områder i $\mathbb{R}^2$

Af Louis Pedersen og Ann-Eva Christensen

Juni 2007

AALBORG UNIVERSITET
Institut for Matematiske Fag

Titel:

Knudelinjen for en anden Dirichlet-egenfunktion over pæne områder i $\mathbb{R}^2$

Tema:

Anvendt Matematik Analyse,

Projektperiode:

Mat6, foråret 2007

Projektgruppe:

G4-107

Gruppemedlemmer:

Ann-Eva Christensen

Louis Pedersen

Vejleder:

Thomas Østergaard Sørensen

Kopier: 7

Antal sider: 76

Synopsis:

Målet med denne rapport er at uddybe resultatet og bevisførelsen i [Melas, 1992]. Heri bevises, at knudelinjen for en anden egenfunktion til Laplace-operatoren (over et konvekst, begrænset område med glat rand), skærer randen i præcist to punkter. Derfor gives en grundig indførsel af de aktuelle egenverdier, eksistensen af tilhørende egenfunktioner bevises, og regulariteten af disse egenfunktioner diskuteres. Ydermere indføres knudelinjen for egenfunktionerne, og dennes skæring med randen karakteriseres. Desuden bevises relevante maksimumsprincipper for visse elliptiske differential-operatorer, herunder en version af Hopfs randpunktlemma. Desuden gives et bevis for Courants knudelinjesætning, og Haymans sætning om indre radius. Afslutningsvist bevises hovedsætningen fra [Melas, 1992].

Forord

Dette speciale er udarbejdet af gruppe G4-107 i forbindelse med projektforløbet på gruppens 6. semester ved Institut for Matematiske Fag på Aalborg Universitet i perioden 1. februar til 6. juni 2007. Vi retter en tak til vores vejleder Thomas Østergaard Sørensen, Institut for Matematiske Fag på Aalborg Universitet, for hans engagement samt et godt og lærerigt samarbejde. Desuden har vi sat pris på vores medstuderendes hjælpsomhed med såvel praktiske, f.eks. $\LaTeX$, og faglige bump på vejen.

Institut for Matematiske Fag, Aalborg Universitet den 6. juni 2007.

Louis Pedersen

Ann-Eva Christensen

Indhold

0.1. Abstract	1
0.2. Indledning	3
0.3. Notation og begreber	4
1. Introduktion til Dirichlet-problemet	7
1.1. Egenverdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$	7
1.1.1. Definition af egenverdier	7
1.1.2. Egenfunktionerne kan antages at være reelle	8
1.1.3. Eksistensen af den første egenfunktion	10
1.1.4. Eksistensen af de højere egenfunktioner	11
1.1.5. Min-max/max-min-principper	15
1.2. Regularitet af egenfunktioner	17
1.3. Egenverdier som funktioner af området	19
1.3.1. Monotoniprincip for egenverdier mht. områder	19
1.3.2. Haymans sætning om indre radius	20
2. Partielle differential-uligheder	26
2.1. Maximumsprincipper	26
2.1.1. Hopfs randpunkt-lemma	32
3. Egenfunktioner og knudelinjer	35
3.1. Courants knudelinjesætning	36
3.2. Lemmaer til hovedsætning	40
3.2.1. Egenfunktioner og knudelinjers opførsel nær randen	40
3.2.2. Karakterisering af rand - knudelinje skæringer	48
3.2.3. Kriterium for entydighed af den anden egenfunktion	50
4. Hovedsætningen	56
4.1. Dirichlet-problemet på cirklen	56
4.2. Beviset for udsagn (A)	59
4.3. Beviset for udsagn (B)	60
4.4. Bevis for hovedsætningen	69
5. Konklusion	70

A. Appendices	72
A.1. Den første egen værdi er simpel	72
A.2. Laplaceoperatoren i polære koordinater	73
A.3. Svage grænser er entydige	74
Litteratur	75

0.1. Abstract

This paper is written by Ann-Eva Christensen and Louis Pedersen, during the authors sixth semester of mathematics at the Department of Mathematical Sciences, Aalborg University, as a thesis in the field of Applied Mathematical Analysis. The writing period ran from february 1. to june 6., 2007. The associated mentor guiding the project was Thomas Østergaard Sørensen, Department of Mathematical Sciences, Aalborg University.

This thesis revolves around an article written by Antonio D. Melas ([Melas, 1992]) in the year 1992. The main result in [Melas, 1992] article, is the following: The nodal line for a second eigenfunction of the laplacian with zero boundary conditions intersects the boundary of a convex bounded domain, with smooth boundary, in precisely two points.

The goal of this thesis is to elaborate on the techniques, arguments and results used during the proof of this theorem. These span several mathematical disciplines, and therefore the reader will not only get proofs of many needed results, but also useful references to relevant litterature for possible further study.

This paper contains a short introduction to the history of the classical Dirichlet-problem, and a thorough statement of the eigenvalue- and eigenfunction-problem for the laplacian defined on an open domain of finite lebesgue-measure in $\mathbb{R}^2$ - in this paper referred to as the Dirichlet problem. Also most of the results are stated and proved for $\mathbb{R}^2$, but generalizations are possible, and if needed the reader should be able to extract useful information for other dimensions. At least if the references to the litterature are explored. During the paper we prove the existense of eigenvalues and eigenfunction for the Dirichlet problem, and establish results about the connection between the eigenvalue equation $\Delta u + \lambda u = 0$ and the definition of eigenvalues as variational problems. Furthermore other results regarding the behaviour of egenvalues are discussed.

This paper also contains a brief discussion of the regularity of egenfunctions (and to some extent other solutions to elliptic partial differential equations). References regarding this subject are made, since the proofs are omitted.

The regularity leads to proving maximum-principles in the forms needed for the main theorem. This includes useful versions of a generic maximum-principle and versions of Hopfs Boundary Point Lemma, much needed in the further study of [Melas, 1992].

Another classic result proven in this text is the Courant Nodal Line Theorem, which is a pivotal point. As an added bonus of the Courant Nodal Line Theorem a proof that the first Dirichlet eigenvalues is simple is quite easy and therefore added in the appendices in the back.

We also prove the Hayman Inner Radius Theorem, which bounds a geometrical

0.1 Abstract

---

property, specifically the largest disc contained in a domain, with the first eigenvalue of the domain. The proof of Haymans inner radius theorem uses a version of Wirtingers Inequality which is therefore also proven in the paper.

We conclude the paper by informing the reader about, and referring to, later and similar results. Of course several relevant subjects are not fully elaborated in this paper. Therefore we sum up which topics, should be considered suited for further study.

0.2. Indledning

Det klassiske Dirichlet-problem er et gammelt matematisk problem, hvoraf relaterede problemer stadig optager matematikere. Mange matematiske problemer er fysisk motiveret, og det klassiske Dirichlet-problem blev formuleret af Dirichlet (1805-1859)¹ i 1830'erne, som følge af hans studie af stabiliteten af solsystemet. Det klassiske Dirichlet-problem er problemet at finde en funktion, der er harmonisk på et områdes indre, opfyldende givne randbetingelse - f.eks. find u så $\Delta u = 0$ på Ω åben, og $u = f$ på $\partial\Omega$ (Dette kan omskrives til problemet $\Delta u = g$ på Ω og $u = 0$ på randen.)²

Dette modellerer en række fysiske problemer, f.eks. temperaturen i et objekt ved varmeveksling med omgivelserne, hvor randens temperatur er fastholdt, eller hvordan en membran over et område svinger, når den er fæstnet til randen af området. Fysiske problemer søges ofte løst ved minimering af det pågældende systems energi. Dette motiverer Dirichlets løsningsforslag til Dirichlet-problemet, som netop benytter variationsregning, og søger at minimere et integral på formen $\int_{\Omega} |\nabla u|^2$ over funktioner med $u = f$ på $\partial\Omega$.

Førhen antog man blot eksistensen af en løsning, dvs. man overså at det pågældende infimum ikke nødvendigvis var et minimum. Dette blev udbedret af Hilbert omkring år 1900, der beviste eksistensen af løsninger (også ved hjælp af variationsregning) under passende forudsætninger på området, randen og funktionerne, der minimeres over. Dirichlet-problemet var i mellemtiden genstand for diskussion, med mod-eksempler og udbedrede løsningsmodeller³.

Relationen mellem det klassiske Dirichlet-problem og emnet for denne rapport er, at vi indfører såkaldte egenværdier λ og egenfunktioner u som hhv. minimum af et vist funktionale, og minimerende funktioner. Disse vises at opfylde

$$\begin{cases} \Delta u = -\lambda u & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega, \end{cases}$$

og sammenhængen med klassiske Dirichlet ses her. Dette kaldes i denne rapport for Dirichlet-problemet.

¹For yderligere information om Dirichlet, se [O'Connor and Robertson, 2000].

²Egentlig kunne man mere generelt formulere Dirichlet-problemet som: „Find en funktion der opfylder en givet partial differential ligning og en givet randbetingelse“.

³For en mere detaljeret gennemgang af Dirichlet-problemets historiske udvikling med en tilhørende beskrivelse af de brugte løsningsmetoder se evt. side 277 og frem i [Kellogg, 1929]

0.3. Notation og begreber

Følgende notationer og koncepter anvendes igennem rapporten:

- Topologien der lægges på $\mathbb{R}^n$ er altid den almindeligt brugte metriske topologi, defineret ud fra den euklidiske afstand.
- En åben kugle med radius r omkring et punkt $\mathbf{x}$ skrives $B_r(\mathbf{x})$.
- Randen af en mængde A , noteret som ∂A , defineres ved⁴:

$$\partial A := \overline{A} \setminus A^0, \quad (0.3.1)$$

hvor $\overline{A}$ er aflukningen af A og A^0 betegner mængden af indre punkter af A .

- For en mængde A i $\mathbb{R}^n$ menes der med $|A|$ Lebesgue-målet i $\mathbb{R}^n$ af A .
- Såfremt andre mål ikke er nævnt, da er det benyttede mål Lebesgue-målet.
- Medmindre andet anføres da betegner Ω altid åben delmængde af $\mathbb{R}^n$.
- Desuden benyttes funktionsrummet bestående af uendeligt ofte differentiable (i klassisk forstand) funktioner, over Ω ; $C^\infty(\Omega)$.
- Med betegnelsen glat menes at være i et passende C^∞ -rum.
- Vi skriver $C_0^\infty(\Omega)$ om funktioner i $C^\infty(\Omega)$, der ydermere har kompakt støtte indeholdt i Ω ⁵.
- En funktion f siges at ligge i $C_{loc}^{1,\alpha}$ hvis der eksisterer en konstant C_K for alle kompakte mængder K , så

$$|f(\mathbf{x}) - f(\mathbf{y})| \leq C_K |\mathbf{x} - \mathbf{y}|^\alpha,$$

og f kaldes lokalt Hölder-kontinuert af orden α .

- Vi skriver $C^{k,\alpha}(\Omega)_{loc}$ om de funktioner der er lokalt Hölder-kontinuerte af orden α , og har op til og med k 'te ordens afledte der er Hölder-kontinuerte af orden α .
- Med D' menes rummet af distributioner, dvs. kontinuerte lineære funktioner på rummet af testfunktioner - se [Lieb and Loss, 2001, Chapter 6 - Distributions].

⁴Alternativt $\partial A := \overline{A} \cap \overline{A^c}$.

⁵Støtten for en funktion $f : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ er defineret som $\overline{\{x \in \Omega : f(x) \neq 0\}}$

Funktionsrum

Det viser sig, at det naturlige rum at arbejde i, for randværdien konstant nul for partielle differentiaalligninger på Ω , er aflukningen af $C_0^\infty(\Omega)$ i såkaldt H^1 -norm som nedenfor.

Definition 1. For $\Omega \in \mathbb{R}^n$ så lad

$$H^1(\Omega) := \{f : \Omega \rightarrow \mathbb{C} \mid f \in L^2(\Omega), \partial_i f \in L^2(\Omega), i = 1, \dots, n\},$$

hvor ∂_i betegner den i 'te svage afledte⁶. ◇

Rummet $H^1(\Omega)$ er et Hilbertrum med det indre produkt $(f, g)_{H^1(\Omega)} := (f, g)_{L^2(\Omega)} + \sum_{i=1}^n (\partial_i f, \partial_i g)_{L^2(\Omega)}$. Hermed haves normen

$$\|f\|_{H^1(\Omega)} = (\|f\|_{L^2(\Omega)}^2 + \|\nabla f\|_{L^{2n}(\Omega)}^2)^{\frac{1}{2}}.$$

Se eventuelt [Lieb and Loss, 2001] afsnit 7.1-7.5 for yderligere uddybning.

Resultatet i [Lieb and Loss, 2001, 7.6 Theorem samt "remarks" side 174], er at $C_0^\infty(\mathbb{R}^n)$ er tæt i $H^1(\mathbb{R}^n)$, men dette gælder ikke generelt for $\Omega \subset \mathbb{R}^n$.

Vi indfører nu rummet $H_0^1(\Omega)$, som værende $C_0^\infty(\Omega)$ aflukket mht. tidligere nævnte H^1 -norm. Dermed er $H_0^1(\Omega)$ et lukket underrum af $H^1(\Omega)$ per følgende argument: Hvis $f, g \in H_0^1(\Omega)$, dvs. både f og g kan approksimeres henholdsvis med følger $\{f_n\}$ og $\{g_n\}$ fra $C_0^\infty(\Omega)$ da kan $af + bg$ approksimeres med følgen $\{af_n + bg_n\} \in C_0^\infty(\Omega)$. Dette ses vha. trekantsuligheden, og $af + bg$ er derfor også i $H_0^1(\Omega)$. Dermed er $H_0^1(\Omega)$ et Hilbert-rum i sig selv, med samme indre produkt og norm som $H^1(\Omega)$.

Vi indfører endnu et funktionsrum, da dette rum benyttes i visse referencer.

Definition 2.

$$D^1(\Omega) := \{f : \Omega \rightarrow \mathbb{C} : f \in L_{loc}^1(\Omega), \partial_i f \in L^2(\Omega), \\ i = 1, \dots, n, \forall a > 0, |\{x : f(x) > a\}| < \infty\},$$

igen med afledte i svag forstand. ◇

Dermed for $|\Omega| < \infty$ gælder $H_0^1(\Omega) \subseteq H^1(\Omega) \subseteq D^1(\Omega)$, da $f \in L^2(\Omega)$ medfører $f \in L_{loc}^1(\Omega)$ ved Hölders ulighed.

⁶Se f.eks [Lieb and Loss, 2001, side 172] - bemærk $H^1(\Omega)$ i litteraturen også er Sobolev-rummet $W^{1,2}(\Omega)$

Svag konvergens Ved svag konvergens i $D^1(\Omega)$ forstås, at $f_j \rightharpoonup f$ i $D^1(\Omega)$ hvis $\partial_i f_j \rightharpoonup \partial_i f$ i $L^2(\Omega)$ for $i = 1, \dots, n$.

Svag konvergens er et centralt begreb, så følgende overvejelser vil blive brugt. Der gælder at $H_0^1(\Omega) \subseteq H^1(\Omega) \subseteq L^2(\Omega)$. Lad nu T være et lineært og begrænset funktional på $L^2(\Omega)$ (Dvs. $T \in L^2(\Omega)^*$). Dette betyder, at for alle $\psi \in L^2(\Omega)$, så gælder $|T\psi| \leq C \|\psi\|_{L^2(\Omega)}$. Dermed gælder dette i særdeleshed også for $\psi \in H^1(\Omega)$ og dermed for alle $\psi \in H^1(\Omega)$ gælder, at $|T\psi| \leq C \|\psi\|_{L^2(\Omega)} \leq C \|\psi\|_{H^1(\Omega)}$. Dermed er et lineært, begrænset funktional på $L^2(\Omega)$ også et lineært, begrænset funktional på $H^1(\Omega)$ og $H_0^1(\Omega)$ - dvs. $(H_0^1)^*(\Omega) \supseteq (H^1)^*(\Omega) \supseteq (L^2)^*(\Omega)$. Hermed haves at $\psi_j \rightharpoonup \psi_0$ i $H_0^1(\Omega)$ medfører $\psi_j \rightharpoonup \psi_0$ i $H^1(\Omega)$ og i $L^2(\Omega)$.

Hvis vi støtter os til [Lieb and Loss, 2001, side 141] mht. definitionen af $H^1(\Omega)$, så har vi, at svag konvergens i $H^1(\Omega)$ her netop defineres som, at ψ_j konvergerer svagt mod ψ_0 hvis $\psi_j \rightharpoonup \psi_0$ i $L^2(\Omega)$ og $\partial_i \psi_j \rightharpoonup \partial_i \psi_0$ i $L^2(\Omega)$ for $i = 1, \dots, n$. Herefter viser resultatet i [Lieb and Loss, 2001, side 165-166 og 6.24 Theorem], at dette er ækvivalent med den normale definition af svag konvergens vha. lineære kontinuerte funktionaler. Vi ser specielt fra [Lieb and Loss, 2001, 6.24 Theorem] at svag konvergens i $L^2(\Omega)$ medfører svag konvergens i $H^1(\Omega)$.

1. Introduktion til Dirichlet-problemet

I denne rapport vises, at knudelinjen for en anden egenfunktion til Laplace-operatoren, defineret på et konvekst og begrænset område, skærer randen i præcist to punkter. Vi arbejder med egenfunktioner der er nul på randen af området. Man kan tænke på problemet, som beskrivende at knudelinjen tilhørende den første overtone, af et tilpas pænt trommeskind, skærer randen i to punkter. Kapitlet giver en grundig indførsel af Dirichlet-egenværdier og egenfunktioner med baggrund i variationsregning. Derefter vises, at disse kan opstilles i en egenværdiligning.

1.1. Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

Her samles generel information om egenværdier og egenfunktioner til Dirichlet-problemet, som defineres nedenfor. Vores fremgangsmåde følger [Lieb and Loss, 2001, Chapter 12].

1.1.1. Definition af egenværdier

Lad Ω være en åben delmængde af $\mathbb{R}^2$ med $|\Omega| < \infty$. For $\varphi \in H_0^1(\Omega)$ definerer vi

$$\mathcal{E}(\varphi) := \int_{\Omega} |\nabla \varphi(x)|^2 dx$$

Vi definerer den første såkaldte Dirichlet-egenværdi, λ_1 , ved:

$$\lambda_1 := \inf\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in H_0^1(\Omega), \int_{\Omega} |\varphi(x)|^2 dx = 1\} \quad (1.1.1)$$

Dette infimum viser sig at være et minimum, og en funktion u_1 , hvor $\mathcal{E}(u_1) = \lambda_1$, kaldes for en (første) egenfunktion. Indfør induktivt den k 'te egenværdi, λ_k , (idet eksistensen af de $k - 1$ forrige egenfunktioner antages),

$$\lambda_k = \inf\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in H_0^1(\Omega), \|\varphi\|_{L^2} = 1, (\varphi, u_i)_{L^2} = 0 \text{ for } i = 0, \dots, k - 1\}. \quad (1.1.2)$$

1.1 Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

Dette infimum kan også bevises senere at være et minimum. En minimerende funktion u_k , dvs. $\mathcal{E}(u_k) = \lambda_k$ kaldes en k 'te egenfunktion.

1.1.2. Egenfunktionerne kan antages at være reelle

Under antagelse af, at der vitterligt eksisterer k 'te egenfunktioner, vises det her, at de kan antages værende reelle. Vi skriver en k 'te egenfunktion, u_k , og et vilkårligt $f \in C_0^\infty(\mathbb{R}^n)$, som hhv. $u_k = \operatorname{Re} u_k + i \operatorname{Im} u_k$ samt $f = \operatorname{Re} f + i \operatorname{Im} f =: f_1 + i f_2$. Definer

$$u_k^\varepsilon := u_k + \varepsilon f.$$

Med $Q(\varepsilon) := \frac{\mathcal{E}(u_k^\varepsilon)}{(u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)}}$, udregnes $Q'(0)$. Denne konstruktion giver, $Q(\varepsilon)$ har minimum for $\varepsilon = 0$ så

$$\left. \frac{d}{d\varepsilon} \frac{\mathcal{E}(u_k^\varepsilon)}{(u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)}} \right|_{\varepsilon=0} = 0$$

Ved differentiation havs

$$\left(\frac{d}{d\varepsilon} \mathcal{E}(u_k^\varepsilon) (u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)} - \mathcal{E}(u_k^\varepsilon) \frac{d}{d\varepsilon} (u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)} \right) \Big|_{\varepsilon=0} = 0.$$

Med $\varepsilon = 0$ indsat fås nu:

$$\left. \frac{d}{d\varepsilon} \mathcal{E}(u_k^\varepsilon) \right|_{\varepsilon=0} = \lambda_k \left. \frac{d}{d\varepsilon} (u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)} \right|_{\varepsilon=0}. \quad (1.1.3)$$

Ved at benytte formlen

$$\|x + y\|^2 = \|x\|^2 + \|y\|^2 + 2 \operatorname{Re}(x, y), \quad (1.1.4)$$

følger

$$\begin{aligned} \mathcal{E}(u_k^\varepsilon) &= \int_{\Omega} |\nabla u_k + \varepsilon \nabla f|^2 = \|\nabla \operatorname{Re} u_k + i \nabla \operatorname{Im} u_k + \varepsilon \nabla f_1 + i \varepsilon \nabla f_2\|_{L^2(\Omega)}^2 \\ &= \|\nabla \operatorname{Re} u_k\|_{L^2(\Omega)}^2 - \|\nabla \operatorname{Im} u_k\|_{L^2(\Omega)}^2 + 2i \operatorname{Re}(\operatorname{Re} \nabla u_k, \operatorname{Im} \nabla u_k)_{L^2(\Omega)} \\ &\quad + \varepsilon^2 \|\nabla f_1\|_{L^2(\Omega)}^2 - \varepsilon^2 \|\nabla f_2\|_{L^2(\Omega)}^2 + i \varepsilon^2 \operatorname{Re}(\nabla f_1, \nabla f_2)_{L^2(\Omega)} \\ &\quad + 2\varepsilon \operatorname{Re}(\operatorname{Re} \nabla u_k + i \operatorname{Im} \nabla u_k, \nabla f_1 + i \nabla f_2)_{L^2(\Omega)}. \end{aligned}$$

1.1 Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

Der differentieres mht. ε og med $\varepsilon = 0$, giver dette

$$\begin{aligned} \frac{d}{d\varepsilon} \mathcal{E}(u_k^\varepsilon)|_{\varepsilon=0} &= 2 \operatorname{Re}((\operatorname{Re} \nabla u_k + i \operatorname{Im} \nabla u_k, \nabla f_1 + i \nabla f_2)_{L^2(\Omega)}) \\ &= 2 \operatorname{Re}(\operatorname{Re} \nabla u_k, \nabla f_1)_{L^2(\Omega)} + 2 \operatorname{Re}(i(\operatorname{Re} \nabla u_k, \nabla f_2)_{L^2(\Omega)}) \\ &\quad + 2 \operatorname{Re}(-i(\operatorname{Im} \nabla u_k, \nabla f_2)_{L^2(\Omega)}) + 2 \operatorname{Re}(\operatorname{Im} \nabla u_k, \nabla f_2)_{L^2(\Omega)} \\ &= 2(\operatorname{Re} \nabla u_k, \nabla f_1)_{L^2(\Omega)} + 2(\nabla \operatorname{Im} u_k, \nabla f_2)_{L^2(\Omega)}. \end{aligned}$$

Tilsvarende udregnes

$$\begin{aligned} \frac{d}{d\varepsilon} (u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)}|_{\varepsilon=0} &= \frac{d}{d\varepsilon} \|u_k^\varepsilon\|^2 \\ &= 2(\operatorname{Re} u_k, f_1)_{L^2(\Omega)} + 2(\operatorname{Im} u_k, f_2)_{L^2(\Omega)}. \end{aligned}$$

Ved indsættelse i (1.1.3) følger:

$$(\operatorname{Re} \nabla u_k, \nabla f_1)_{L^2(\Omega)} + (\operatorname{Im} \nabla u_k, \nabla f_2)_{L^2(\Omega)} = \lambda_k ((\operatorname{Re} u_k, f_1)_{L^2(\Omega)} + (\operatorname{Im} u_k, f_2)_{L^2(\Omega)}). \quad (1.1.5)$$

For et vilkårligt $g \in C_0^\infty(\Omega)$, med $g =: g_1 + ig_2$, (g_1, g_2 er reelle), gælder $g_1, g_2 \in C_0^\infty(\Omega)$, og (1.1.5) for hhv. $g_1 + i0$ og $g_2 + i0$ sammenlagt giver:

$$(\operatorname{Re} \nabla u_k, \nabla g)_{L^2(\Omega)} = \lambda_k (\operatorname{Re} u_k, g)_{L^2(\Omega)}.$$

Da $\operatorname{Re} u_k \in H_0^1(\Omega)$ kan denne approksimeres med en følge i $C_0^\infty(\Omega)$ i H^1 -norm. Dermed gælder ved grænseovergang at

$$\|\operatorname{Re} \nabla u_k\|_{L^2(\Omega)} = \lambda_k \|\operatorname{Re} u_k\|_{L^2(\Omega)}.$$

Dvs.

$$\mathcal{E}\left(\frac{\operatorname{Re} u_k}{\|\operatorname{Re} u_k\|_{L^2(\Omega)}}\right) = \lambda_k.$$

Hermed kan den første egenfunktion u_1 antages reel. Hvis u_1 er reel og $u_2 = \operatorname{Re} u_2 + i \operatorname{Im} u_2$ så $0 = (u_1, \operatorname{Re} u_2 + i \operatorname{Im} u_2) = (u_1, \operatorname{Re} u_2) + i(u_1, \operatorname{Im} u_2)$.

Dvs. specielt så $(u_1, \operatorname{Re} u_2) = 0$, og normaliseres $\operatorname{Re} u_2$ er denne tilladelig. Ved dette argument kan den k 'te egenfunktion antages reel for alle k når de forrige er antaget reelle.

1.1.3. Eksistensen af den første egenfunktion

Her bevises eksistensen af en minimerende funktion til (1.1.1), dvs. af en første egenfunktion¹.

Sætning 3. *Til minimeringsproblemet (1.1.1) eksisterer en funktion $u_1 \in H_0^1(\Omega)$ med $\|u_1\|_{L^2(\Omega)} = 1$ således at $\mathcal{E}(u_1) = \lambda_1$. Ydermere opfylder u_1 at:*

$$-\Delta u_1 = \lambda_1 u_1 \quad , \quad i \quad D'(\Omega) \quad (1.1.6)$$

Bevis. Lad $\{u^j\}_{j \in \mathbb{N}}$ være en minimerende følge i $H_0^1(\Omega)$ med $\|u^j\|_{L^2(\Omega)} = 1$; dvs. $\mathcal{E}(u^j) \rightarrow \lambda_1$ for $j \rightarrow \infty$. Dermed eksisterer J så for $j > J$ så $|\lambda_1 - \mathcal{E}(u^j)| < 1$. Dermed er $\mathcal{E}(u^j)$ begrænset af $A := \max\{\mathcal{E}(u^1), \mathcal{E}(u^2), \dots, \mathcal{E}(u^J), \lambda_1 + 1\}$. Dermed er $\|u^j\|_{H^1(\Omega)} = (\|u^j\|_{L^2(\Omega)}^2 + \|\nabla u^j\|_{L^2(\Omega)}^2)^{\frac{1}{2}} \leq (1 + A^2)^{\frac{1}{2}} < \infty$, dvs. $\{u^j\}_{j \in \mathbb{N}}$ er begrænset i $H_0^1(\Omega)$. Dermed findes ifølge Banach-Alaoglus sætning en svag konvergent delfølge, som vi lader overtage betegnelsen $\{u^j\}$. Dvs. $u^j \rightharpoonup u^0 \in H_0^1(\Omega)$ Den svage konvergens af u^j mod u^0 i $H_0^1(\Omega)$ medfører svag konvergens af ∇u^j mod ∇u^0 i $L^2(\Omega)$ (se afsnit 0.3). Dermed følger det af [Lieb and Loss, 2001, 2.11 Theorem], at

$$\liminf \|\nabla u^j\|_{L^2(\Omega)} \geq \|\nabla u^0\|_{L^2(\Omega)}$$

Med andre ord er $\mathcal{E}(u)$ svagt nedre semikontinuert. Dermed haves at

$$\lambda_1 = \lim \mathcal{E}(u^j) = \liminf \mathcal{E}(u^j) \geq \mathcal{E}(u^0)$$

Vores problem er defineret over en mængde med endeligt mål, og dermed kan [Lieb and Loss, 2001, 8.6 Theorem] benyttes, som også gælder med et åbent $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ som i dette tilfælde², til direkte at konkludere, at da $\|u^j\|_{L^2(\Omega)} = 1$ for alle j så $\|u^0\|_{L^2(\Omega)} = 1$. Med $u_1 := u^0$ er det første udsagn bevist.

Vi mangler stadig at vise (1.1.6). For et vilkårligt $f \in C_0^\infty(\Omega)$ og for $\varepsilon \in \mathbb{R}$ defineres nu følgende:

$$u_1^\varepsilon := u_1 + \varepsilon f$$

Betragt:

$$Q(\varepsilon) := \frac{\mathcal{E}(u_1^\varepsilon)}{(u_1^\varepsilon, u_1^\varepsilon)_{L^2(\Omega)}} = \frac{\int_\Omega |\nabla(u_1 + \varepsilon f)|^2}{\int_\Omega |u_1 + \varepsilon f|^2} = \frac{\|\nabla u_1 + \varepsilon f\|_{L^2(\Omega)}^2}{\|u_1 + \varepsilon f\|_{L^2(\Omega)}^2}$$

¹Et pædagogisk eksempel fra [Lieb and Loss, 2001, 267] på hvad man kan rode sig ud i, hvis eksistensen (som nævnt i indledningen) af en "minimizer/maximizer" blot antages: Lad N være det største heltal. Da $N \in \mathbb{N}$ så $N^2 \in \mathbb{N}$, og $N^2 \geq N$, men så $N^2 = N$. Dvs. $N = 1$!

²Den nysgerrige læser kan læse mere herom i bemærkningerne [Lieb and Loss, 2001, side 212-214]

1.1 Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

Ligesom tidligere benyttes $\|a + b\|^2 = \|a\|^2 + \|b\|^2 + 2\operatorname{Re}(a, b)$, til at få

$$Q(\varepsilon) := \frac{\|\nabla(u_1 + \varepsilon f)\|_{L^2(\Omega)}^2}{\|u_1 + \varepsilon f\|_{L^2(\Omega)}^2} = \frac{\|\nabla u_1\|_{L^2(\Omega)}^2 + \varepsilon^2 \|\nabla f\|_{L^2(\Omega)}^2 + 2\operatorname{Re}\varepsilon(\nabla u_1, \nabla f)}{\|u_1\|_{L^2(\Omega)}^2 + \varepsilon^2 \|f\|_{L^2(\Omega)}^2 + 2\operatorname{Re}\varepsilon(u_1, f)}$$

Da $Q(\varepsilon)$ antager sit minimum i $\varepsilon = 0$, idet u_1 er en minimerende funktion, så

$$0 = Q'(0) = \frac{2\operatorname{Re}(\nabla u_1, \nabla f) \|u_1\|_{L^2(\Omega)}^2 - 2\operatorname{Re}(u_1, f) \|\nabla u_1\|_{L^2(\Omega)}^2}{\|u_1\|_{L^2(\Omega)}^4},$$

Hermed

$$\operatorname{Re}(\nabla u_1, \nabla f) = \lambda_1 \operatorname{Re}(u_1, f)$$

Da u_1 kan antages værende reel, og f er vilkårligt valgt fra $C_0^\infty(\mathbb{R}^n)$ haves resultatet for vilkårlige reelle testfunktioner. Skrives en kompleks testfunktion som summen af dens reeldel og imaginær-del fås resultatet. ■

1.1.4. Eksistensen af de højere egenfunktioner

Ligesom med den første egenværdi, ønsker vi at bevise eksistensen af k 'te egenfunktioner. Vi minder om definitionen i (1.1.2) af den k 'te egenværdi

$$\lambda_k = \inf\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in H_0^1(\Omega), \|\varphi\|_{L^2} = 1, (\varphi, u_i)_{L^2} = 0 \text{ for } i = 1, \dots, k-1\}. \quad (1.1.7)$$

Følgende sætning giver, at et sådant infimum antages, dvs en k 'te egenfunktion u_k eksisterer. Desuden viser sætningen at u_k opfylder egenværdiligningen for Laplace-operatoren i distributionsforstand, samt det delvise konverse udsagn, at en løsning til egenværdiligningen er en linear-kombination af egenfunktioner.

Sætning 4. Hvis der eksisterer i 'te egenfunktioner, $u_i, i = 1, \dots, k-1$ og $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ er åben med $|\Omega| < \infty$. Så gælder følgende fire udsagn:

1. Der eksisterer en k 'te egenfunktion u_k i $H_0^1(\Omega)$.

2. En k 'te egenfunktion u_k opfylder, at

$$-\Delta u_k = \lambda_k u_k \quad , \quad i \mathcal{D}'(\Omega). \quad (1.1.8)$$

3. Den k 'te egenværdi, λ_k , har endelig multiplicitet.

4. Hvis $\varphi \in H_0^1(\Omega)$, ($\varphi \neq 0$), således

$$-\Delta \varphi = \lambda \varphi \quad , \quad i \mathcal{D}'(\Omega),$$

er opfyldt, så er $\varphi = \sum_{i=m}^{m+n} (u_i, \varphi)_{L^2(\Omega)} u_i$ i $\mathcal{D}'(\Omega)$, hvor u_i er i 'te egenfunktioner og $\lambda_i = \lambda$.

1.1 Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

Bevis. 1. Efter samme fremgangsmåde, som i beviset for, at der eksisterer en første egenfunktion (sætning 3), tages en minimerende følge $\{u_k\}^n \subset H_0^1(\Omega)$ med $\|u_k^n\|_{L^2} = 1$ og $(u_k^n, u_i) = 0$ for $i = 1, \dots, k-1$. Her fås igen en svag grænse, $u_k^0 \in H_0^1(\Omega)$ med $\|u_k^0\|_{L^2} = 1$. Da u_k^i konvergerer svagt mod u_k^0 i $H^1(\Omega)$, konvergerer u_k^i svagt mod u_k^0 i $L^2(\Omega)$. Riesz' repræsentations-sætning ([Johnsen, 2006, side 22]) giver, at alle funktionaler i dualrummet af $L^2(\Omega)$ kan skrives som et indre produkt i $L^2(\Omega)$. Vi får, at for alle $z \in L^2(\Omega)$ at

$$(u_k^i, z)_{L^2(\Omega)} \rightarrow (u_k^0, z)_{L^2(\Omega)}.$$

Specielt gælder dette for $z = u_i$ for hhv. $i = 1, \dots, k-1$, hvorfor

$$0 = \lim_{i \rightarrow \infty} (u_k^i, u_i)_{L^2(\Omega)} = (u_k^0, u_i)_{L^2(\Omega)}, \quad i = 1, \dots, k-1.$$

Da $\mathcal{E}(u_k^0) = \lambda_k$, og u_k^0 pr. ovenstående er tilladelig, haves resultatet med $u_k := u_k^0$.

2. For at vise, at (1.1.8) er opfyldt sættes $u_k^\varepsilon := u_k + \varepsilon f$ for et $f \in C_0^\infty(\Omega)$ med $(f, u_i)_{L^2(\Omega)} = 0$, $i = 1, \dots, k-1$. Analogt med beviset for sætning 3, udregnes $Q'(0)$ med $Q(\varepsilon) := \frac{\mathcal{E}(u_k)}{(u_k^\varepsilon, u_k^\varepsilon)_{L^2(\Omega)}}$, og man får

$$(-\Delta f, u_k)_{L^2(\Omega)} = \lambda_k (f, u_k)_{L^2(\Omega)}, \quad (1.1.9)$$

hvormed $D := (-\Delta - \lambda_k)u_k$ opfylder, at $D(f) = 0$ i $D'(\Omega)$, for $f \in C_0^\infty(\Omega)$ med $(f, u_i)_{L^2(\Omega)} = 0$, $i = 1, \dots, k-1$ ³. Ved brug af [Lieb and Loss, 2001, 6.14 Theorem] sluttet, at der eksisterer c_i 'er, så

$$D = \sum_{i=1}^{k-1} c_i u_i, \quad \text{i } D'(\Omega).$$

Tag en følge $\{u_j^m\}$ i $C_0^\infty(\Omega)$, hvor $u_j^m \rightarrow u_j$, $j = 1, \dots, k-1$. Så vil (da stærk konvergens medfører svag konvergens)

$$\lim_{m \rightarrow \infty} D(u_j^m) = \lim_{m \rightarrow \infty} \sum_{i=1}^{k-1} c_i \int_{\Omega} u_j^m u_i = \sum_{i=1}^{k-1} c_i \int_{\Omega} u_j u_i = c_j \quad (1.1.10)$$

³Bemærk, at u_i erne er distributioner, da $u_i \in L^2(\Omega)$ medfører $u_i \in L_{loc}^1(\Omega)$ ved Hölders ulighed, da $|\Omega| < \infty$.

og samtidig ved definition af D :

$$\begin{aligned} \lim_{m \rightarrow \infty} D(u_j^m) &= \lim_{m \rightarrow \infty} \int_{\Omega} -u_j^m \Delta u_k - \lambda_k \int_{\Omega} u_j^m u_k \\ &= \int_{\Omega} -u_j \Delta u_k - \lambda_k \int_{\Omega} u_j u_k \\ &= \int_{\Omega} \nabla u_j \nabla u_k. \end{aligned} \quad (1.1.11)$$

Ifølge (1.1.10) og (1.1.11) haves

$$\int_{\Omega} \nabla u_j \nabla u_k = c_j. \quad (1.1.12)$$

Ved partiel integration i (1.1.12):

$$c_j = \int_{\Omega} \nabla u_j \nabla u_k = - \int_{\Omega} \Delta u_j u_k = \lambda_j \int_{\Omega} u_j u_k = 0. \quad (1.1.13)$$

Dette viser, at $c_j = 0$ for alle $j = 1, \dots, k-1$. Dermed er D nul for alle $f \in C_0^\infty(\mathbb{R}^n)$, og dermed opfylder u_k ligningen (1.1.8).

3. Egenværdierne har desuden endelig multiplicitet, hvilket her bevises: Antag modsætningsvist, at der eksisterer en egenværdi λ_l , der ikke har endelig multiplicitet. Det vil sige at $\lambda_l = \lambda_{l+n}$, for alle $n \in \mathbb{N}$. Så eksisterer en ortonormal følge $\{u_{l+n}\}_{n \in \mathbb{N}}$ i $L^2(\Omega)$. En sådan følge konvergerer svagt mod 0 i $L^2(\Omega)$. Da $\|u_{l+n}\|_{H^1(\Omega)} = (\|u_{l+n}\|_{L^2(\Omega)} + \|\nabla u_{l+n}\|_{L^2(\Omega)})^{\frac{1}{2}}$ haves for alle $n \in \mathbb{N}$, at

$$\|u_{l+n}\|_{H^1(\Omega)} = (\|u_{l+n}\|_{L^2(\Omega)} + \|\nabla u_{l+n}\|_{L^2(\Omega)})^{\frac{1}{2}} \leq \sqrt{1 + \lambda_l} < \infty. \quad (1.1.14)$$

Hermed er $\{u_{l+n}\}$ en begrænset følge i $H_0^1(\Omega)$, så ifølge Banach-Alaoglu findes en delfølge (som overtager notationen $\{u_{l+n}\}$), der konvergerer svagt imod et $f \in H_0^1(\Omega)$. Denne delfølge konvergerer ligeledes, svagt imod 0 i $L^2(\Omega)$. Svag konvergens imod f i $H_0^1(\Omega)$ medfører specielt, at $\{u_{l+n}\}$ konvergerer svagt imod f i $L^2(\Omega)$. Dermed er $f = 0$, da vi tidligere konkluderede, at $\{u_{l+n}\}$ konvergerer svagt imod 0 i $L^2(\Omega)$, og svage grænser er entydige - se eventuel bilag A.3. Pga. antagelsen $|\Omega| < \infty$, medfører den svage konvergens mod 0, vha. [Lieb and Loss, 2001, 8.6 Theorem], at $\{u_{l+n}\}_{n \in \mathbb{N}}$ konvergerer stærkt imod 0. Dette strider mod normaliseringen, og resultatet om endelig multiplicitet haves.

4. Antag $\varphi \in H_0^1(\Omega)$ opfylder

$$\Delta \varphi + \lambda \varphi = 0 \quad \text{i } \mathcal{D}'(\Omega).$$

1.1 Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

Dermed (ved approksimation af u_j med en følge i $C_0^\infty(\Omega)$) følger

$$\int_{\Omega} (\Delta\varphi + \lambda\varphi)u_j = 0 \quad , \quad \forall j \in \mathbb{N}. \quad (1.1.15)$$

Desuden gælder ved punkt 2:

$$\Delta u_j + \lambda_j u_j = 0 \quad \text{i } \mathcal{D}'(\Omega).$$

Dermed

$$0 = \int_{\Omega} (\Delta u_j + \lambda_j u_j)\varphi = \int_{\Omega} (\Delta\varphi + \lambda_j\varphi)u_j \quad (1.1.16)$$

for alle j . Trækkes (1.1.15) fra (1.1.16) fås ved partiel integration:

$$0 = (\lambda - \lambda_j) \int_{\Omega} \varphi u_j = 0 \quad , \quad \forall j \in \mathbb{N}. \quad (1.1.17)$$

Da $\{u_j\}_{j \in \mathbb{N}}$ udgør en ortonormal basis for $L^2(\Omega)$, haves ifølge [Johnsen, 2006, theorem 4.2.5], at

$$\varphi = \sum_{i=1}^{\infty} (u_i, \varphi)_{L^2(\Omega)} u_i. \quad (1.1.18)$$

Antag $\varphi \neq 0$, så giver (1.1.18), at der eksisterer $N \subseteq \mathbb{N}$, så

$$(u_j, \varphi)_{L^2(\Omega)} \neq 0, \quad j \in N \quad \text{og} \quad (u_j, \varphi)_{L^2(\Omega)} = 0, \quad j \in \mathbb{N} \setminus N. \quad (1.1.19)$$

Da (1.1.17) gælder for alle j , følger nu

$$\lambda_j - \lambda = 0 \Leftrightarrow \lambda_j = \lambda \quad , \quad j \in N$$

Ved monotonicitet af egenværdierne, haves at N er på formen $N = n, n+1, \dots$, dvs φ_j 'ere for $j \in N$ er på hinanden følgende egenfunktioner. Den endelige multiplicitet af egenværdierne medfører, at N er en endelig mængde. Skriv $N = n, \dots, n+m$, og af (1.1.18) følger:

$$\varphi = \sum_{i \in N} (u_i, \varphi)_{L^2(\Omega)} u_i + \sum_{i \in \mathbb{N} \setminus N} (u_i, \varphi)_{L^2(\Omega)} u_i = \sum_{i=n}^{n+m} (u_i, \varphi)_{L^2(\Omega)} u_i,$$

og resultatet haves. ■

1.1.5. Min-max/max-min-principper

Vi beviser her to ækvivalente formuleringer af egenværdi-problemet som et variationsproblem. Lad derfor som tidligere

$$\lambda_n = \inf\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in H_0^1(\Omega), \|\varphi\|_{L^2(\Omega)} = 1, (\varphi, u_i)_{L^2(\Omega)} = 0, \text{ for } i = 1, \dots, n-1\}, \quad (1.1.20)$$

hvor $u_1, \dots, u_{n-1}$ er de $n-1$ første egenfunktioner.

Sætning 5. Med λ_n defineret som i (1.1.20), bemærk $\lambda_1 \leq \lambda_2 \leq \dots$, så gælder

1. Max-min-princippet:

$$\lambda_n = \max_{\substack{\varphi_1, \dots, \varphi_{n-1} \in H_0^1(\Omega) \\ (\varphi_i, \varphi_j)_{L^2(\Omega)} = \delta_{ij}, \\ i, j = 1, \dots, n-1}} \min\{\mathcal{E}(\varphi) : (\varphi, \varphi_i)_{L^2(\Omega)} = 0, i = 1, \dots, n-1\} \quad (1.1.21)$$

2. Min-max-princippet:

$$\lambda_n = \min_{\substack{\varphi_1, \dots, \varphi_n \in H_0^1(\Omega) \\ (\varphi_i, \varphi_j)_{L^2(\Omega)} = \delta_{ij}, \\ i, j = 1, \dots, n}} \max\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\}, \|\varphi\|_{L^2(\Omega)} = 1\}. \quad (1.1.22)$$

Bevis. 1. Sæt

$$\gamma_n := \max_{\substack{\varphi_1, \dots, \varphi_{n-1} \in H_0^1(\Omega) \\ (\varphi_i, \varphi_j)_{L^2(\Omega)} = \delta_{ij}, \\ i, j = 1, \dots, n-1}} \min\{\mathcal{E}(\varphi) : (\varphi, \varphi_i)_{L^2(\Omega)} = 0, i = 1, \dots, n-1\}. \quad (1.1.23)$$

Da $u_1, \dots, u_{n-1}$ er ortonormale er disse specielt blandt de $\varphi_1, \dots, \varphi_{n-1}$, der maksimeres over i (1.1.23), hvorved

$$\gamma_n \geq \min\{\mathcal{E}(\varphi) : (\varphi, u_i)_{L^2(\Omega)} = 0, i = 1, \dots, n-1\} = \lambda_n.$$

Givet $\varphi_1, \dots, \varphi_{n-1} \in H_0^1(\Omega)$, kan man ved løsning af $n-1$ lineære homogene ligninger med n ubekendte, vælge $a_1, \dots, a_n$ således

$$f := \sum_{i=1}^n a_i u_i$$

1.1 Egenværdier for Dirichlet-problemet i $\mathbb{R}^2$

---

opfylder, at $(f, \varphi_j)_{L^2(\Omega)} = 0$, $j = 1, \dots, n-1$, og $\sum_{i=1}^n a_i^2 = 1$. Lav følgende udregning:

$$\begin{aligned} \mathcal{E}(f) &= \int_{\Omega} \left| \sum_{i=1}^n a_i \nabla u_i \right|^2 \leq \int_{\Omega} \sum_{i=1}^n a_i^2 |\nabla u_i|^2 \\ &= \sum_{i=1}^n a_i^2 \int_{\Omega} \lambda_i u_i^2 = \sum_{i=1}^n a_i^2 \lambda_i \leq \lambda_n \sum_{i=1}^n a_i^2 = \lambda_n \end{aligned}$$

Hermed også $\gamma_n \leq \lambda_n$ og $\lambda_n = \gamma_n$ høves så (1.1.21) er bevist.

2. For at vise (1.1.22), sæt

$$\tilde{\gamma}_n = \min_{\substack{\varphi_1, \dots, \varphi_n \in H_0^1(\Omega) \\ (\varphi_i, \varphi_j)_{L^2(\Omega)} = \delta_{ij}, \\ i, j = 1, \dots, n}} \max\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\}, \|\varphi\|_{L^2(\Omega)} = 1\}.$$

Tag nu specielt $\varphi_i = u_i$, $i = 1, \dots, n$. For alle h på formen:

$$h = \sum_{i=1}^n b_i u_i, \quad \text{hvor} \quad \sum_{i=1}^n b_i^2 = 1,$$

gælder

$$\begin{aligned} \mathcal{E}(h) &= \int_{\Omega} |\nabla h|^2 = \int_{\Omega} \left| \sum_{i=1}^n b_i \nabla u_i \right|^2 \\ &\leq \sum_{i=1}^n b_i^2 \int_{\Omega} (\nabla u_i)^2 = \sum_{i=1}^n b_i^2 \lambda_i \int_{\Omega} u_i^2 \leq \lambda_n. \end{aligned}$$

Dermed også $\tilde{\gamma}_n \leq \lambda_n$. For et vilkårligt valg af $\varphi_1, \dots, \varphi_n$, eksisterer $g \in \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\}$, dvs. $g = \sum_{j=1}^n c_j \varphi_j$, således de $n-1$ lineære homogene ligninger $\int_{\Omega} g u_j = 0$, $j = 1, \dots, n-1$, er opfyldt og $\sum_{j=1}^n c_j^2 = 1$. Dermed er $g \in \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\}$ med $\|g\|_{L^2(\Omega)} = 1$ blandt de funktioner, der minimeres over i (1.1.20), således

$$\mathcal{E}(g) \geq \lambda_n.$$

Dermed også $\tilde{\gamma}_n \geq \lambda_n$, og sætningen er vist. ■

1.2. Regularitet af egenfunktioner

Egenfunktioner til Laplace-operatoren over et åbent område Ω med $|\Omega| < \infty$, har som udgangspunkt visse differentiability-egenskaber, men umiddelbart kun i den svage forstand. Et meget vigtigt resultat for det videre arbejde er, at en tilpas regularitet $\partial\Omega$, giver en vis grad af differentiability, i klassisk forstand, af egenfunktionerne over det lukkede område $\bar{\Omega}$.

Vi behandler emnet forholdsvis kursorisk - dvs. de anvendte sætninger formuleres uden bevis, men med kommentarer og henvisninger. Dette gøres da regularitet er et omfangsrigt og forholdsvis teknisk emne. Den nysgerrige læser opfordres til at følge henvisninger til litteraturen, såfremt yderligere information om metoder og beviser ønskes. Desuden formuleres resultaterne ikke i største generalitet.

Hele problemet er indtil nu, defineret i svag forstand. Dvs. vores "funktioner" egentligt er ækvivalens-klasser, under relationen at være ens næsten overalt, dvs. undtaget på en nulmængde. Da $\partial\Omega$ er en nulmængde i $\mathbb{R}^2$, og regularitets-egenskaber ønskes på randen, skal vi derfor give mening til, at u har en værdi på $\partial\Omega$. Dette gøres vha. trace-operatoren T (idet vi benævner Tu , trace af u).

$$T : H^1(\Omega) \rightarrow L^2(\partial\Omega).$$

Ifølge [Evans, 1998, theorem 1, side 258] eksisterer en sådan operator T , som en lineær begrænset operator, med $Tu = u|_{\partial\Omega}$ i det tilfælde hvor u er uniform kontinuitet, hvor vi ellers kunne give mening til randværdier. Vi kan nu sætte

$$u = \begin{cases} u & \text{på } \Omega \\ Tu & \text{på } \partial\Omega. \end{cases}$$

Der gælder følgende sætning (se evt. [Evans, 1998, theorem 2, side 259]).

Sætning 6. For $u \in H^1(\Omega)$ med Ω begrænset og med glat rand, gælder

$$u \in H_0^1(\Omega) \iff Tu = 0 \text{ på } \partial\Omega.$$

Vi kan derfor tænke på Dirichlet-problemet, som omhandlende egenverdier λ og egenfunktioner u , der i svag forstand opfylder egenværdiligningen

$$\begin{cases} \Delta u + \lambda u = 0 & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega. \end{cases} \quad (1.2.1)$$

Følgende sætning vinder os yderligere to svage afledte af en egenfunktion, i forhold til regulariteten af det inhomogene led på det indre.

I [Evans, 1998, afsnit 6.3] vises det, at egenfunktionerne er glatte på Ω .

Sætning 7. Lad $u \in H_0^1$ være en svag løsning til

$$\begin{cases} \Delta u + \lambda u = f & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega, \end{cases}$$

i betydningen, at $u|_{\partial\Omega} := Tu = 0$. Med $f \in H^m(\Omega)$ og $\partial\Omega \in C^{m+2}$. Så vil

$$u \in H^{m+2}(\Omega)$$

og følgende ulighed holder

$$\|u\|_{H^{m+2}(\Omega)} \leq C(\|f\|_{H^m(\Omega)} + \|u\|_{L^2(\Omega)}). \quad (1.2.2)$$

Følgende sætning er med “ $p = 2$ ” [Evans, 1998, Theorem 6 (ii), side 270], som er en mere generel Sobolev-ulighed⁴.

Forudsætninger til side giver sætningen, at en funktion $g \in H^k$ er $k - 2$ gange Hölder-kontinuert (af enhver orden) differentiabel. Løst sagt - har man nok svage afledte, har man også klassiske afledte.

Sætning 8. Lad $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ være åbent og begrænset og lad $\partial\Omega$ være C^1 . For $u \in H^k(\Omega)$, $k > 1$ og for alle $0 \leq \gamma < 1$ gælder

$$u \in C^{k-2,\gamma}(\overline{\Omega}).$$

Lad $u \in H_0^1(\Omega)$ med Ω begrænset og $\partial\Omega$ glat, således at u i svag forstand opfylder

$$\begin{cases} \Delta u + \lambda u = 0 & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega, \end{cases}$$

som før i den betydning, at $u|_{\partial\Omega} := Tu = 0$.

Sætning 7 giver, at $u \in H^m$ for vilkårligt $m \geq 0$, og ifølge sætning 8 gælder nu at $u \in C^k(\overline{\Omega})$ for alle $k \geq 0$ - dvs. $u \in C^\infty(\overline{\Omega})$.

For differentiable funktioner er de svage afledte lig de respektive klassiske afledte, så regulariteten af egenfunktioner giver nu sammen med [Lieb and Loss, 2001, 6.5 Theorem], at (1.2.1) er

$$\begin{cases} \Delta u + \lambda u = 0 & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega, \end{cases} \quad (1.2.3)$$

i klassisk forstand.

---

⁴Denne bygger på den såkaldte Gagliardo-Nirenberg-Sobolev ulighed - se [Evans, 1998, afsnit 5.6] for mere information.

Analyticitet af egenfunktioner Med glatheden af egenfunktionerne på plads er det muligt ydermere at vise analyticitet af egenfunktionerne over Ω . En måde beror sig på som følge af glatheden af en egenfunktion u , at vise at restleddet i en vilkårlig ordens Taylor-udvikling af u konvergerer mod 0 i en omegn af sit udviklingspunkt - se f.eks. [Wade, 2004, theorem 7.43] i en variabel.

I [Hellwig, 1964, side 96] vises analyticitet for harmoniske funktioner ($\Delta u = 0$) vha. middelværdi-egenskaben for disse. Analogt med dette kan man bevise analyticitet for u hvorom $\Delta u + \lambda u = 0$, såfremt man etablerer en tilsvarende middelværdi-egenskab for u hvorom $\Delta u + \lambda u = 0$. Vi fører ikke beviset her, men analyticitet af løsninger til partielle differentiaalligninger er velkendt i stor generalitet i litteraturen.

1.3. Egenværdier som funktioner af området

I dette afsnit overvejes hvorledes egenværdierne for forskellige områder $\Omega' \subseteq \Omega$ forholder sig til hinanden. Desuden bevises en nedre grænse, kun afhængig af radius af den største cirkel indeholdt i et simpelt sammenhængende område, på den første egenværdi for området.

1.3.1. Monotoniprincip for egenværdier mht. områder

Sætning 9. *Antag $\Omega' \subseteq \Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ er åbne mængder og $|\Omega| < \infty$. Betegn den k 'te egenværdi for Ω' som $\lambda_k(\Omega')$ og en k 'te egenfunktion for Ω' som u_k , og tilsvarende for Ω , så $\lambda_k(\Omega) = \mathcal{E}(u_k)$. Der gælder*

$$\lambda_k(\Omega) \leq \lambda_k(\Omega') \quad , \quad \forall k \in \mathbb{N}. \quad (1.3.1)$$

Bevis. Betragt injektionen $J : C_0^\infty(\Omega') \hookrightarrow C_0^\infty(\Omega)$ givet ved:

$$\tilde{f} := J(f) := \begin{cases} f & , \Omega' \\ 0 & , \Omega \setminus \Omega', \end{cases} \quad (1.3.2)$$

haves $\|f\|_{H^1(\Omega')} = \|\tilde{f}\|_{H^1(\Omega)}$, så ved aflukningerne i H^1 -norm, dvs. $H_0^1(\Omega')$ og $H_0^1(\Omega)$, gælder også at $f \in H_0^1(\Omega') \Rightarrow \tilde{f} \in H_0^1(\Omega)$. Lad os derfor redefinere injektionen J til $J : H_0^1(\Omega') \hookrightarrow H_0^1(\Omega)$ givet ved (1.3.2).

Nu benyttes resultatet i (1.1.22) (fra sætning 5), således den n 'te egenværdi for et område G er

$$\lambda_n(G) = \min_{\substack{\varphi_1, \dots, \varphi_n \in H_0^1(G) \\ (\varphi_i, \varphi_j)_{L^2(G)} = \delta_{ij}, \\ i, j = 1, \dots, n}} \max\{\mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\}, \|\varphi\|_{L^2(G)} = 1\}$$

1.3 Egenværdier som funktioner af området

Hvis $\varphi_1, \dots, \varphi_n$ er ortonormale i $L^2(\Omega')$ er $\tilde{\varphi}_1, \dots, \tilde{\varphi}_n$ ortonormale i $L^2(\Omega)$. Yderligere med

$$A := \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_N\} \subseteq H_0^1(\Omega')$$

$$B := \text{Span}\{\tilde{\varphi}_1, \dots, \tilde{\varphi}_N\} \subseteq H_0^1(\Omega)$$

er $J(A) = B$. Dermed er $\tilde{\varphi}_1, \dots, \tilde{\varphi}_n$ tilladelige i $\lambda_n(\Omega)$ -problemet. Lad $f_1, \dots, f_n$ være funktioner for hvilke minimumet antages. Det ses at:

$$\begin{aligned} \lambda_n(\Omega') &= \max\{\mathcal{E}^{\Omega'}(\varphi) : \varphi \in \text{Span}\{f_1, \dots, f_n\}, \|\varphi\|_{L^2(\Omega')} = 1\} \\ &= \max\{\mathcal{E}^{\Omega}(\varphi) : \varphi \in \text{Span}\{\tilde{f}_1, \dots, \tilde{f}_n\}, \|\tilde{f}\|_{L^2(\Omega)} = 1\} \\ &\geq \min_{\substack{\varphi_1, \dots, \varphi_n \in H_0^1(\Omega) \\ (\varphi_i, \varphi_j)_{L^2(\Omega)} = \delta_{ij}, \\ i, j = 1, \dots, n}} \max\{\mathcal{E}^{\Omega}(\varphi) : \varphi \in \text{Span}\{\varphi_1, \dots, \varphi_N\}, \|\varphi\|_{L^2(\Omega)} = 1\} = \lambda_n(\Omega). \end{aligned}$$

■

1.3.2. Haymans sætning om indre radius

Et andet resultat om sammenhængen mellem områder og egenværdierne over disse, er Haymans sætning om indre radius. Denne siger, at et begrænset og simpelt sammenhængende område altid har en indskrevet cirkel, hvor radius kun afhænger af den første egenværdi for det pågældende område. Hermed etableres en generel sammenhæng imellem en geometrisk parameter for et område, og dets første egenværdi. For at bevise denne får vi brug for Wirtingers ulighed på formen i det følgende afsnit.

Wirtingers Ulighed

Her bevises en ulighed, der undertiden kaldes Wirtingers ulighed, dog går flere uligheder går under dette navn - se eventuelt [Hardy et al., 1978, side 185]. Først et mindre lemma:

Lemma 10. *Antag $p > 1$, $\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$ og $f \in L^p([0, a])$, $a \in \mathbb{R}_+$. Definer*

$$F(x) := \int_0^x f(t) dt.$$

Der gælder, at

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left| \frac{F(x)}{x^{\frac{1}{q}}} \right| = 0 \quad ^5$$

⁵Dette skrives ofte som $F(x) = o(x^{\frac{1}{q}})$ for små x .

Bevis. Ved Hölders ulighed gives:

$$\begin{aligned} |F(x)|^p &\leq \left(\int_0^x |f(t)| dt \right)^p \leq \left(\left(\int_0^x 1^q dt \right)^{\frac{1}{q}} \left(\int_0^x |f(t)|^p dt \right)^{\frac{1}{p}} \right)^p \\ &= x^{p-1} \int_0^x |f(t)|^p dt. \end{aligned} \quad (1.3.3)$$

Da $\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1 \Rightarrow \frac{p-1}{p} = \frac{1}{q}$ gives

$$0 \leq \lim_{x \rightarrow 0^+} \left| \frac{F(x)}{x^{\frac{1}{q}}} \right| \leq \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\int_0^x |f(t)|^p dt \right)^{\frac{1}{p}} = 0,$$

og resultatet gives. ■

Sætning 11. Lad $y' \in L^2([0, \pi])$, med $y(0) = 0$ og $y(\pi) = 0$. Da gælder følgende ulighed:

$$\int_0^\pi (y')^2(x) dx \geq \int_0^\pi y^2(x) dx.$$

Bevis. Sæt

$$\varphi(x) := \frac{1}{\tan(x)} \Rightarrow \varphi'(x) = -(1 + \varphi^2(x)). \quad (1.3.4)$$

Der gælder:

$$\begin{aligned} 0 &\leq \int_0^\pi (y'(x) - y(x)\varphi(x))^2 dx \\ &= \int_0^\pi ((y')^2(x) - y^2(x)) dx + \int_0^\pi (y^2(x)(1 + \varphi^2(x)) - 2y'(x)y(x)\varphi(x)) dx. \end{aligned} \quad (1.3.5)$$

indsættes (1.3.4) i (1.3.5) gives ved Analysens fundamentalsætning ([Wade, 2004, 5.28 Theorem]):

$$\begin{aligned} 0 &\leq \int_0^\pi ((y')^2(x) - y^2(x)) dx + \int_0^\pi (y^2(x)(-\varphi'(x)) - 2y'(x)y(x)\varphi(x)) dx \\ &= \int_0^\pi ((y')^2(x) - y^2(x)) dx - \int_0^\pi (y^2\varphi)'(x) dx \\ &= \int_0^\pi ((y')^2(x) - y^2(x)) dx - (y^2(\pi)\varphi(\pi) - y^2(0)\varphi(0)). \end{aligned} \quad (1.3.6)$$

1.3 Egenværdier som funktioner af området

Da $y' \in L^2([0, \pi])$, siden $y(0) = 0$ og $y(\pi) = 0$ høves, ved at benytte Analysens fundamentalsætning, at

$$F(x) = \int_0^x y'(t) dt = y(x) - y(0) = y(x), \quad (1.3.7)$$

og tilsvarende omkring $x = \pi$. Der gælder, at $y'_\tau := y'(\pi - \cdot) \in L^2([\pi - a, \pi]) \Leftrightarrow y' \in L^2([0, a])$, idet

$$\int_0^a |y'_\tau(t)|^2 dt = \int_0^a |y'(\pi - t)|^2 dt = - \int_\pi^{\pi-a} |y'(u)|^2 du = \int_{\pi-a}^\pi |y'(u)|^2 du < \infty. \quad (1.3.8)$$

Ifølge lemma 10

$$0 = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left| \frac{y'_\tau(x)}{x^{\frac{1}{2}}} \right| = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left| \frac{y'(\pi - x)}{x^{\frac{1}{2}}} \right|, \quad (1.3.9)$$

med $z := \pi - x \Leftrightarrow x = z - \pi$ høves, at

$$\lim_{z \rightarrow \pi^-} \left| \frac{y'(z)}{(z - \pi)^{\frac{1}{2}}} \right| \quad (1.3.10)$$

Dermed

$$\lim_{x \rightarrow b} \frac{y}{x^{\frac{1}{2}}} = 0 \quad , \quad \text{for } b \in \{0, \pi\}.$$

Desuden ved brug af L'Hopitals regel (se evt. [Wade, 2004, 4.18 Theorem]), er

$$\lim_{x \rightarrow b} \frac{x}{\tan x} = \lim_{x \rightarrow b} \frac{x'}{\tan' x} = \lim_{x \rightarrow b} \frac{1}{1 + \tan^2 x} = 1. \quad (1.3.11)$$

Hermed høves

$$\lim_{x \rightarrow b} (y^2 \varphi)(x) = \lim_{x \rightarrow b} \frac{y^2}{\tan x} = \lim_{x \rightarrow b} \left(\frac{y}{x^{\frac{1}{2}}} \right)^2 \frac{x}{\tan x} = \lim_{x \rightarrow b} \frac{y^2}{x} \frac{x}{\tan x} = 0^2 \cdot 1, \quad (1.3.12)$$

så i ovenstående ikke er problemer i endepunkterne, og $y^2(\pi)\varphi(\pi) - y^2(0)\varphi(0) = 0$, således resultatet følger af 1.3.6. ■

Haymans sætning om indre radius

Vi beviser her sætningen i to dimensioner med samme fremgangsmåde som i (se evt. [Hayman, 1978]), og benytter følgende to lemmaer. Vi lader i det følgende det være underforstået, at en første egenfunktion u_1^* på Ω udvides med $u_1 \equiv 0$ uden for Ω .

Lemma 12. *Lad u_1 være en første egenfunktion på et begrænset og simpelt sammenhængende område Ω . For et vilkårligt punkt $\mathbf{z}_0 \in \partial\Omega$, gælder*

$$\int_{\overline{B_r(\mathbf{z}_0)}} |\nabla u_1|^2 d\mathbf{x} \geq \frac{1}{4r^2} \int_{\overline{B_r(\mathbf{z}_0)}} |u_1|^2 d\mathbf{x}.$$

Bevis. Lad $0 < \rho \leq r$. Med $T : (x_1, x_2) \mapsto (\rho, \theta)$ værende koordinatskiftet fra rektangulære til polære koordinater. Med $\tilde{u}_1(\rho, \theta) := u_1(T^{-1}(\rho, \theta))$, følger det af kædereglen, at

$$|\nabla_{x_1, x_2} u_1|^2 = \left(\frac{\partial \tilde{u}_1}{\partial \rho} \right)^2 + \frac{1}{\rho^2} \left(\frac{\partial \tilde{u}_1}{\partial \theta} \right)^2.$$

Da $u_1 = 0$ på Ω^C , Ω er simpelt sammenhængende, og $\overline{B_r(\mathbf{z}_0)}$ har centrum i et $\mathbf{z}_0 \in \partial\Omega$, eksisterer et θ_0 således $\tilde{u}_1(\rho, \theta_0) = 0 = \tilde{u}_1(\rho, 2\pi + \theta_0)$. Sæt $\tilde{\theta} := \frac{\theta - \theta_0}{2}$, og lav følgende udregning ved at benytte Wirtingers ulighed (sætning 11)⁶:

$$\begin{aligned} \int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} u_1(\rho, \theta)^2 d\theta &= 2 \int_0^\pi u_1(\rho, 2\tilde{\theta} + \theta_0)^2 d\tilde{\theta} \leq 2 \int_0^\pi \left(\frac{\partial}{\partial \tilde{\theta}} u_1(\rho, 2\tilde{\theta} + \theta_0) \right)^2 d\tilde{\theta} \\ &= \int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} \left(2 \frac{\partial u_1}{\partial \theta}(\rho, \theta) \right)^2 d\theta. \end{aligned}$$

Således er

$$\int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} u_1(\rho, \theta)^2 d\theta \leq 4 \int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} \left(\frac{\partial u_1}{\partial \theta}(\rho, \theta) \right)^2 d\theta.$$

Hitidige udregninger er for et vilkårlig fast r og integreres r nu op havest resultatet:

$$\begin{aligned} \int_{\overline{B_r(\mathbf{z}_0)}} u_1^2 d\mathbf{x} &= \int_0^r \int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} u_1(\rho, \theta)^2 \rho d\theta d\rho \\ &\leq 4\rho^2 \int_0^r \int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} \frac{1}{\rho^2} \left(\frac{\partial u_1}{\partial \theta}(\theta) \right)^2 \rho d\theta d\rho \\ &\leq 4\rho^2 \int_0^r \int_{\theta_0}^{\theta_0+2\pi} |\nabla u_1|^2 d\theta d\rho \\ &= 4\rho^2 \int_{\overline{B_r(\mathbf{z}_0)}} |\nabla u_1|^2 d\mathbf{x} \leq 4r^2 \in_{\overline{B_r(\mathbf{z}_0)}} |\nabla u_1|^2. \end{aligned}$$

■

⁶Da $u_1 \in H_0^1$, findes en i H^1 -norm approksimerende følge fra C_0^∞ , og da Wirtingers ulighed holder for alle elementer i følgen, gælder uligheden for u_1 .

Lemma 13. *Antag Ω er begrænset og simpelt sammenhængende, og sæt*

$$d := \sup_{x \in \Omega} \{r : B_r(x) \subseteq \Omega\} \quad \text{og} \quad r := d(1 + \sqrt{2}). \quad ^7$$

For hver endelig overdækning af Ω med en familie $\{C_\nu(r)\}$ af lukkede cirkelskiver med radius r ⁸, eksisterer k , således $\{C_\nu(r)\}$ kan opdeles i k delmængder, betegnet C_{ν_k} , der opfylder, at for $B_1, B_2 \in C_{\nu_k}$ er $B_1 \cap B_2 = \emptyset$ - udsagnet er nu, at

$$\min_{\{C_\nu(r)\}} \{k\} \leq 36.$$

Bevis. Lad kvadraterne $Q_{m,n}$ med sidelængde d være beskrevet ved

$$Q_{m,n} = \{(x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 : md \leq x_1 < (m+1)d, \quad nd \leq x_2 < (n+1)d\},$$

med $m, n \in \mathbb{N}$. Betragt $A := \{(m, n) : Q_{m,n} \cap \partial\Omega \neq \emptyset\}$. Bemærk, at

$$\partial\Omega \subseteq \cup_{(m,n) \in A} Q_{m,n}. \quad (1.3.13)$$

For ethvert $(m_0, n_0) \in A$ vælg $z_{m_0, n_0} \in Q_{m_0, n_0} \cap \partial\Omega$. Indfør den tilhørende lukkede cirkelskive

$$C_{m_0, n_0} := \{z \in \mathbb{R}^2 : |z - z_{m_0, n_0}| \leq d(1 + \sqrt{2})\}. \quad ^9$$

For et vilkårligt $z_0 \in \Omega$ eksisterer $z_1 \in \partial\Omega$ så $|z_0 - z_1| \leq d$. Ifølge (1.3.13) eksisterer ydermere $z_{m,n}$ så $|z_1 - z_{m,n}| \leq d\sqrt{2}$, for $z_1 \in Q_{m,n}$. Dermed haves

$$|z_0 - z_{m,n}| \leq |z_0 - z_1| + |z_1 - z_{m,n}| = d(1 + \sqrt{2}),$$

hvorved $z_0 \in C_{m,n}$, og det ses, at $\Omega \subseteq \cup_{(m,n) \in A} C_{m,n}$.

Inddel $\{C_{m,n}\}_{(m,n) \in A}$ i 36 ækvivalensklasser ved at regne $(m, n) \pmod{6}$. Tag nu to elementer $C_{m,n}$ og $C_{m',n'}$ i samme ækvivalensklasse, dvs. $|m - m'| \geq 6$ og $|n - n'| \geq 6$. Da haves, som følge af konstruktionen af $Q_{m,n}$ 'erne, at

$$\begin{aligned} |z_{m,n} - z_{m',n'}| &= \sqrt{(x_{m,n} - x_{m',n'})^2 + (y_{m,n} - y_{m',n'})^2} \\ &\geq \sqrt{(m - m' - 1)^2 d^2 - (n - n' - 1)^2 d^2} \\ &> 5d > d(1 + 2\sqrt{2}). \end{aligned}$$

Dermed er $C_{m,n}$ og $C_{m',n'}$ disjunkte. Med $C_{\nu_k}(r)$ værende den k 'te ækvivalensklasse af $\{C_{m,n}\}_{(m,n) \in A}$, som overfor, $k = 1, \dots, 36$, og lemmaet er vist. $\blacksquare$

⁷I ord, d er radius i den største cirkel indeholdt i det begrænsede og simpelt sammenhængende område Ω .

⁸Bemærk, at der for alle faste radier ρ eksisterer endelige overdækninger af Ω , med lukkede cirkelskiver af radius ρ , idet Ω er begrænset.

⁹Bemærk, at så er Q_{m_0, n_0} selv overdækket af cirkelskiven $C_{m,n}$.

Nu kan vi bevise Haymans sætning om indre radius.

Sætning 14 (Haymans sætning om indre radius). *Lad $\Omega \in \mathbb{R}^2$ er et begrænset og simpelt sammenhængende område, med λ_1 som første egenværdi. Med, som før, $d := \sup_{x \in \mathbb{R}^2} \{s : B_{s,x} \subseteq \Omega\}$. Da gælder følgende ulighed:*

$$\lambda_1 > \frac{1}{(30d)^2}. \quad (1.3.14)$$

Bevis. Det følger af lemma 13, at vi kan tage en familie af cirkler $\{C_\nu\}$ der overdækker Ω opdelt i 36 delfamilier $\{C_{\nu_k}\}$ (med cirkler i samme delfamilie disjunkte), $k = 1, \dots, 36$).

Ved at benytte lemma 12 gælder for cirkelskiverne i hver ækvivalensklasse, dvs. for hvert k , gælde

$$\int_{\Omega} |\nabla u_1|^2 d\mathbf{x} \geq \sum_{\nu=\nu_k}^{\nu_{k+1}-1} \int_{C_\nu} |\nabla u_1|^2 d\mathbf{x} \geq \sum_{\nu=\nu_k}^{\nu_{k+1}-1} \frac{1}{4(d(1+\sqrt{2}))^2} \int_{C_\nu} |u_1|^2 d\mathbf{x}.$$

Idet C_{ν_k} er en overdækning af Ω for $k = 1, \dots, 36$, have

$$\begin{aligned} \int_{\Omega} |u_1|^2 d\mathbf{x} &\leq \sum_{k=1}^{36} \sum_{\nu=\nu_k}^{\nu_{k+1}-1} \int_{C_\nu} |u_1|^2 \leq 4(d(1+\sqrt{2}))^2 \sum_{k=1}^{36} \sum_{\nu=\nu_k}^{\nu_{k+1}-1} \int_{C_\nu} |\nabla u_1|^2 \\ &\leq 4 \cdot d^2 (3+2\sqrt{2}) \sum_{k=1}^{36} \int_{\Omega} |\nabla u_1|^2 \leq 36 \cdot 4 \cdot d^2 (3+2\sqrt{2}) \int_{\Omega} |\nabla u_1|^2. \end{aligned}$$

Da $\lambda_1 := \inf\{\int_{\Omega} |\nabla u_1|^2 / \int_{\Omega} |u_1|^2 : u_1 \in H_0^1(\Omega)\}$ og $36 \cdot 4 \cdot (3+2\sqrt{2}) < (30)^2$ er sætningen vist. ■

2. Partielle differential-uligheder

Problemstillingen i denne rapport omhandler den partielle differentiaalligning

$$\Delta u + \lambda u = 0, \quad (2.0.1)$$

over et begrænset område $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$.

Dette afsnit omhandler derfor differential-uligheder, hvor Laplace-operatoren er de højst ordens indgående afledte. Resultaterne kan vises i en større generalitet - for såkaldte 2. ordens elliptiske differential-operatorer: Vi henviser læseren til [Protter and Weinberger, 1999, chapter 2], hvis resultaterne ønskes i større generalitet.¹ Desuden kan resultaterne og beviserne sagtens benyttes for andre dimensioner end to, som vi her nøjes med til vores formål.

2.1. Maximumsprincipper

Vi følger i dette afsnit primært fremgangsmåden i [Protter and Weinberger, 1999, Chapter 2]. Operatoren $\Delta + \lambda$ er veldefineret for funktioner i $C^2(\Omega)$, og tilfældet vi er interesseret i, hvor $u \in C^\infty(\Omega)$ - se afsnit 1.2. Antagelse om glathed gælder derfor videre i dette afsnit, medmindre andet er nævnt. Overvej følgende eksempel: hvis u på $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ opfylder

$$\Delta u + \sum_{i=1}^2 \frac{\partial u}{\partial x_i} > 0, \quad (2.1.1)$$

kan u ikke antage et maksimum i Ω . Antag modsætningsvist u har et maksimum i $\tilde{\mathbf{x}} = (\tilde{x}_1, \tilde{x}_2) \in \Omega$, så gælder følgende:

$$\frac{\partial u}{\partial x_k}(\tilde{\mathbf{x}}) = 0 \quad \text{og} \quad \frac{\partial^2 u}{\partial x_k^2}(\tilde{\mathbf{x}}) \leq 0 \quad , \quad k = 1, 2 \quad (2.1.2)$$

Dette er i modstrid med, at u opfylder (2.1.1) på Ω .

---

¹En central ingrediens hertil er at finde et koordinat-skift således at leddet med afledte af anden orden, den såkaldte "principal part", i definitionen af operatoren, netop bliver til Laplace. Desuden arbejder vi kun med konstante koefficienter - se evt. [Protter and Weinberger, 1999, Chapter 2.2].

Det næste mål bliver nu at bevise et tilsvarende resultat, hvis uligheden i (2.1.1) ikke er skarp.

Sætning 15. *Lad $u(\mathbf{x}) = u(x_1, x_2)$ opfylde:*

$$L(u) := \Delta u + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial u}{\partial x_i} \geq 0$$

i et åbent område $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$, med $b_i \in \mathbb{R}$. Da gælder følgende: hvis u antager et maksimum M i Ω så $u \equiv M$ på Ω .

Bevis. Antag modsætningsvist at der eksisterer $P \in \Omega$ så $u(P) = M$, med $P \in \Omega$, og at $u(Q) < M$, med $Q \in \Omega$. Konstruer nu en kurve γ^* der forbinder Q med P parametriseret ved $\gamma(t)$ med $t \in [0, 1]$ så $\gamma(0) = Q$ og $\gamma(1) = P$. Definer

$$t_0 := \min\{t \in [0, 1] : u(\gamma(t)) = M\},$$

og $R := \gamma(t_0)$ (med andre ord har vi dannet en kurve, der løber fra Q til P hvor R er det første punkt herpå, hvor u antager maksimumsværdien M). Definer desuden den største nedre grænse for afstanden imellem et punkt på kurven γ^* og $\partial\Omega$, og kald den d :

$$d := \inf\{|\mathbf{x} - \mathbf{y}| : \mathbf{x} \in \gamma, \mathbf{y} \in \partial\Omega\}.$$

Vælg $P_1 \in \gamma$ mellem Q og R , med $|P_1 - R| < \frac{d}{2}$. Da u er kontinuert kan den største åbne kugle K centreret i P_1 , hvorom der gælder at u er skarpt mindre end M , dannes (se evt. figur 2.1). Lad derfor

$$r_0 := \sup\{r : u(\mathbf{x}) < M, \forall \mathbf{x} \in B_r(P_1)\}.$$

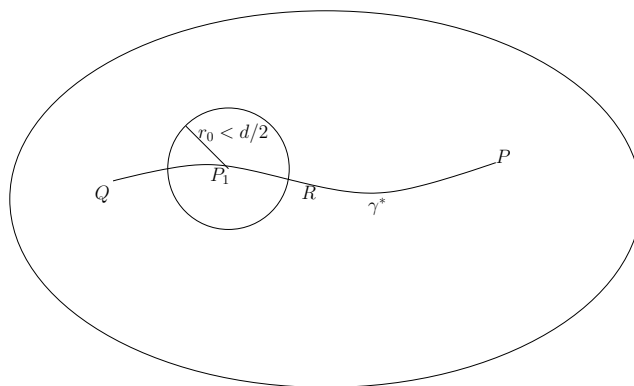
Bemærk $r_0 < \frac{d}{2}$ ud fra valget af P_1 , samt definitionen af R , da $u(R) = M$. Nu kan skrives $K = B_{r_0}(P_1)$. Muligvis eksisterer der et eller flere punkter, hvor M antages tættere på P_1 end R , men vi noterer os, at $r_0 < \frac{d}{2}$ gælder. Dermed haves at $K \subset \Omega$. Ifølge definitionen af K eksisterer der mindst ét punkt, kaldet S med $S \in \partial K$ og $u(S) = M$. Vi konstruerer den åbne kugle $K_1 := B_{r_1}(\tilde{\mathbf{x}})$ med $\partial K_1 \cap \partial K = S$ og $K_1 \subseteq K$ (dvs $\tilde{\mathbf{x}}$ ligger på radiallinien ud til S i K). Radius r_1 af K_1 sættes til $r_1 := \frac{r_0}{4}$.

Vi fortsætter med endnu en konstruktion og danner $K_2 = B_{r_2}(S)$ med $r_2 = \frac{r_1}{2}$. Også K_2 er helt indeholdt i Ω , da $r_0 + r_2 < 2r_0 < d$.

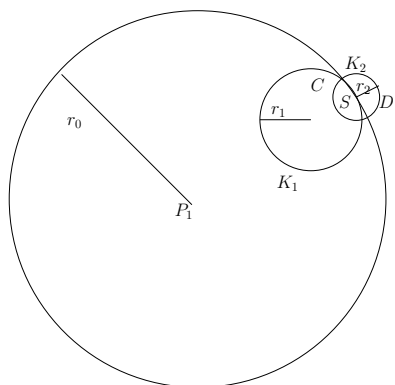
Definer de to mængder C og D som følger:

$$C := \partial K_2 \cap (K_1 \cup \partial K_1) \quad \text{og} \quad D := \partial K_2 \setminus C.$$

Dermed er C den del af randen af K_2 , der ligger indenfor K_1 , samt de to punkter

Figur 2.1.: Illustration af konstruktionen med γ^* .

Figur 2.2.: Illustration af konstruktionen af K_1 og K_2 .

2.1 Maximumsprincipper

i $\partial K_2 \cap \partial K_1$, mens D er den del af randen, der ligger strengt udenfor ∂K_1 (se evt. figur 2.2). Bemærk, at C er en lukket og begrænset (kompakt) mængde. Det følger af definitionen af K , samt at $K_1 \setminus S \subseteq K$, at $u < M$ på C . Da C er kompakt, og u er kontinuert, antager u et maksimum M_1 , med $M_1 < M$ så $\zeta := M - M_1 > 0$, og på C haves $u \leq M_1$. Hermed gælder der:

$$u \leq M - (M - M_1) = M - \zeta, \quad \text{i } C. \quad (2.1.3)$$

På D haves specielt at $u \leq M$. Definer hjælpefunktionen $z : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ (hvor $\tilde{\mathbf{x}}$, som tidligere, er centrum for K_1) ved

$$z(\mathbf{x}) := e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} - e^{-\alpha r_1^2} \quad (2.1.4)$$

Betragt nu de tre tilfælde med $\mathbf{x} = (x_1, x_2)$ henholdvist i K_1 , på randen af K_1 samt udenfor $\overline{K_1}$.

$$\begin{aligned} \mathbf{x} \in K_1 & \Leftrightarrow \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2 < r_1^2 \\ \mathbf{x} \in \partial K_1 & \Leftrightarrow \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2 = r_1^2 \\ \mathbf{x} \in (K_1 \cup \partial K_1)^C & \Leftrightarrow \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2 > r_1^2 \end{aligned}$$

For de tre tilfælde gælder henholdsvis at det første led i (2.1.4) er strengt større end, lig med og strengt mindre det andet led i (2.1.4). Det vil sige

$$z(\mathbf{x}) > 0 \quad , \quad \mathbf{x} \in K_1 \quad (2.1.5)$$

$$z(\mathbf{x}) = 0 \quad , \quad \mathbf{x} \in \partial K_1 \quad (2.1.6)$$

$$z(\mathbf{x}) < 0 \quad , \quad \mathbf{x} \in (K_1 \cup \partial K_1)^C \quad (2.1.7)$$

Anvendes operatoren L på hjælpefunktionen z fås følgende:

$$\begin{aligned} (Lz)(\mathbf{x}) &= \sum_{i=1}^2 \left(\frac{\partial^2 z}{\partial x_i^2} + b_i \frac{\partial z}{\partial x_i} \right) (\mathbf{x}) = \sum_{i=1}^2 \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2} + b_i \frac{\partial}{\partial x_i} \right) (e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} - e^{-\alpha r_1^2}) \\ &= \sum_{i=1}^2 \left(\frac{\partial}{\partial x_i} (-2\alpha (x_i - \tilde{x}_i) e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2}) - 2\alpha b_i (x_i - \tilde{x}_i) e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} \right) \\ &= \sum_{i=1}^2 \left([-2\alpha (x_i - \tilde{x}_i)]^2 e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} - 2\alpha e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} \right. \\ &\quad \left. - 2\alpha b_i (x_i - \tilde{x}_i) e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} \right) \\ &= \alpha e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} \sum_{i=1}^2 (4\alpha (x_i - \tilde{x}_i)^2 - 2 - 2b_i (x_i - \tilde{x}_i)) \quad (2.1.8) \end{aligned}$$

2.1 Maximumsprincipper

Da $r_2 = \frac{r_1}{2}$ haves

$$\sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2 > \frac{r_1^2}{4} \quad (2.1.9)$$

i K_2^2 .

Vi benytter nu vurderingen (2.1.9) i (2.1.8) og ser at

$$(Lz)(\mathbf{x}) > \alpha e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} \left(\alpha r_1^2 - 4 - 2 \sum_{i=1}^2 b_i (x_i - \tilde{x}_i) \right) \quad (2.1.10)$$

Vælges α tilstrækkeligt stort³, så:

$$(Lz)(\mathbf{x}) > 0 \quad , \quad \mathbf{x} \in K_2. \quad (2.1.11)$$

Vælg et ε der opfylder ulighederne

$$0 < \varepsilon < \frac{\zeta}{1 - e^{-\alpha r_1^2}},$$

og sæt

$$w(\mathbf{x}) := u(\mathbf{x}) + \varepsilon z(\mathbf{x})$$

Ifølge (2.1.5) og (2.1.6) er $0 \leq z < 1 - e^{-\alpha r_1^2}$ på C , hvilket medfører, at $0 \leq \varepsilon z < \zeta$ på C . Desuden, som i (2.1.3), er $u \leq M - \zeta$ i C og disse uligheder giver følgende

$$w(\mathbf{x}) = u(\mathbf{x}) + \varepsilon z(\mathbf{x}) < (M - \zeta) + \zeta = M \quad , \quad \mathbf{x} \in C$$

I (2.1.7) blev det konstateret, at $z(\mathbf{x}) < 0$ for $\mathbf{x} \in (K_1 \cup \partial K_1)^C$. Dermed specielt for $\mathbf{x} \in D$. Heraf følger

$$w(\mathbf{x}) = u(\mathbf{x}) + \varepsilon z(\mathbf{x}) \leq M + \varepsilon z(\mathbf{x}) < M \quad , \quad \mathbf{x} \in D$$

Idet $u(S) = M$, og $z(S) = 0$, er

$$w(S) = u(S) + \varepsilon z(S) = M + \varepsilon 0 = M. \quad (2.1.12)$$

Da w er en kontinuert funktion på en kompakt mængde $K_2 \cup \partial K_2$, antager w et maksimum herpå. Dette maksimum er ifølge (2.1.12) mindst lig M , og punkter

---

²Her ville ellipticiteten anvendes i det mere generelle tilfælde. Ellipticitet er netop defineret således elliptiske operatorer "opfører sig" som Laplace, så størrelsen på venstresiden i (2.1.9) fremkommer, da koefficienterne kan "kontrolleres".

³Størrelsen $\sum_{i=1}^2 b_i (x_i - \tilde{x}_i)$ er endelig og uafhængig af α .

herfor ligger dermed ikke på $\partial K_2 = C \cup D$, da w her er strengt mindre end M . Vi betragter nu følgende udregning:

$$(Lw)(\mathbf{x}) = (Lu)(\mathbf{x}) + \varepsilon(Lz)(\mathbf{x}) \geq 0 + \varepsilon(Lz)(\mathbf{x}) > 0$$

Modstriden ses nu, da et maksimum for w ikke kan opnås på K_2 , som overvejet først i dette afsnit. ■

Vi skal især benytte følgende variant af dette resultat. Beviset benytter en teknik fra [Gidas et al., 1979].

Sætning 16. *Antag, at u opfylder*

$$(Lu)(\mathbf{x}) := (\Delta u)(\mathbf{x}) + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial u}{\partial x_i}(\mathbf{x}) + cu(\mathbf{x}) \geq 0$$

for $\mathbf{x} \in \Omega$, $b_i, c \in \mathbb{R}$. Hvis u antager sit maksimum 0 i Ω så er $u \equiv 0$ på Ω .

Bevis. Definer funktionen:

$$v := e^{-\alpha x_1} u \quad , \quad \alpha > 0 \tag{2.1.13}$$

Hermed kan skrives:

$$\begin{aligned} 0 \leq L(u) &= L(e^{\alpha x_1} v) = \Delta(e^{\alpha x_1} v) + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial(e^{\alpha x_1} v)}{\partial x_i} + ce^{\alpha x_1} v \\ &= \frac{\partial}{\partial x_1}(\alpha e^{\alpha x_1} v + e^{\alpha x_1} \frac{\partial v}{\partial x_1}) + \frac{\partial^2}{\partial x_2^2}(e^{\alpha x_1} v) + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial(e^{\alpha x_1} v)}{\partial x_i} + ce^{\alpha x_1} v \\ &= \alpha^2 e^{\alpha x_1} v + 2\alpha e^{\alpha x_1} \frac{\partial v}{\partial x_1} + e^{\alpha x_1} \frac{\partial^2 v}{\partial x_1^2} + e^{\alpha x_1} \frac{\partial^2 v}{\partial x_2^2} + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial(e^{\alpha x_1} v)}{\partial x_i} + ce^{\alpha x_1} v \\ &= e^{\alpha x_1} (\alpha^2 v + 2\alpha \frac{\partial v}{\partial x_1} + \Delta v + b_1 \alpha v + b_1 \frac{\partial v}{\partial x_1} + b_2 \frac{\partial v}{\partial x_2} + cv) \end{aligned} \tag{2.1.14}$$

Uligheden i (2.1.14) ganges igennem med $e^{-\alpha x_1} > 0$, og

$$\begin{aligned} 0 &\leq (\alpha^2 + b_1 \alpha + c)v + \left(\Delta v + (2\alpha + b_1) \frac{\partial v}{\partial x_1} + b_2 \frac{\partial v}{\partial x_2} \right) \\ &=: (\alpha^2 + b_1 \alpha + c)v + L'(v) \end{aligned}$$

2.1 Maximumsprincipper

Vælg nu α så $(\alpha^2 + b_1\alpha + c) > 0$, og vi har da, per antagelse, $v \leq 0$, at:

$$0 \leq L'(v). \quad (2.1.15)$$

Her er L' på en sådan form at sætning 15 giver, at hvis $v = e^{-\alpha x_1}u$ antager sit maksimum 0 så er $v \equiv 0$ på Ω . Da $u = 0 \Leftrightarrow v = 0$ haves dette også om u . ■

2.1.1. Hopfs randpunkt-lemma

Sætning 17. *Antag $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ med glat rand samt u opfylder*

$$L(u) := \Delta u + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial u}{\partial x_i} \geq 0, \quad \text{på } \Omega. \quad (2.1.16)$$

Hvis yderligere fire følgende udsagn er opfyldt:

- $u \leq M$ i Ω og $u(P) = M$ med $P \in \partial\Omega$,
- Der eksisterer en åben kugle $K_1 \subseteq \Omega$ med $P \in \partial K_1$,
- $u \neq M$ og kontinuert i $\Omega \cup P$,
- En udadrettet retningsafledt $\frac{\partial u}{\partial \nu}$ eksisterer i P ,

så gælder, at

$$\frac{\partial u}{\partial \nu}(P) > 0 \quad (2.1.17)$$

Bevis. Igen vil vi støtte os op af beviset for sætning 15. Ifølge antagelserne eksisterer en cirkelskive K_1 i Ω med P på dets rand. Hvis $\partial K_1 \cap \partial\Omega$ indeholder flere punkter end P , kan vælges en mindre cirkelskive, så det antages at $\partial K_1 \cap \partial\Omega = \{P\}$. Nu konstrueres cirkelskiven $K_2 := B_{r_2}(P)$ hvor $r_2 := \frac{r_1}{2}$ med r_1 radius i K_1 . Vi definerer, som i beviset for sætning 15, hjælpefunktionen z (se (2.1.4)), hvor α vælges så $(Lz)(x) > 0$ for $x \in K_2$. Lad igen:

$$w := u + \varepsilon z \quad (2.1.18)$$

Ifølge sætning 15 gælder at u ikke konstant lig M medfører $u(\mathbf{x}) < M$ for $\mathbf{x} \in \overline{K_1} \setminus P$. Vi vælger en konstant ζ , ligesom i sætning 15, og herudfra vælges igen et $\varepsilon > 0$, således $w < M$ i C , på samme vis som i 15. Vi husker vores betragtninger omkring funktionen z bl.a. at $z = 0$ på ∂K_1 . Hermed er $w \leq M$ i $\partial(K_1 \cap K_2)$. Da $L(w) > 0$ i $(K_1 \cap K_2)$, må maksimum af w være i P med $w(P) = M$, og dermed hvis man nærmer sig P indefra området, må man se en stigning - det vil sige

$$\frac{\partial w}{\partial \nu}(P) = \frac{\partial u}{\partial \nu}(P) + \varepsilon \frac{\partial z}{\partial \nu}(P) \geq 0 \quad (2.1.19)$$

Vises at $\frac{\partial z}{\partial \nu}(P) < 0$ haves resultatet at $\frac{\partial u}{\partial \nu}(P) > 0$ herfra. For nemhed skyld, så vælges origo i vores koordinatsystem til at være centrum for K_1 , som tidligere betegnet $\tilde{x} = (\tilde{x}_1, \tilde{x}_2)$. Så

$$z(x_1, x_2) := e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} - e^{-\alpha r_1^2} \quad (2.1.20)$$

Vi udregner de partielle afledte:

$$\frac{\partial z}{\partial x_i}(x_1, x_2) = -2\alpha x_i e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (x_i - \tilde{x}_i)^2} \quad (2.1.21)$$

Med ν værende en udadrettet enhedsvektor, og $P = (p_1, p_2)$ haves

$$\frac{\partial z}{\partial \nu}(P) = (\nabla z)(P) \cdot \nu = -2\alpha e^{-\alpha \sum_{i=1}^2 (p_i - \tilde{x}_i)^2} \sum_{i=1}^2 p_i \nu_i < 0 \quad (2.1.22)$$

Hvor uligheden indses da ν og P begge "peger udad". ■

Vi kan bygge videre på dette resultat, på lignende vis som i beviset for sætning 16.

Sætning 18 (Hopfs Lemma). *Antag $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ med glat rand, samt at u opfylder*

$$L(u) := \Delta u + \sum_{i=1}^2 b_i \frac{\partial u}{\partial x_i} + cu \geq 0. \quad (2.1.23)$$

Hvis yderligere fire følgende udsagn er opfyldt;

- $u \leq 0$ i Ω og $u(P) = 0$ med $P \in \partial\Omega$.
- Der eksisterer en åben kugle $K_1 \subseteq \Omega$ med $P \in \partial K_1$.
- u er kontinuert, og $u(x) \not\equiv 0$ i $\Omega \cup P$.
- Den retningsafledte i den udadrettede normals retning $\frac{\partial u}{\partial \nu}$ eksisterer i P .

så gælder at

$$\frac{\partial u}{\partial \nu}(P) > 0 \quad (2.1.24)$$

Bevis. Vælg x_1 -aksen tangentielt til $\partial\Omega$ i P . Definer funktionen:

$$v := e^{-\alpha x_1} u \quad , \quad \alpha > 0 \quad (2.1.25)$$

2.1 Maximumsprincipper

Udregn som i (2.1.14) følgende

$$0 \leq L(u) = e^{\alpha x_1} \left(\alpha^2 v + 2\alpha \frac{\partial v}{\partial x_1} + \Delta v + b_1 \alpha v + b_1 \frac{\partial v}{\partial x_1} + b_2 \frac{\partial v}{\partial x_2} + cv \right) \quad (2.1.26)$$

Uligheden (2.1.26) ganges igennem med $e^{-\alpha x_1} > 0$ og vi har

$$\begin{aligned} 0 &\leq (\alpha^2 + b_1 \alpha + c)v + \left(\Delta v + (2\alpha + b_1) \frac{\partial v}{\partial x_1} + b_2 \frac{\partial v}{\partial x_2} \right) \\ &=: (\alpha^2 + b_1 \alpha + c)v + L'(v) \end{aligned}$$

Vælg nu α så $(\alpha^2 + b_1 \alpha + c) > 0$, og da $v \leq 0$ er antaget, gives

$$0 \leq L'(v), \quad (2.1.27)$$

med L' på en sådan form, at sætning 17 og valget af koordinatsystem giver

$$0 < \frac{\partial v}{\partial \nu}(P) = \frac{\partial(e^{-\alpha x_1} u)}{\partial \nu}(P) = e^{-\alpha x_1} \frac{\partial u}{\partial \nu}(P).$$

Da $e^{-\alpha x_1} > 0$, gives resultatet

$$\frac{\partial u}{\partial \nu}(P) > 0.$$

■

3. Egenfunktioner og knudelinjer

Efter diskussionen af egenfunktionernes opførsel mht. regularitet (i afsnit 1.2), vil vi udtale os om det centrale aspekt ved egenfunktionerne for denne tekst - den såkaldte knudelinje:

Definition 19. For en funktion $f : U \rightarrow V$, $U \subseteq \mathbb{R}^2$, $V \subseteq \mathbb{R}$, defineres knudelinjen N_f som

$$N := \overline{\{(x, y) \in U : f(x, y) = 0\}}. \quad (3.0.1)$$

◇

Maximumsprincippet fra sætning 15, samt glatheden af egenfunktion, medfører strenge begrænsninger på udseendet af egenfunktionernes knudelinjer.

Knudelinjen er glat når gradienten af u ikke er nul Dette indses vha. implicit funktionssætning på følgende vis: der haves, at u er glat i $\bar{\Omega}$. Antag $\nabla u(x_0, y_0) \neq 0$, dvs. antag uden tab af generalitet, at $\frac{\partial u}{\partial x}(x_0, y_0) \neq 0$. Da haves et åbent interval U indeholdende x_0 og et åbent interval V indeholdende y_0 , samt en glat entydig funktion $y : U \rightarrow V$ så $(x, y) = (x, y(x))$ for $(x, y) \in U \times V$, og $u(x, y(x)) = 0$. Hermed parametriseres N med den glatte kurve $N(t) := (t, y(t))$ i en omegn af (x_0, y_0) .

Dermed er N glat i Ω bortset muligvis fra punkter med $\nabla u = 0$.

Hvordan knudelinjen stopper Andre geometriske egenskaber ved knudelinjer fås ved at gøre sig følgende betragtning. Konstater, at hvis en egenfunktion u på Ω har konstant fortegn på en mængde åben mængde A og antager sit maksimum i et punkt $\mathbf{p} \in A$, da er ifølge sætning 15 $u \equiv 0$ på Ω . Dermed haves specielt, at u skifter fortegn henover N . Der gælder følgende:

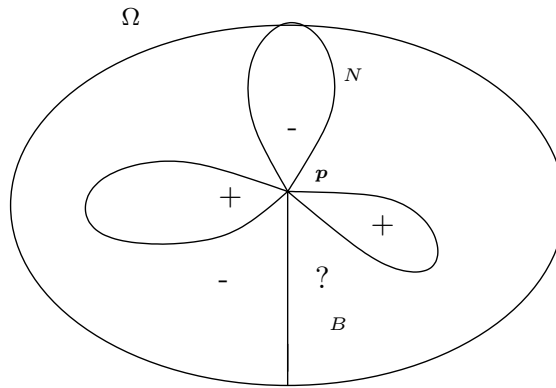
- N for en egenfunktion har ingen indre punkter (dvs. ordet *knudelinje* er velvalgt.). Antag modsætningsvist, at N havde et indre punkt $\mathbf{p}$. Lad B være et, til N tilstødende, område nær $\mathbf{p}$, hvorpå $u > 0$. Lad nu $A := (B \cup N)^0$. Så er $u \geq 0$ på A . Dermed vil $u \equiv 0$ på A , og vi har en modstrid.
- N kan ikke stoppe i Ω . Antag modsætningsvist, at N stoppede i $\mathbf{p}$. Så eksisterer et $r_0 > 0$ så u har konstant fortegn på $A := B_{r_0}(\mathbf{p}) \subseteq \Omega$. Ved

3.1 Courants knudelinjesætning

---

samme argument som før medfører dette, at $u \equiv 0$ på Ω , og vi har en modstrid.

- N stopper ikke på sig selv - dvs. hvis N laver en løkke i et punkt p , så vil N skære sig selv. Antag N laver m løkker i p , og antag modsætningsvist, at punktet p gennemløbes af knudelinjen $2m + 1$ gange, svarende til, at N starter i et punkt $q \neq p$ og stopper på sig selv efter m 'te løkke (se evt. figur 3.1). Da N gennemløber p et ulige antal gange, og u skifter fortegn hen over N , vil der eksisterer et område B hvorpå $u > 0$ og $u < 0$ (se igen figur 3.1). og vi har en modstrid.

Figur 3.1.: En knudelinje, der modsætningsvist stopper på sig selv efter tre løkker. Plus og minus illustrerer fortegnet af u .

3.1. Courants knudelinjesætning

I dette afsnit vises Courants knudelinjesætning, der giver en øvre grænse på antallet områder, knudelinjen for en n 'te egenfunktion opdeler det pågældende område i. Vi giver her det oprindelige bevis fra [Courant, 1953, side 452], og får brug for følgende sætning fra [Gladwell and Zhu, 2002], der medtages uden bevis.

Sætning 20. *Lad $u \in H_0^1(G)$ opfylde $\Delta u + \lambda u = 0$. Lad $G' \subseteq G$ være åben. Hvis $u = 0$ på G' så er $u \equiv 0$ på G .*

Sætning 21 (Courants knudelinjesætning). *Lad Ω være et sammenhængende område og lad*

$$\lambda_1 \leq \lambda_2 \leq \lambda_3 \leq \dots \leq \lambda_n \leq \dots,$$

3.1 Courants knudelinjesætning

være egenverdier som i afsnit 1.1.1. Hvis u_n er den n te egenfunktion tilhørende egenværdien λ_n , da opdeler knudelinjen N for u_n højst Ω i n områder.

Bevis. Lad egenværdierne for Ω være ordnet, så

$$\lambda_1 \leq \lambda_2 \leq \dots \leq \lambda_n \leq \dots \quad (3.1.1)$$

Idet vi nu modsætningsvist antager, at knudelinjen opdeler Ω i mere end n disjunkte og åbne områder $D_1, \dots, D_n, \dots$, indføres w_i for $i = 1, \dots, n$ ved

$$w_i(\mathbf{x}) := \begin{cases} b_i u_n(\mathbf{x}) & \text{for } \mathbf{x} \in D_i \\ 0 & \text{ellers,} \end{cases}$$

hvor

$$b_i := \frac{1}{\int_{D_i} |u_n|^2},$$

således

$$\int_{\Omega} w_i w_i = \int_{D_i} |w_i|^2 = b_i^2 \int_{D_i} |u_n|^2 = 1,$$

Da D_i 'erne er disjunkte, gælder

$$\int_{\Omega} w_i w_j = \int_{D_i} w_i \cdot 0 + \int_{D_j} 0 \cdot w_j = 0 \quad , \quad 1 \leq j < i \leq m.$$

Indfør funktionen

$$v := \sum_{i=1}^m c_i w_i,$$

med c_i 'erne således, at

$$\int_{\Omega} |v|^2 = \sum_{i=1}^m c_i^2 \int_{D_i} |w_i|^2 = \sum_{i=1}^m c_i^2 = 1.$$

Ved partiel integration (se evt. Greens første sætning side 557 i [Courant and John, 2000]), hvor det benyttes, at $w_i = 0$ på ∂D_i og $\boldsymbol{\nu}$ er den udadrettede normalvektor til $\partial\Omega$, følger

$$\begin{aligned} \int_{\Omega} |\nabla w_i|^2 &= \int_{\Omega} -(\Delta w_i) w_i + \int_{\partial\Omega} w_i \frac{\partial w_i}{\partial \boldsymbol{\nu}} \\ &= - \sum_{i=1}^m \int_{D_i} b_i^2 (\Delta u_n) u_n = \lambda_n \int_{D_i} \sum_{i=1}^m b_i^2 |u_n|^2 = \lambda_n. \end{aligned}$$

3.1 Courants knudelinjesætning

Så gælder

$$\int_{\Omega} |\nabla v|^2 = \sum_{i=1}^m c_i^2 \int_{\Omega} |\nabla w_i|^2 = \sum_{i=1}^m c_i^2 \lambda_n = \lambda_n, \quad (3.1.2)$$

$$\mathcal{E}(v) = \lambda_n. \quad (3.1.3)$$

Lad

$$D^{(1)} := \cup_{i=1}^n D_i$$

Da man kan vælge $c_1, \dots, c_n$, så de $n-1$ lineære, homogene ligninger $\int_{D^{(1)}} v u_i = 0$, $i = 1, \dots, n-1$ er opfyldt, gælder om den n 'te egenværdi $\lambda_n^{(1)}$ på $D^{(1)}$, at

$$\lambda_n^{(1)} = \inf \{ \mathcal{E}(\varphi) : \varphi \in H_0^1(D^{(1)}), \|\varphi\|_{L^2(D^{(1)})} = 1, (\varphi, u_i)_{L^2(D^{(1)})} = 0, i = 1, \dots, n-1 \} \\ \leq \mathcal{E}(v) = \lambda_n.$$

I følge sætning 9 gælder også $\lambda_n^{(1)} \geq \lambda_n$, hvor ved $\lambda_n^{(1)} = \lambda_n$.

Nu vises, at det ikke er muligt for et område at have et delområde med samme n 'te egenværdi, så delområdet er strengt indeholdt i området i passende forstand¹.

Lav en følge af områder $D^{(k)} \subseteq \Omega$ så $D^{(k-1)} \subseteq D^{(k)}$ og især $D^{(1)} \subseteq D^{(2)}$. Lad $\lambda_n^{(k)}$ være den n 'te egenværdi på $D^{(k)}$, så gælder fra sætning 9, at

$$\lambda_n = \lambda_n^{(1)} \geq \lambda_n^{(k)} \geq \lambda_n,$$

således $\lambda_n^{(k)} = \lambda_n$ for alle sådanne $D^{(k)}$. Da vi har ordnet egenværdierne som i (3.1.1) eksisterer et $m > n$ således

$$\lambda_m > \lambda_n. \quad (3.1.4)$$

Betragt nu $D^{(1)}, \dots, D^{(m)}$. Den n 'te egenværdi på hver af disse områder er λ_n . Tag nu $\tilde{u}_n^{(1)}, \dots, \tilde{u}_n^{(m)}$, så $u_n^{(i)}$ er en tilhørende egenfunktion på $D^{(i)}$, og sæt

$$u_n^{(i)} = \begin{cases} \tilde{u}_n^{(i)} & \text{på } D^{(i)} \\ 0 & \text{ellers.} \end{cases}$$

Ved at benytte sætning 20 fås, at $u_n^{(j)} \not\equiv 0$ på åbne $D \subseteq D^{(j)}$. Med et induktivt argument kan det indses, at $u_n^{(1)}, \dots, u_n^{(m)}$ er lineært uafhængige. Betragt derfor $\sum_{i=1}^m k_i u_n^{(i)} = 0$. På $D^{(m)} \setminus D^{(m-1)}$ er $u_n^{(1)} = \dots = u_n^{(m-1)} = 0$, så

$$0 = \sum_{i=1}^m k_i u_n^{(i)} = k_m u_n^{(m)} \quad \Leftrightarrow \quad k_m = 0 \quad \text{på } D^{(m)} \setminus D^{(m-1)},$$

¹Hermed bevises faktisk streng monotonicitet af egenværdierne mht. områder strengt indeholdt i hinanden.

da $u_n^{(m)} \not\equiv 0$ herpå. Dermed er

$$0 = \sum_{i=1}^{m-1} k_i u_n^{(i)} \quad \text{på } \Omega.$$

Antag nu, at $k_{j+1} = 0, \dots, k_m = 0$, så er også $k_j = 0$, da på $D^{(j)} \setminus D^{(j-1)}$ gælder

$$0 = \sum_{i=1}^j k_i u_n^{(i)} = k_j u_n^{(j)} \quad \Leftrightarrow \quad k_j = 0, \quad \text{på } D^{(j)} \setminus D^{(j-1)},$$

idet $u_n^{(j)} \not\equiv 0$ herpå. Dermed haves

$$0 = \sum_{i=1}^m k_i u_n^{(i)} \quad \Leftrightarrow \quad k_1 = \dots = k_m = 0,$$

således $u_n^{(1)}, \dots, u_n^{(m)}$ er lineært uafhængige. Lad derfor

$$\tilde{v} := k_1 u_n^{(1)} + \dots + k_m u_n^{(m)}.$$

Da ikke alle $k_1, \dots, k_m$ er lig nul kan $k_1, \dots, k_m$ vælges således de $m-1$ lineære, homogene ligninger

$$\int_{\Omega} \tilde{v} u_i = \int_{D^{(m)}} \tilde{v} u_i = 0 \quad \text{for } i = 1, \dots, m-1.$$

er opfyldt. Og da $\tilde{v} \not\equiv 0$ kan vi yderligere vælge $k_1, \dots, k_m$, således $\tilde{v}$ er normaliseret. Dermed er

$$\mathcal{E}(\tilde{v}) \geq \lambda_m.$$

Lav følgende udregning ved partiel integration, hvor det udnyttes at $u_n^{(i)}|_{\partial D^{(i)}} = 0$

$$\begin{aligned} \mathcal{E}(\tilde{v}) &= \int_{\Omega} (\nabla(k_1 u_n^{(1)} + \dots + k_m u_n^{(m)}))^2 \\ &= \int_{\Omega} (k_1 \lambda_n (u_n^{(1)})^2 + \dots + k_m \lambda_n (u_n^{(m)})^2) = \lambda_n, \end{aligned}$$

hvor led på formen $\int_{\Omega} k_j \lambda_n u_n^{(j)} u_n^{(l)} = 0$, da $u_n^{(i)}$ 'erne er egenfunktioner. Dermed er $\lambda_n \geq \lambda_m$, men da m er valgt i (3.1.4) så $\lambda_m > \lambda_n$ haves en modstrid, hvorved knudelinjen for den n 'te egenfunktion ikke inddeler Ω i mere end n områder. ■

Bemærkning 22. *En konsekvens af sætning 21 er, at man for en anden egenfunktion kan slutte, at denne opdeler det pågældende område i to. Argumentet*

er som følger: Fra sætning 21 vil den første egenfunktion, u_1 , ikke skifte fortegn hen over Ω . Den anden egenfunktion, u_2 , er defineret så $\int_{\Omega} u_1 u_2 = 0$. Dermed må u_2 nødvendigvis skifte fortegn hen over Ω . Da u_2 er kontinuert på Ω vil områderne med forskellig fortegn være adskilt af knudelinjen. Der er mindst to af disse områder. Fra sætning 21 er der samtidig højst to af disse områder. Derfor opdeler knudelinjen for u_2 Ω i præcist to områder, og u_2 har forskelligt fortegn på hver af disse. $\circ$

3.2. Lemmaer til hovedsætning

I dette kapitel samler vi nogle værktøjer, i form af lemmaer, vi benytter til at vise vores hovedsætning.

3.2.1. Egenfunktioner og knudelinjers opførsel nær randen

I dette afsnit bevises, et for de efterfølgende sætninger, centralt lemma. Først defineres for glatte funktioner hvad det vil sige at forsvinde af uendelig orden.

Definition 23. Lad $f : D \rightarrow \mathbb{R}$ hvor $D \subseteq \mathbb{R}^2$ er åben, med $f \in C^\infty(D)$. Da siges $\mathbf{x}_0$ at være et nulpunkt for f af orden $k \in \mathbb{N}$, hvis for alle $j \in \{0, \dots, k-1\}$

$$\frac{\partial^j f}{\partial x_1^i \partial x_2^{j-i}}(\mathbf{x}_0) = 0, \quad i = 0, \dots, j$$

Hvis $\mathbf{x}_0$ er et nulpunkt for f af orden k , da siges f at forsvinde af orden k i $\mathbf{x}_0$. Hvis f forsvinder af enhver orden $k \in \mathbb{N}$, da siges f at forsvinde af uendelig orden i $\mathbf{x}_0$. $\diamond$

En lignende definition for funktioner, der blot er målelige, er følgende

Definition 24. Lad $g : D \rightarrow \mathbb{R}$ hvor $D \subseteq \mathbb{R}^2$ er åben, være en målelig funktion, $\alpha \in \mathbb{R}$, $\alpha > 0$ samt $1 \leq p < \infty$. Da siges $\mathbf{x}_0$ at være et nulpunkt af orden α i L^p -middel, hvis

$$\int_{|\mathbf{x}-\mathbf{x}_0|<r} |g(\mathbf{x})|^p = O(r^{p\alpha+n}).$$

Hvis $\mathbf{x}_0$ er et nulpunkt for g af orden α i L^p -middel, da siges g at forsvinde af orden α i L^p -middel i $\mathbf{x}_0$. Hvis g forsvinder af enhver orden $\alpha > 0$ i L^p -middel i $\mathbf{x}_0$, da siges g at forsvinde af uendelig orden i L^p -middel i $\mathbf{x}_0$. $\diamond$

Bemærkning 25. Vi viser her, at hvis g er en glat funktion med et nulpunkt i $\mathbf{x}^0$ af orden k , så er $\mathbf{x}_0$ også et nulpunkt af orden k i L^p -middel for alle $1 \leq p < \infty$. Antag $g \in C^\infty(D)$ med $\mathbf{x}^0$ et nulpunkt af orden k . I Taylor-udviklingen (se evt.

[Wade, 2004, 11.37 Theorem]) af g omkring $\mathbf{x}^0$ af orden k , falder alle led med afledte af orden skarpt mindre end k væk, og restleddet står tilbage dvs.

$$g(\mathbf{x}) = \frac{1}{k!} \sum_{i=0}^k \binom{k}{i} \frac{\partial^k g}{\partial x_1^i \partial x_2^{k-i}}(\mathbf{z})(x_1 - x_1^0)^i (x_2 - x_2^0)^{m-i}, \quad (3.2.1)$$

for et $\mathbf{z} \in L[x, x_0] := \{(\lambda \mathbf{x} + (1 - \lambda)\mathbf{x}_0) : \lambda \in [0; 1]\}$. Da g er glat så

$$C := \sup_{\substack{x \in B_\delta(x^0), \\ i \in \{0, \dots, k\}}} \left\{ \left| \frac{\partial^k g}{\partial x_1^i \partial x_2^{k-i}}(\mathbf{x}) \right| \right\} < \infty, \quad (3.2.2)$$

gælder for $r < \delta$

$$\begin{aligned} \int_{|\mathbf{x} - \mathbf{x}_0| < r} |g(\mathbf{x})|^p &= \int_{|\mathbf{x} - \mathbf{x}_0| < r} \left| \frac{1}{k!} \sum_{i=0}^k \binom{k}{i} \frac{\partial^k g}{\partial x_1^i \partial x_2^{k-i}}(\mathbf{z})(x_1 - x_1^0)^i (x_2 - x_2^0)^{m-i} \right|^p \\ &\leq \frac{|C|^p}{(k!)^p} \int_{|\mathbf{x} - \mathbf{x}_0| < r} \left| \sum_{i=0}^k \binom{k}{i} (x_1 - x_1^0)^i (x_2 - x_2^0)^{m-i} \right|^p \\ &= \frac{|C|^p}{(k!)^p} \int_{|\mathbf{x} - \mathbf{x}_0| < r} |((x_1 - x_1^0) + (x_2 - x_2^0))^k|^p \\ &\leq C' r^{pk+2} = O(r^{pk+2}), \end{aligned}$$

og resultatet høves. ◦

Følgende sætning fra [Aronszajn, 1957, s. 235-236], her formuleret for $\mathbb{R}^2$ og Laplace-operatoren, istedet for en generel elliptisk partiel differential-operator, medtages uden bevis.

Sætning 26. Antag $h : D \rightarrow \mathbb{R}$, $D \subseteq \mathbb{R}^2$, med $h \in C^2(D)$ med første- og anden-ordens partielle afledte i $L^2(D)$, for et $M \in \mathbb{R}$, $M > 0$, opfylder

$$|\Delta h(\mathbf{x})|^2 \leq M \left(\sum_{i=1}^2 \left| \frac{\partial h(\mathbf{x})}{\partial x_i} \right|^2 + |h(\mathbf{x})|^2 \right). \quad (3.2.3)$$

Hvis h forsvinder af uendelig orden i L^1 -middel i $\mathbf{x}_0$, så er $h \equiv 0$ på D .

Lemma 27. Lad $u \in C^\infty(\overline{\Omega})$, hvor $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ er et begrænset, konvekst område med glat rand, opfylde egenværdiligningen, dvs.

$$\begin{cases} \Delta u + \lambda u = 0 & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega. \end{cases} \quad (3.2.4)$$

Hvis $\mathbf{q} \in \partial\Omega$, gælder om u følgende 3 udsagn:

3.2 Lemmaer til hovedsætning

1. u forsvinder ikke af uendelig orden i $\mathbf{q}$
2. Lad N betegne knudelinjen for u . Hvis $\mathbf{q} \in N$ går N ikke mod $\mathbf{q}$ tangentielt til $\partial\Omega$ i $\mathbf{q}$.
3. Der eksisterer $\varepsilon > 0$, så

$$|u| + \left| \frac{\partial u}{\partial x_1} \right| > 0 \quad \text{på } \Omega \cap \{\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2 : 0 < |\mathbf{x} - \mathbf{q}| < \varepsilon\}$$

Bevis. 1. I beviset for det første punkt foretages en udglatning af randen, idet dette giver en mere håndgribelig måde at omtale en udvidelse af u til den anden side af randen. Sæt nu $H = \{(x_1, x_2) : x_2 > 0\}$ og lad $f : H \rightarrow \Omega$ være en konform afbildning. Eksistensen af en sådan afbildning følger af Riemann mapping theorem, se [Krantz, 1999, Chapter 6.4]. Dette følger af antagelserne om Ω , da Ω specielt er homeomorf med enhedskuglen, og der eksisterer konforme afbildninger fra enhedskuglen til halvplaner - se f.eks. Cayley-transformationen $z \mapsto \frac{i+z}{i-z}$ i [Krantz, 1999, side 85]. Ifølge [Steven R. Bell and Steven G. Krantz, 1987, side 23 og Theorem A] udvider f og alle dens afledte kontinuert til funktioner på $\overline{H}$, og vi lader udvidelsen af f overtage betegnelsen f . Antag nu $f(\mathbf{0}) = \mathbf{q}$. En konform afbildning, set som en funktion fra $\mathbb{C}$ til $\mathbb{C}$, er specielt holomorf [Krantz, 1999, s.25]. Skrives

$$f(x_1, x_2) = (f_1(x_1, x_2), f_2(x_1, x_2)) =: (\tilde{x}_1, \tilde{x}_2)$$

gælder Cauchy-Riemann-ligningerne

$$\frac{\partial f_1}{\partial x_1} = \frac{\partial f_2}{\partial x_2} \quad \text{og} \quad \frac{\partial f_1}{\partial x_2} = -\frac{\partial f_2}{\partial x_1}. \quad (3.2.5)$$

Lad $v = u \circ f$. Så gælder at $v \in C^\infty(\overline{B_{r_0}(\mathbf{q})} \cap \overline{H})$ og $v = 0$ på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{q})} \cap \partial H$, idet v "arver" disse egenskaber fra u . Udfør nu følgende udregning.

$$\begin{aligned} \frac{\partial}{\partial x_1} v(x_1, x_2) &= \frac{\partial}{\partial x_1} u(f_1(x_1, x_2), f_2(x_1, x_2)) \\ &= \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_1} \frac{\partial f_1}{\partial x_1} + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_2} \frac{\partial f_2}{\partial x_1}. \end{aligned}$$

Således

$$\begin{aligned} \frac{\partial^2 v}{\partial x_1^2} &= \frac{\partial}{\partial x_1} \left(\frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_1} \frac{\partial f_1}{\partial x_1} + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_2} \frac{\partial f_2}{\partial x_1} \right) \\ &= \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1^2} \left(\frac{\partial f_1}{\partial x_1} \right)^2 + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_1} \frac{\partial^2 f_1}{\partial x_1^2} + \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_2^2} \left(\frac{\partial f_2}{\partial x_1} \right)^2 + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_2} \frac{\partial^2 f_2}{\partial x_1^2} \\ &\quad + 2 \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1 \partial \tilde{x}_2} \frac{\partial f_1}{\partial x_1} \frac{\partial f_2}{\partial x_1}. \end{aligned}$$

Tilsvarende fås ved anvendelse af Cauchy-Riemann-ligningerne (3.2.5)

$$\begin{aligned} \frac{\partial^2 v}{\partial \tilde{x}_2^2} &= \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1^2} \left(\frac{\partial f_1}{\partial x_2} \right)^2 + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_1} \frac{\partial^2 f_1}{\partial x_2^2} + \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_2^2} \left(\frac{\partial f_2}{\partial x_2} \right)^2 + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_2} \frac{\partial^2 f_2}{\partial x_2^2} \\ &\quad + 2 \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1 \partial \tilde{x}_2} \frac{\partial f_1}{\partial x_2} \frac{\partial f_2}{\partial x_2} \\ &= \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1^2} \left(\frac{\partial f_2}{\partial x_1} \right)^2 + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_1} \frac{\partial^2 f_1}{\partial x_2^2} + \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_2^2} \left(\frac{\partial f_1}{\partial x_1} \right)^2 + \frac{\partial u}{\partial \tilde{x}_2} \frac{\partial^2 f_2}{\partial x_2^2} \\ &\quad - 2 \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1 \partial \tilde{x}_2} \frac{\partial f_1}{\partial x_1} \frac{\partial f_2}{\partial x_1}. \end{aligned}$$

Ved at benytte at realdelen og imaginærdelen af en holomorfe funktion er harmoniske², fås fra de to ovenstående formellinjer, at

$$\Delta v = \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_1^2} \left(\left(\frac{\partial f_2}{\partial x_1} \right)^2 + \left(\frac{\partial f_1}{\partial x_1} \right)^2 \right) + \frac{\partial^2 u}{\partial \tilde{x}_2^2} \left(\left(\frac{\partial f_1}{\partial x_1} \right)^2 + \left(\frac{\partial f_2}{\partial x_1} \right)^2 \right) = \Delta u(f)|f'|.$$

Da den kontinuerte funktion $|f'|$ antager sit maksimum på den kompakte mængde $B_{r_0}(\mathbf{q}) \cap \overline{H}$ og da $\Delta u = -\lambda u$, se (3.2.4), fås

$$|\Delta v| = |\Delta u(f)||f'|^2 \leq C|v| \quad \text{på } \overline{B_{r_0}(\mathbf{q})} \cap \overline{H}. \quad (3.2.6)$$

Indfør følgende funktion

$$\tilde{v}(x_1, x_2) = \begin{cases} v(x_1, x_2) & \text{for } x_2 \geq 0 \\ -v(x_1, -x_2) & \text{for } x_2 < 0. \end{cases}$$

Da $v \in C^\infty(\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \overline{H})$ eksisterer de partielle afledte i hele $\mathbb{R}^2$. Da

$$\begin{aligned} \lim_{h \rightarrow \mathbf{0}_+} \frac{\partial v(x_1, h)}{h} &= \lim_{h \rightarrow \mathbf{0}_+} \frac{v(x_1, h) - v(0, 0)}{h} = \frac{\partial \tilde{v}}{\partial x_2} \\ &= \lim_{h \rightarrow \mathbf{0}_-} \frac{-v(x_1, -h) + v(0, 0)}{h} = \lim_{h \rightarrow \mathbf{0}_-} \frac{-v(x_1, -h)}{h}, \end{aligned}$$

og det udelukkende er i punkter $(\cdot, 0)$, at der kan være problemer med kontinuiteten (idet denne ellers følger af glathed af v), haves at $\partial \tilde{v} / \partial x_2$ er kontinuert. For et fast x_2 arver $\tilde{v}$ glathedsegenskaberne fra v , hvormed

$$\partial \tilde{v} / \partial x_1, \quad \partial^2 \tilde{v} / \partial x_1 \partial x_2 \quad \text{og} \quad \partial^2 \tilde{v} / \partial x_1^2$$

²Hvilket egentligt også følger direkte fra Cauchy-Riemann-ligningerne.

3.2 Lemmaer til hovedsætning

er kontinuerte. For at have kontinuitet af $\frac{\partial^2 \tilde{v}}{\partial x_2^2}$ skal $\partial^2 \tilde{v} / \partial x_2^2(\cdot, 0) = 0$, da $\partial \tilde{v} / \partial x_2$ er lige. Da $v = 0$ på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \partial H$, så er $\partial v / \partial x_1(\cdot, 0) = 0$ på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \partial H$. Dermed er $\partial^2 \tilde{v} / \partial x_1^2 = 0$ på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \partial H$. Fra (3.2.6) følger

$$\left| \frac{\partial^2 v}{\partial x_2^2} \right| = \left| \frac{\partial^2 v}{\partial x_1^2} + \frac{\partial^2 v}{\partial x_2^2} \right| = |\Delta v| \leq C|v| = 0, \quad \text{på } \overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \partial H,$$

og kontinuiteten af $\partial^2 \tilde{v} / \partial x_2^2$ på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})}$ er vist. Dermed haves $\tilde{v} \in C^2(\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})})$. Bemærk nu, at

$$|\Delta v| \leq C|v| \quad \text{på } \overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \overline{H} \quad \text{og} \quad |\Delta v| \leq C|v| \quad \text{på } \overline{B_{r_0}(\mathbf{0})} \cap \overline{H^C}$$

Dermed gælder

$$|\Delta \tilde{v}| \leq C|\tilde{v}| \quad \text{på } \overline{B_{r_0}(\mathbf{0})}.$$

Dette viser, at $\tilde{v}$ opfylder en ulighed på formen i (3.2.3). Yderligere medfører $\tilde{v} \in C^2(\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})})$, at de afledte af første og anden orden antager maksimum og minimum på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})}$, hvorfor disse er i $L^2(\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})})$. Da $\tilde{v} \not\equiv 0$ på $\overline{B_{r_0}(\mathbf{0})}$ medfører sætning 26, at $\tilde{v}$ ikke forsvinder af uendelig orden i $\mathbf{0}$ i L^1 -middel. Dermed forsvinder v ikke af uendelig orden i $\mathbf{0}$ i L^1 -middel. Kommentaren 25 giver, at da v ikke forsvinder af uendelig orden i L^1 -middel i $\mathbf{0}$, så forsvinder u ikke af uendelig orden i $\mathbf{q}$ ³.

2. Da u ikke forsvinder af uendelig orden i $\mathbf{q}$, eksisterer et m og en m 'te ordens partiel afledt af u der ikke er lig 0 i $\mathbf{q}$, med alle partielle afledte, af orden mindre end m , lig 0 i $\mathbf{q}$. $i < m$. Sæt $\mathbf{q} = \mathbf{0}$. Taylorudviklingen for u i $\mathbf{0}$ er som følger

$$u(\mathbf{x}) = p_m(\mathbf{x}) + f(\mathbf{x}) \quad \text{for } |\mathbf{x}| < \delta < 1, \quad (3.2.7)$$

hvor p_m er et homogent polynomium af grad m og $f \in O(|\mathbf{x}|^{m+1})$ er restleddet. Bemærk, at $\Delta f \in O(|\mathbf{x}|^{m-1})$ for $|\mathbf{x}| \leq \delta < 1$ pga. af formen af f (se evt. udregninger ved kommentar 25). Da p_m er et homogent polynomium af grad m , vil Δp_m være et homogent polynomium af grad $m - 2$. Og det haves, at

$$\Delta u = \Delta p_m(\mathbf{x}) + \Delta f(\mathbf{x}).$$

Benyttes $\Delta u + \lambda u = 0$, fås

$$-\lambda p_m(\mathbf{x}) - \lambda f(\mathbf{x}) = -\lambda u(\mathbf{x}) = \Delta u = \Delta p_m(\mathbf{x}) + \Delta f(\mathbf{x}) \quad \text{for } |\mathbf{x}| < \delta < 1.$$

Hvis $|\mathbf{x}| < 1$ vil $|\mathbf{x}|^{m-1} > |\mathbf{x}|^m > |\mathbf{x}|^{m+1}$, således, at

$$\Delta p_m(\mathbf{x}) = -\lambda p_m(\mathbf{x}) - \lambda f(\mathbf{x}) - \Delta f(\mathbf{x}) \in O(|\mathbf{x}|^{m-1}) \quad \text{for } |\mathbf{x}| < \delta < 1. \quad (3.2.8)$$

³Her tillader vi os at benytte definitionerne af nulpunkter af en vis orden på randen af et område. Dette kan gøres da vi her arbejder med glathed op til og med en glat rand.

Bemærk specielt, at $p_m \in O(|\mathbf{x}|^{m-1})$, hvilket indses ved at anvende binomialformlen og konveksiteten af $t \mapsto t^2$. Udfra (3.2.8) kan vi med et scalingsargument indse, at

Givet $\mathbf{x} \in H := \{(x_1, x_2) : x_2 > 0\}$ ⁴, så følger det af (3.2.8), at der eksisterer $K \in \mathbb{R}$, så for alle $k > K > 0$ gælder følgende

$$\left(\frac{1}{k}\right)^{m-2} \Delta p_m(\mathbf{x}) = \Delta p_m\left(\frac{1}{k}\mathbf{x}\right) \leq C\left(\frac{1}{k}|\mathbf{x}|^{m-1}\right) \leq C\left(\frac{1}{k}\right)^{m-1} |\mathbf{x}|^{m-1},$$

hvilket medfører

$$k\Delta p_m(\mathbf{x}) \leq C|\mathbf{x}|^{m-1}.$$

Dette er umuligt for tilstrækkeligt store k . Dermed $\Delta p_m(\mathbf{x}) = 0$ for $\mathbf{x} \in H = \{(x_1, x_2) : x_2 > 0\}$, idet Δp_m er et homogent polynomium. Da $u = 0$ specielt på $\partial\Omega \cap B_{r_0}(\mathbf{0})$, er $p_m = 0$ på $\partial\Omega \cap B_{r_0}(\mathbf{0})$. Idet p_m er et homogent polynomium haves så, at $p_m(x_1, x_2) = 0$ på ∂H . Ideen er nu, at omskrive p_m til polære koordinater. Indse nu, at homogeniteten af p_m giver

$$(r, \theta) = r^m g(\theta),$$

hvor $g = \sum_{i=0}^m a_i \cos^i(\theta) \sin^{m-i}(\theta)$. Så fås

$$\begin{aligned} 0 &= \Delta p_m(r, \theta) = r^{m-2} (m(m-1)g(\theta) + mg(\theta) + g''(\theta)) \\ &= r^{m-2} (m^2 g(\theta) + g''(\theta)), \end{aligned}$$

da p_m er harmonisk. Et generelt resultat om løsningsformen af ordinære differentialligninger (se evt. [Jensen, 2000, sætning 5.3]) haves,

$$g(r, \theta) = b \cos(m\theta) + c \sin(m\theta).$$

Da $p_m = 0$ på ∂H er $b = 0$ og den polære repræsentation af p_m bliver

$$p_m(r, \theta) = cr^m \sin(m\theta) \quad , \quad c \neq 0. \quad (3.2.9)$$

Betragt et r , $0 < r < r_0$. Kald skæringspunkterne mellem $B_r(\mathbf{0})$ og $\partial\Omega$ for henholdsvis (r, θ^-) og (r, θ^+) , så

$$0 \leq \theta^- < \theta^+ \leq \pi.$$

Lad (r, θ) være punktet hvor $N \cap \Omega$ skærer $B_r(\mathbf{0})$. Da Ω er konveks haves

$$0 \leq \theta^- < \theta < \theta^+ \leq \pi.$$

⁴Idet x_1 -aksen er valgt tangentielt til $\partial\Omega$ i $\mathbf{0}$ og x_2 langs den indadrettede normal i $\mathbf{0}$.

3.2 Lemmaer til hovedsætning

Målet er at vurdere θ skarpt væk fra 0 og π for alle tilstrækkeligt små radier. Da u specielt er nul på $\partial\Omega \cap B_r(\mathbf{0})$ og på N er

$$u(r, \theta^-) = u(r, \theta) = u(r, \theta^+) = 0.$$

Ved at benytte Rolles sætning ([Wade, 2004, 4.12 lemma]), idet u er glat, følger eksistensen af θ_1 og θ_2 , med

$$0 \leq \theta^- < \theta_1 < \theta < \theta_2 < \theta^+ \leq \pi, \quad (3.2.10)$$

så

$$\frac{\partial u}{\partial \theta}(r, \theta_1) = \frac{\partial u}{\partial \theta}(r, \theta_2) = 0.$$

Lav følgende udregning ved at benytte (3.2.9)

$$\frac{\partial u}{\partial \theta}(r, \theta_i) = cmr^m \cos(m\theta_i) + \frac{\partial \tilde{f}}{\partial \theta}(r, \theta_i) = 0 \quad , \quad i = 1, 2$$

hvor $\tilde{f}(r, \theta)$ er den polære repræsentation af f . Fra formen af $\tilde{f}$ haves, at $\frac{\partial \tilde{f}}{\partial \theta} \in O(r^{m+1})$. Så er

$$\cos(m\theta_i) < \frac{-kr^{m+1}}{cr^m} = Cr \quad , \quad i = 1, 2$$

hvor $i = 1, 2$.

$$|\cos(m\theta_i)| \leq C_1 r \quad , \quad \text{med } C_1 > 0 \quad , \quad i = 1, 2. \quad (3.2.11)$$

For $r < (2C_1)^{-1}$ gælder vha. (3.2.11), at

$$\cos(m\theta_1) \leq |\cos(m\theta_1)| \leq \frac{C_1}{2C_1} = \frac{1}{2}$$

og samtidigt med $c_1 := \frac{\pi}{m^4}$ er

$$\cos(mc_1) = \cos \frac{\pi}{4} = \frac{1}{\sqrt{2}} > \frac{1}{2} > \cos(m\theta_1),$$

Da $\cos \theta$ er aftagende for $\theta \in [0, \pi]$ er $\theta_1 > c_1$. Tilsvarende fås for $c_2 := \pi/m - \pi/4m$, at

$$\cos(mc_2) = \cos \left(\pi - \frac{\pi}{4} \right) = -\frac{1}{\sqrt{2}} < -\frac{1}{2} < \cos(m\theta_2),$$

og dermed $c_2 > \theta_2$. Da $c_1 > 0$, $c_2 < \pi$, fås ved indsættelse i 3.2.10, at

$$0 < c_1 < \theta_1 < \theta < \theta_2 < c_2 < \pi. \quad (3.2.12)$$

Da nu (3.2.12) gælder for alle $0 < r < (2C_1)^{-1}$ viser dette, at $0 < \theta < \pi$ for alle disse radier, således at N ikke nærmer sig $\mathbf{0}$, dvs. $\mathbf{q}$, tangentielt.

3. Lad igen $\mathbf{q} = \mathbf{0} \in \partial\Omega$. Hvis $\mathbf{0} \notin N$, er $|u| > 0$ på en omegn om $\mathbf{0}$, og der er ikke være noget at vise. Antag derfor, at $\mathbf{0} \in N$. Dermed kan vi, vha. beviset for punkt 2 ovenfor, slutte, at for et punkt $(r, \theta) \in N$ (så $u(r, \theta) = 0$) eksisterer $\delta > 0$ og vinkler θ_1, θ_2 så for $0 < r < \delta$ er $0 < \theta_1 < \theta < \theta_2 < \pi$, således at

$$\sin \theta > c_3 > 0,$$

med $c_3 = \min\{\sin \theta_1, \sin \theta_2\}$. Kald koordinatskiftet fra rektangulære koordinater til polære koordinater $T : (x_1, x_2) \rightarrow (r, \theta)$, så $p_m(x_1, x_2) = p_m(T_1^{-1}(r, \theta), T_2^{-1}(r, \theta))$ med $x_1 = T_1^{-1}(r, \theta) = r \cos \theta$ og $x_2 = T_2^{-1}(r, \theta) = r \sin \theta$. Differentier udtrykket i (3.2.7) ved at benytte (3.2.9) og kædereglen

$$\frac{\partial p_m}{\partial r} = \frac{\partial p_m}{\partial x_1} \frac{\partial T_1^{-1}}{\partial r} + \frac{\partial p_m}{\partial x_2} \frac{\partial T_2^{-1}}{\partial r},$$

så

$$mcr^{m-1} \sin m\theta = \frac{\partial p_m}{\partial x_1} \cos \theta + \frac{\partial p_m}{\partial x_2} \sin \theta. \quad (3.2.13)$$

Tilsvarende

$$\frac{\partial p_m}{\partial \theta} = mcr^m \cos m\theta = \frac{\partial p_m}{\partial \theta} = -r \frac{\partial p_m}{\partial x_1} \sin \theta + r \frac{\partial p_m}{\partial x_2} \cos \theta. \quad (3.2.14)$$

For $\cos \neq 0$, og $\sin \neq 0$ haves

$$mcr^{m-1} \sin m\theta \cos \theta = \frac{\partial p_m}{\partial x_1} \cos^2 \theta + \frac{\partial p_m}{\partial x_2} \cos \theta \sin \theta \quad (3.2.15)$$

og

$$-mcr^{m-1} \cos m\theta \sin \theta = \frac{\partial p_m}{\partial x_1} \sin^2 \theta - \frac{\partial p_m}{\partial x_2} \sin \theta \cos \theta. \quad (3.2.16)$$

Ved at addere (3.2.15) og (3.2.16) fås

$$\frac{\partial p_m}{\partial x_1} = mcr^{m-1} (\sin m\theta \cos \theta - \cos m\theta \sin \theta) = mcr^{m-1} \sin(m-1)\theta, \quad (3.2.17)$$

idet

$$(\sin m\theta \cos \theta - \cos m\theta \sin \theta) = \sin(m-1)\theta. \quad (3.2.18)$$

Ved at betragte (3.2.13) i tilfældet $\sin \theta = 0$, fås

$$\frac{\partial p_m}{\partial x_1} = mcr^{m-1} \sin m\theta = mcr^{m-1} \sin(m-1)\theta,$$

3.2 Lemmaer til hovedsætning

hvilket følger af (3.2.18). Tilsvarende betragtes (3.2.14) i tilfældet $\cos \theta = 0$. Dermed gælder (3.2.17) for alle θ .

$$\frac{\partial u}{\partial x_1}(r, \theta) = cmr^{m-1} \sin(m-1)\theta + \frac{\partial \tilde{f}}{\partial x_1}(r, \theta), \quad (3.2.19)$$

hvor $\tilde{f} \in O(r^{m+1})$ er den polære repræsentation af f (se (3.2.7)), og $\partial \tilde{f} / \partial x_1 \in O(r^m)$ ved at betragte formen af f . Hvis $u(r, \theta) = \partial u / \partial x_1(r, \theta) = 0$, er

$$0 = u(r, \theta) = cr^m \sin m\theta + \tilde{f}(r, \theta),$$

så

$$|\sin m\theta| \leq Cr,$$

og tilsvarende

$$0 = \frac{\partial u}{\partial x_1}(r, \theta) = cmr^{m-1} \sin(m-1)\theta + \frac{\partial \tilde{f}}{\partial x_1}(r, \theta)$$

medfører

$$|\sin(m-1)\theta| \leq Cr.$$

Nu fås, at

$$\begin{aligned} |\sin m\theta| &= |\sin((m-1)+1)\theta| = |\sin(m-1)\theta \cos \theta + \sin \theta \cos(-1)\theta| \\ &\leq \|\sin(m-1)\theta\| |\cos \theta| + |\sin \theta| |\cos(m-1)\theta| \leq 2Cr. \end{aligned}$$

Vi har, altså, at $u(r, \theta) = \partial u / \partial x_1(r, \theta) = 0$, vil medføre, at

$$c_3 < \sin \theta \leq |\sin \theta| \leq 2Cr \quad , \quad 0 < r < \delta.$$

Men så er $u(r, \theta)$ og $\partial u / \partial x_1(r, \theta)$ ikke begge nul for $r < c_3/2C$. Påstanden er nu vist, med $\varepsilon = \min\{\delta, c_3/2C\}$. ■

3.2.2. Karakterisering af rand - knudelinje skæringer

Følgende lemma fra [Lin, 1987] karakteriserer for et givent område, skæringspunkter mellem knudelinjen for en egenfunktion og randen.

Lemma 28. *Antag $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ er begrænset, konvekst og har glat rand. Lad $P \in \partial\Omega$ og lad $\frac{\partial u}{\partial \nu}$ være den retningsafledte af en egenfunktion u i retning af den udadrettede normal af $\partial\Omega$ i P . Da gælder, at*

$$\frac{\partial u}{\partial \nu}(P) = 0 \Leftrightarrow P \in N, \quad (3.2.20)$$

hvor N er knudelinjen for u .

Bevis. Antag $P = (0, 0)$ og vælg tangent-retningen af $\partial\Omega$ i P som x -akse og y -aksen i den udadrettede normals retning.

- $\frac{\partial u}{\partial y} = 0 \Rightarrow P \in N$: Antag $P \notin N$. Af Hopfs lemma (sætning 18), følger at $\frac{\partial u}{\partial \nu}(P) \neq 0$.
- $P \in N \Rightarrow \frac{\partial u}{\partial y}(P) = 0$:

Antag $\frac{\partial u}{\partial y}(P) = c \neq 0$. Fra afsnit 1.2 haves $u \in C^\infty(\bar{\Omega})$.

Udglat nu $\partial\Omega$ i en åben omegn $U \subset \mathbb{R}^2$ af P med et koordinatskift⁵ $T : U \rightarrow V$, givet ved $T(x, y) = (T_1(x, y), T_2(x, y)) =: (\tilde{x}, \tilde{y})$, med $V \subset \mathbb{R}^2$ en åben omegn af $T(P)$. Sæt

$$\tilde{u}(\tilde{x}, \tilde{y}) := u(T^{-1}(\tilde{x}, \tilde{y})). \quad (3.2.21)$$

Der haves $T(\bar{\Omega} \cap U) = \{(\tilde{x}, \tilde{y}) \in V : \tilde{y} \leq 0\}$. Reflekter $\tilde{u}$ omkring $\tilde{x}$ -aksen vha. af funktionen $v : V \rightarrow \mathbb{R}$, givet ved

$$v(\tilde{x}, \tilde{y}) := \begin{cases} \tilde{u}(\tilde{x}, \tilde{y}) & \tilde{y} \leq 0 \\ -\tilde{u}(\tilde{x}, -\tilde{y}) & \tilde{y} > 0. \end{cases} \quad (3.2.22)$$

Da $u \in C^\infty(\bar{\Omega})$, indsæt evt. konkret ved at betragte differential-kvotienter, at $v \in C^1(V)$ ⁶

Ved brug af kædereglen, da $u \equiv 0$ på $\partial\Omega$ og dermed $\tilde{u} \equiv 0$ langs $\tilde{x}$ -aksen, så haves $\frac{\partial \tilde{u}}{\partial \tilde{x}}(T(P)) = 0$, og vi får:

$$\begin{aligned} 0 \neq c &= \frac{\partial u}{\partial y}(P) = \frac{\partial \tilde{u}}{\partial y}(T(P)) = \frac{\partial \tilde{u}}{\partial \tilde{x}}(T(P)) \frac{\partial T_1}{\partial y}(P) + \frac{\partial \tilde{u}}{\partial \tilde{y}}(T(P)) \frac{\partial T_2}{\partial y}(P) \\ &= \frac{\partial \tilde{u}}{\partial \tilde{y}}(T(P)) \frac{\partial T_2}{\partial y}(P). \end{aligned}$$

Dermed er $\frac{\partial \tilde{u}}{\partial \tilde{y}}(T(P)) = k \neq 0$.

Det kan uden tab af generalitet antages at $T(P) = 0$. Da $v \in C^1(V)$, $\frac{\partial v}{\partial \tilde{x}}(x, 0) = 0$ og $v(T(P)) = 0$, eksisterer $\varepsilon > 0$ så

$$v(\tilde{x}, \tilde{y}) = v(0, 0) + 0\tilde{x} + k\tilde{y} + f(|\tilde{x}|^2 + |\tilde{y}|^2) \quad , \quad |\tilde{x}|^2 + |\tilde{y}|^2 < \varepsilon,$$

⁵Se [Evans, 1998, Appendix C, side 626] - bemærk, at koordinatskiftet har samme regularitetsegenskaber som randen.

⁶Se eventuelt de lignende betragtninger i beviset for punkt 1 i lemma 27

3.2 Lemmaer til hovedsætning

hvor $f = O(|\tilde{x}|^2 + |\tilde{y}|^2)$. Dermed eksisterer der, ifølge Implicit funktions-sætning [Wade, 2004, side 365], et åbent interval W og en entydigt bestemt funktion $\tilde{y} : W \rightarrow \mathbb{R}$, med $\tilde{y} \in C^1(W)$, så

$$v(\tilde{x}, \tilde{y}(\tilde{x})) = 0 \quad , \quad \text{for alle } \tilde{x} \in W. \quad (3.2.23)$$

Da $v = 0$ på $\tilde{x}$ -aksen er $\tilde{y} = 0$ denne entydige løsning. Hvis $v(\tilde{x}_0, \tilde{y}_0) = 0$ med $\tilde{x}_0 \in W$ og $\tilde{y}_0 \neq 0$, så strider funktionen

$$\tilde{y}(\tilde{x}) = \begin{cases} 0 & \tilde{x} \neq \tilde{x}_0 \\ \tilde{y}_0 & \tilde{x} = \tilde{x}_0, \end{cases}$$

som også opfylder $v(\tilde{x}, \tilde{y}) = 0$ imod førnævnte entydighed. Hermed eksisterer en åben kugle $B_r(T(P))$, hvor $v(\tilde{x}, \tilde{y}) = 0$ kun på $\tilde{x}$ -aksen i denne. Dermed er $\tilde{u}$ ikke nul i $D := B_{\tilde{P}, r} \cap \{(\tilde{x}, \tilde{y}) : \tilde{y} > 0\}$. Heraf følger, da $T^{-1}(D)$ er en åben omegn af P (idet koordinatskiftet er kontinuert), er $u \neq 0$ i $T^{-1}(D)$. Knudelinien for u er dermed ikke vilkårligt tæt på P , så $P \notin N$. ■

Herved kan bevises følgende sætning, der udtaler sig om antallet af skæringer mellem knudelinjen for en anden egenfunktion og randen.

Lemma 29. *Antag $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ er begrænset, konvekst og har glat rand. For en anden egenfunktion u_2 til Dirichlet-problemet i Ω , har $\partial u_2 / \partial \nu$ højst to nulpunkter.*

Bevis. Fra Courants knudelinjesætning (21) opdeler knudelinjen for u_2 højst Ω i to områder, men i så fald skærer knudelinjen højst $\partial\Omega$ i to punkter. Fra lemma 29 følger at $\partial u_2 / \partial \nu$ højst har to nulpunkter på randen. ■

3.2.3. Kriterium for entydighed af den anden egenfunktion

Følgende lemma fra [Lin, 1987], omhandler entydigheden af en anden egenfunktion.

Lemma 30. *Antag $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ er begrænset, konvekst og har glat rand. Lad u_2 være en anden egenfunktion. Hvis $u_2 \neq 0$ og $\partial u_2 / \partial \nu \geq 0$, da er u_2 , op til skalarmultiplikation, den entydige anden egenfunktion for Dirichlet-problemet.*

Bevis. Antag modsætningsvist, at der eksisterer endnu en anden egenfunktion ψ til Dirichlet-problemet, dvs. således ψ opfylder (1.2.3) Vi antager ψ og u_2 til at være ortogonale. Ellers, skriv $\psi = a_1 u_2 + a_2 f$ med $\int_{\Omega} u_2 f = 0$ ⁷. Lad i så

⁷se [Johnsen, 2006, Theorem 4.4.1]

fald $\psi_1 = \psi - a_1 u_2$, som er ortogonal på u_2 og lad herefter $\psi := \psi_1$ (se desuden sætning 4). Dermed

$$\int_{\Omega} u_2 \psi = 0.$$

Indfør nu operatoren $T : C^\infty(\bar{\Omega}) \rightarrow C^\infty(\bar{\Omega})$ givet ved

$$T = (x - x_0) \frac{\partial}{\partial x} + (y - y_0) \frac{\partial}{\partial y} = \begin{pmatrix} x - x_0 \\ y - y_0 \end{pmatrix} \cdot \nabla, \quad (3.2.24)$$

hvor (x_0, y_0) er et fast punkt, der vælges senere. Nu udregnes $\Delta(T\psi)$.

$$\frac{\partial^2}{\partial x^2} T\psi = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial \psi}{\partial x} + (x - x_0) \frac{\partial^2 \psi}{\partial x^2} + (y - y_0) \frac{\partial^2 \psi}{\partial x \partial y} \right) \quad (3.2.25)$$

$$= 2 \frac{\partial^2 \psi}{\partial x^2} + (x - x_0) \frac{\partial^3 \psi}{\partial x^3} + (y - y_0) \frac{\partial^3 \psi}{\partial x^2 \partial y}, \quad (3.2.26)$$

Samt helt analogt

$$\frac{\partial^2}{\partial y^2} T\psi = 2 \frac{\partial^2 \psi}{\partial y^2} + (y - y_0) \frac{\partial^3 \psi}{\partial y^3} + (x - x_0) \frac{\partial^3 \psi}{\partial y^2 \partial x}. \quad (3.2.27)$$

Da en vilkårlig anden egenfunktion er glat, vil de kommuterer de partielle afledte. Adderes (3.2.25) og (3.2.27) ser vi følgende

$$\Delta(T\psi) = 2\Delta\psi + T(\Delta\psi).$$

Dermed også

$$\Delta(T\psi) + \lambda_2 T\psi = -2\lambda_2 \psi.$$

Integreres der nu op mod u_2 over Ω , fås

$$\int_{\Omega} (\Delta(T\psi)u_2 - T(\Delta\psi)u_2) = -2\lambda_2 \int_{\Omega} \psi u_2 = 0.$$

Benyttes Greens anden sætning (se [Courant and John, 2000, side 557]) fås

$$0 = \int_{\partial\Omega} u_2 \frac{\partial T\psi}{\partial \nu} - \int_{\partial\Omega} T\psi \frac{\partial u_2}{\partial \nu},$$

hvor ν er den udadrettede normalvektor til $\partial\Omega$. Da u_2 opfylder (1.1.8) vil $u_2 = 0$ på $\partial\Omega$ således, at

$$0 = \int_{\partial\Omega} T\psi \frac{\partial u_2}{\partial \nu} \quad (3.2.28)$$

3.2 Lemmaer til hovedsætning

Ved koordinatskift til (ν, η) , med ν -aksen i retning af den udadrettede enhedsnormalvektor $\boldsymbol{\nu}$, og η -aksen i retning af enhedstangentvektoren $\boldsymbol{\eta}$, i et fast vilkårligt punkt, haves

$$(x - x_0, y - y_0) \mapsto ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}, (x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\eta}), \quad (3.2.29)$$

og

$$\nabla\psi \mapsto (\nabla\psi \cdot \boldsymbol{\nu}, \nabla\psi \cdot \boldsymbol{\eta}). \quad (3.2.30)$$

Skalarproduktet mellem (3.2.29) og (3.2.29) giver, da $\psi = 0$ på $\partial\Omega$ (så den afledte i tangentretningen er nul), samt η og ν er ortogonale, følgende:

$$\begin{aligned} T\psi &= ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}, (x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\eta}) \cdot (\nabla\psi \cdot \boldsymbol{\nu}, \nabla\psi \cdot \boldsymbol{\eta}) \\ &= ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu})(\nabla\psi \cdot \boldsymbol{\nu}) + ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\eta})(\nabla\psi \cdot \boldsymbol{\eta}) \\ &= ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu})(\nabla\psi \cdot \boldsymbol{\nu}). \end{aligned}$$

Af (3.2.28) følger yderligere:

$$0 = \int_{\partial\Omega} T\psi \frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}} = \int_{\partial\Omega} ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}) \frac{\partial \psi}{\partial \boldsymbol{\nu}} \frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}}. \quad (3.2.31)$$

Antag $\partial\psi/\partial\boldsymbol{\nu}$ har konstant fortegn på $\partial\Omega$, og uden tab af generalitet at $\partial\psi/\partial\boldsymbol{\nu} \geq 0$. Vælg $(x_0, y_0) \in \Omega$. Så gælder $((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}) \neq 0$ for $(x, y) \in \partial\Omega$, som følge af konveksiteten af Ω . Samtidigt, er $(x - x_0, y - y_0)$ dermed udadrettet for en konveks mængde, så $(x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}$ har samme fortegn på hele $\partial\Omega$, og

$$\begin{pmatrix} x - x_0 \\ y - y_0 \end{pmatrix} \cdot \boldsymbol{\nu} > 0.$$

Fra lemma 29 gælder at $\partial\psi/\partial\boldsymbol{\nu}$ højst har to nulpunkter, derfor gælder med $A := \{(x, y) \in \partial\Omega : \partial\psi/\partial\boldsymbol{\nu}(x, y) = 0\}$ at $|A| = 0$, således højresiden i (3.2.28) nu giver

$$\begin{aligned} 0 &= \int_{\partial\Omega} T\psi \frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}} = \int_{\partial\Omega} ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}) \frac{\partial \psi}{\partial \boldsymbol{\nu}} \frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}} \\ &= \int_{\partial\Omega \setminus A} ((x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu}) \frac{\partial \psi}{\partial \boldsymbol{\nu}} \frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}}. \end{aligned}$$

Dette medfører

$$\frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}} \equiv 0 \quad \text{på} \quad \partial\Omega \setminus A,$$

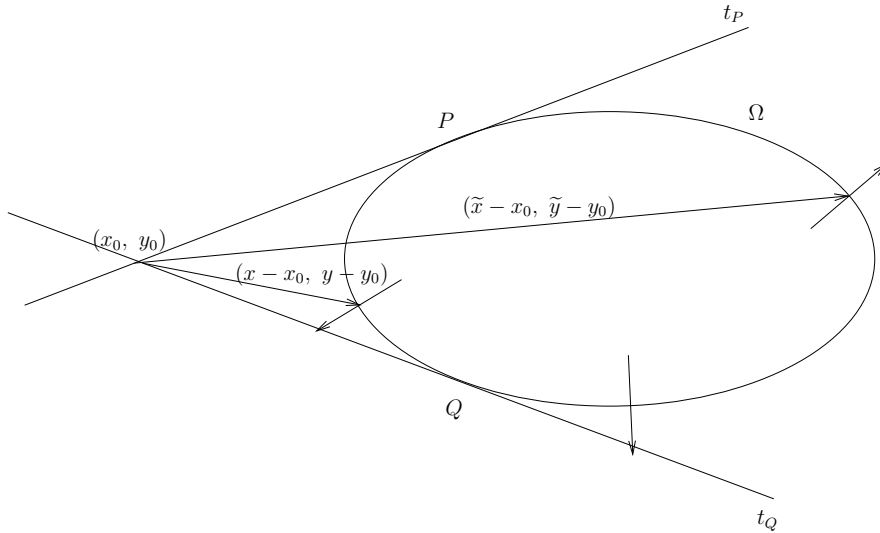
da $(x - x_0, y - y_0) \cdot \boldsymbol{\nu} > 0$ og $\partial\psi/\partial\boldsymbol{\nu} > 0$ på $\partial\Omega \setminus A$. Dermed som følge af kontinuiteten af $\partial u_2/\partial\boldsymbol{\nu}$, gælder

$$\frac{\partial u_2}{\partial \boldsymbol{\nu}} \equiv 0 \quad \text{på} \quad \partial\Omega,$$

hvilket strider mod udsagnet sæning 18 (Hopfs randpunkt-lemma).

Dermed skifter $\partial\psi/\partial\nu$ fortegn på $\partial\Omega$. Desuden har $\partial\psi/\partial\nu$ højst to nulpunkter på randen af Ω ifølge lemma 29. Da en anden egenfunktion er glat på Ω og dermed specielt glat langs $\partial\Omega$, har $\partial\psi/\partial\nu$ præcis to nulpunkter på $\partial\Omega$. Kald disse P og Q . Fra lemma 28 følger, at P og Q ligger på knudelinjen (mht. ψ). Hvis tangentlinjerne t_P og t_Q til $\partial\Omega$ i hhv. P og Q ikke er parallelle, eksisterer et skæringspunkt mellem t_P og t_Q udenfor Ω pga. konvexiteten heraf. Betegn dette punkt (x_0, y_0) .

Fortegnet af $(x-x_0, y-y_0)\cdot\nu$ og $\partial\psi/\partial\nu$ skifter begge præcist i P og Q , og vi kan derfor antage, at $T\psi \geq 0$ på $\partial\Omega$. Konvexiteten af Ω medfører $(x-x_0, y-y_0)\cdot\nu = 0$

Figur 3.2.: De små pile illustrerer ν .

netop i punkterne P og Q , da det er netop her, at $(x-x_0, y-y_0)$ er tangentlinje til randen. Det er også udelukkende i P og Q at $\partial\psi/\partial\nu = 0$, og der gælder

$$(T\psi)(x, y) = 0 \quad \text{hvis og kun hvis} \quad P = (x, y) \quad \text{eller} \quad Q = (x, y).$$

Da $T\psi$ kun er nul på nulmængden $\{P, Q\}$, giver (3.2.28), at

$$0 = \int_{\partial\Omega} ((x-x_0, y-y_0) \cdot \nu) \frac{\partial\psi}{\partial\nu} \frac{\partial u_2}{\partial\nu} = \int_{\partial\Omega/\{P, Q\}} ((x-x_0, y-y_0) \cdot \nu) \frac{\partial\psi}{\partial\nu} \frac{\partial u_2}{\partial\nu},$$

hvormed

$$\frac{\partial u_2}{\partial\nu} \equiv 0 \quad \text{på} \quad \partial\Omega/\{P, Q\},$$

3.2 Lemmaer til hovedsætning

---

idet $T\psi > 0$ herpå. Kontinuiteten af $\partial u_2 / \partial \nu$ giver

$$\frac{\partial u_2}{\partial \nu} \equiv 0 \quad \text{på } \partial\Omega.$$

Igen modstrid med Hopfs randpunkt-lemma. Dermed er det ikke muligt at t_p og t_q skærer hinanden. Betragt tilfældet hvor t_Q og t_P er parallelle, og lad dem ligge i x -aksens retning. Lad

$$T' = \frac{\partial}{\partial x}.$$

Udregn som tidligere:

$$\Delta T' \psi = \frac{\partial}{\partial x} \Delta \psi = T' \Delta \psi$$

så

$$0 = \Delta T' \psi - T' \Delta \psi = \Delta T' \psi + \lambda_2 T' \psi \tag{3.2.32}$$

$$\tag{3.2.33}$$

Multipliceres der i (3.2.32) med u_2 og integreres der over Ω gives:

$$\int_{\Omega} (u_2 \Delta T' \psi + \lambda_2 u_2 T' \psi) = \int_{\Omega} (u_2 \Delta T' \psi - \Delta u_2 T' \psi) = 0.$$

Ved Greens sætning, helt analogt med (3.2.28), fås:

$$\int_{\partial\Omega} T' \psi \frac{\partial u_2}{\partial \nu} = \int_{\partial\Omega} \frac{\partial \psi}{\partial x} \frac{\partial u_2}{\partial \nu} = 0. \tag{3.2.34}$$

Da ψ er antaget til at være en anden egenfunktion, skifter ψ fortegn hen over Ω , og områderne

$$\Omega_{\psi}^{+} := \{\mathbf{x} \in \Omega : \psi(\mathbf{x}) > 0\} \quad \text{og} \quad \Omega_{\psi}^{-} := \{\mathbf{x} \in \Omega : \psi(\mathbf{x}) < 0\},$$

indføres. Vi har at Ω_{ψ}^{+} og Ω_{ψ}^{-} adskilles af knudelinjen for ψ , der skærer $\partial\Omega$ i P og Q . Da $\psi = 0$ på $\partial\Omega$ har $\partial\psi/\partial x$ konstant fortegn, ved kontinuiteten af ψ , samt at $\psi > 0$ på Ω_{ψ}^{+} og $\psi < 0$ på Ω_{ψ}^{-} . Yderligere er P og Q de eneste punkter på $\partial\Omega$, der har tangentvektorer parallelle med x -aksen pr. konstruktion, da Ω er konveks. Dermed gælder

$$\frac{\partial \psi}{\partial x} = 0 \quad \text{kun i } P \text{ og } Q.$$

Vi har, at (3.2.34) giver

$$0 = \int_{\partial\Omega} \frac{\partial \psi}{\partial x} \frac{\partial u_2}{\partial \nu} = \int_{\partial\Omega \setminus \{P, Q\}} \frac{\partial \psi}{\partial x} \frac{\partial u_2}{\partial \nu}.$$

Dermed gælder $\partial u_2 / \partial \nu \equiv 0$ på $\partial\Omega / \{P, Q\}$, idet $\partial\psi / \partial x$ har konstant fortegn på $\partial\Omega / \{P, Q\}$. Ligesom tidligere, giver kontinuiteten af $\partial u_2 / \partial x$, at

$$\frac{\partial u_2}{\partial \nu} \equiv 0 \quad \text{på} \quad \partial\Omega.$$

Igen fås en modstrid med Hopfs randpunkt-lemma, og resultatet haves. ■

4. Hovedsætningen

Hidtil har vi beskrevet en række nyttige værktøjer i forbindelse med egenverdier, egenfunktioner og knudelinjer for Dirichlet-problemet. I dette kapitel beskæftiger vi os med hovedsætningen: Knudelinjen for en anden Dirichlet-egenfunktion skærer randen af et konvekst, begrænset område af $\mathbb{R}^2$ med glat rand, i præcist to punkter.

Bevisstrategien er først at vise udsagnet: hvis der eksisterer et sådan område, hvori knudelinjen for en anden egenfunktion ikke skærer randen i to punkter, så eksisterer et område (opfyldende samme krav, dvs. konveks og begrænset med glat rand) hvori knudelinjen for dette områdes anden egenfunktion skærer randen i præcist et punkt - betegn dette udsagn (A).

Derefter vises udsagnet: Knudelinjen skærer ikke randen i præcist et punkt for noget område af den omtalte art - betegn dette udsagn (B), og resultatet haves. Alt dette præciseres i det følgende.

4.1. Dirichlet-problemet på cirklen

I dette afsnit viser vi, at knudelinjen for en anden egenfunktion på en cirkelskive skærer randen i præcist to punkter. Vi benytter samme fremgangsmåde som [Courant, 1953, s.303]. Man kan eksplicit løse den differentiaalligning, der er tilknyttet det pågældende egenverdiproblem for en cirkelskive vha. polære koordinater. Antag Ω er en enhedscirkelskive. Lad u være en egenfunktion med tilhørende egenverdi $-\lambda$, så er den aktuelle differentiaalligning med randbetingelser følgende:

$$\begin{cases} \Delta u + \lambda u = 0 & \text{på } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega, \end{cases} \quad (4.1.1)$$

Ved at benytte den polære repræsentation af Laplace-operatoren, fundet i A.2, er egenverdiligningen i polære koordinater

$$-\left(\frac{\partial^2 u}{\partial r^2} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u}{\partial \theta^2} + \frac{1}{r} \frac{\partial u}{\partial r}\right) + \lambda u = 0. \quad (4.1.2)$$

4.1 Dirichlet-problemet på cirklen

Vi gætter på en løsning $v(r, \theta) = f(r)h(\theta)$, som opfylder randbetingelserne, at $v(1, \theta) = 0$, og benytter separation af de variable. Indsættes dette i (4.1.2) fås

$$f''(r)h(\theta) + \frac{1}{r^2}f(r)h''(\theta) + \frac{1}{r}f'(r)h(\theta) + \lambda f(r)h(\theta) = 0$$

og dermed

$$\frac{r^2(f''(r) + \frac{1}{r}f'(r) + \lambda f(r))}{f(r)} = -\frac{h''(\theta)}{h(\theta)}.$$

Da højresiden er uafhængig af r og venstresiden uafhængig af θ gælder, for en konstant $k \in \mathbb{R}$

$$\frac{r^2(f''(r) + \frac{1}{r}f'(r) + \lambda f(r))}{f(r)} = -\frac{h''(\theta)}{h(\theta)} = k. \quad (4.1.3)$$

Vi har dermed to differentiaalligninger

$$h''(\theta) + kh(\theta) = 0, \quad (4.1.4)$$

og

$$r^2 f''(r) + r f'(r) + \lambda r^2 f(r) - k f(r) = 0 \quad \text{med} \quad f(1) = 0. \quad (4.1.5)$$

Da v er en funktion er h 2π -periodisk i θ .

Vi betragter nu (4.1.4), med den tilhørende karakterligning

$$R^2 = -k, \quad k > 0,$$

således en løsning, ifølge [Jensen, 2000, sætning 5.3], er på formen

$$h(\theta) = a \cos(\sqrt{k}\theta) + b \sin(\sqrt{k}\theta).$$

Da h er 2π -periodisk medfører dette at $\sqrt{k} \in \mathbb{N}$, så skriv $k = n^2$, $n \in \mathbb{N}$. For at løse (4.1.5) indføres transformationen $r = \rho/\sqrt{\lambda}$, $\lambda > 0$. Indsat i (4.1.5) gives dermed

$$\frac{\rho^2}{\lambda} \frac{d^2 f}{dr^2} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \frac{df}{dr} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \lambda \frac{\rho^2}{\lambda} f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) - n^2 f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) = 0.$$

Ved kædereglen

$$\begin{aligned} \frac{\rho^2}{\lambda} \frac{d^2 f}{dr^2} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \frac{df}{dr} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \lambda \frac{\rho^2}{\lambda} f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) - n^2 f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) = \\ \rho^2 \frac{d^2 f}{d\rho^2} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \rho \frac{df}{d\rho} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \rho^2 f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) - n^2 f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) = 0, \end{aligned}$$

4.1 Dirichlet-problemet på cirklen

---

som medfører, at

$$\frac{d^2 f}{d\rho^2} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \frac{1}{\rho} \frac{df}{d\rho} \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) + \left(1 - \frac{n^2}{\rho^2} \right) f \left(\frac{\rho}{\sqrt{\lambda}} \right) = 0. \quad (4.1.6)$$

Dette er en Bessel-differentia ligning, og løsningerne vi søger skal være ikke-singulære. De i 0 ikke-singulære løsninger hertil, er de såkaldte Bessel-funktioner af første slags - se [Courant, 1953]. Bessel-funktioner af første slags, J_n , er på formen

$$J_n(\rho) = \frac{\rho^n}{2^n n!} \left(1 - \frac{\rho^2}{2(2n+2)} + \frac{\rho^4}{2 \cdot 4(2n+2)(2n+4)} - \dots \right)$$

(se evt. [Courant, 1953, side 303]). Da $\rho = kr = \sqrt{\lambda}r$, gælder

$$f_n(r) = J_n(kr).$$

Bemærk her, at løsningen afhænger af n . Vores begyndelsesbetingelse $f_n(1) = 0$ medfører, at $0 = J_n(k) = J_n(\sqrt{\lambda})$. Med andre ord, er kvadratroden af en egen-værdi et nulpunkt for Bessel-funktionerne af første slags. Betegn disse nulpunkter $k_{n,m}$, $m = 1, 2, \dots$. Sammenlagt er løsningen til (4.1.3), og dermed specielt egenfunktionerne, på formen

$$v(r, \theta) = f(r)h(\theta) = J_n(k_{n,m}r)(a \cos(n\theta) + b \sin(n\theta)). \quad (4.1.7)$$

Produktet i højresiden i (4.1.7) medfører at knudelinjer består af

- radiallinjer, svarende til θ der løser $a \cos(n\theta) + b \sin(n\theta) = 0$ og
- cirkler af radius r , hvor $J_n(k_{n,m}r) = 0$.

For et vilkårligt n så bidrager $a \cos(n\theta) + b \sin(n\theta)$ i (4.1.7) med n radiallinjer, og dermed opdeles området i mindst $2n$ områder. Dermed kan en anden egenfunktion, ifølge Courants knudelinje-sætning (sætning 21), ikke være på formen i (4.1.7) med $n > 1$. Det er kun for $n = 0$ at højresiden i (4.1.7) har konstant fortegn, så $n = 0$ omfatter første egenfunktioner, men ikke anden egenfunktioner. Dermed kan anden egenfunktioner skrives på formen (4.1.7) med $n = 1$.

Per definition har J_1 ingen nulpunkter mellem $k_{1,1}$ og $k_{1,2}$. Da $k_{1,1} = 0$, og $0 \leq r \leq 1$ medfører $k_{1,2}r \leq k_{1,2}$ bidrager $J_1(k_{1,2}r)$ ej til knudelinjen, da 0 allerede er i radiallinjen.

Dermed består en, for en cirkelskive, anden egenfunktionens knudelinje præcist af en radiallinje, og udsagn (C) for holder for en cirkelskive.

4.2. Beviset for udsagn (A)

I dette afsnit bevises ovenfor nævnte udsagn (A).

Lad som før (C) betegne udsagnet: “knudelinjen for en anden egenfunktion u_2 til Dirichlet-problemet over Ω skærer randen i præcis to punkter.” Konstateringen, at (C) er sand, når Ω er en cirkelskive i afsnit 4.1 kan benyttes til at vise følgende sætning, der er den første ingrediens i beviset for hovedresultatet (at udsagn (C) holder for et generelt begrænset og konvekst område med glat rand). Vi benytter samme fremgangsmåde, som i [Melas, 1992].

Sætning 31. *Lad $\Omega_0 \subseteq \mathbb{R}^2$ være konvekst, begrænset og havende glat rand. Hvis (C) ikke holder for Ω_0 , eksisterer et konvekst og begrænset område Ω med glat rand og en anden egenfunktion u_2 på Ω , så knudelinjen for u_2 skærer $\partial\Omega$ i præcis et punkt.*

Bevis. Start med at lave en kontinuert deformation $t \mapsto \Omega(t)$, $t \in [0, 1]$, af området $\Omega_0 = \Omega(0)$, således randen af $\Omega(t)$ er glat og $\Omega(1) = B_1(\mathbf{0})$ ¹. Udsagn (C) er sand for $\Omega(1)$, som set i afsnit 4.1. Da den antagelsesvist, er falsk for $\Omega(0)$ giver følgende definition mening

$$t_0 := \sup\{t : (C) \text{ er falsk for } \Omega(t)\}.$$

Tag to følger $\{t_i\}$ og $\{\tilde{t}_i\}$ med $t_i \rightarrow t_0$ og $\tilde{t}_i \rightarrow t_0$, hvor $t_i \leq t_0 \leq \tilde{t}_i$. For alle t_i 'er eksisterer til området $\Omega(t_i)$ en tilknyttet anden egenfunktion u_i , som kan vælges normaliseret. Tilsvarende er der en normaliseret anden egenfunktion $\tilde{u}_i$ på $\Omega(\tilde{t}_i)$ for alle $\tilde{t}_i$.

Fra lemma 28 haves, at $\partial u_i / \partial \nu$ højst har to nulpunkter på $\partial\Omega$. Desuden haves for alle t_i at (C) ikke gælder for $\Omega(t_i)$, og dermed har $\partial u_i / \partial \nu$ ikke to nulpunkter. Da u_i er en anden egenfunktion og dermed $u_i \in C^\infty(\partial\Omega(t_i))$, skifter den så ikke fortegn på $\partial\Omega(t_i)$. Antag derfor, at

$$\partial u_i / \partial \nu \geq 0 \text{ på } \partial\Omega(t_i).$$

Da (C) holder for $\tilde{u}_i$ har $\partial \tilde{u}_i / \partial \nu$ to nulpunkter på randen, ifølge lemma 28.

Ved hjælp af elliptiske estimater fås, at u_0 og $\tilde{u}_0$ er anden egenfunktioner på Ω_0 . Desuden giver konvergens² af egenfunktioner, at også $\partial u_0 / \partial \nu \geq 0$ samt $\partial \tilde{u}_0$ har mindst et nulpunkt på $\partial\Omega_0$. Se [Courant, 1953, side 421] for kontinuiteten af egenverdierne for kontinuerte deformationer af området der indgår i overvejelserne, samt [Stollmann, 1995] for konvergens af egenfunktionerne.

¹F.eks, op til translation, kan $\partial\Omega$ “trækkes sammen” til en cirkel indeholdt i Ω med radius r ved at benytte $tr \frac{\mathbf{x}}{\|\mathbf{x}\|} + (1-t)\mathbf{x}$ på Ω for $t \in [0; 1]$

²I passende forstand, men diskussionen af dette emne medtages ikke i denne tekst.

4.3 Beviset for udsagn (B)

Fra sætning 30 kan ved en evt. skalering antages, at

$$u_0 = \tilde{u}_0.$$

Der gælder nu, at $\partial u_0 / \partial \nu \geq 0$ og at denne har mindst et nulpunkt på $\partial\Omega(t_0)$. Da u_0 er en anden egenfunktion på $\Omega(t_0)$, gælder der, at $u_0 = 0$ på $\partial\Omega(t_0)$. Ifølge lemma 27 nærmer knudelinjen N_{u_0} , for u_0 , sig ikke et vilkårligt punkt på $\partial\Omega(t_0) \cap N_{u_0}$ tangentielt mht. randen. Dermed eksisterer præcist et P så $\partial\Omega(t_0) \cap N_{u_0} = \{P\}$. Fra lemma 28 haves, at nulpunkterne for $\partial u_0 / \partial \nu$ ikke udgør et stykke af $\partial\Omega(t_0)$ - dvs. nulpunkterne er isolerede.

Det følger af bemærkning 22, at N_{u_0} opdeler $\Omega(t_0)$ i to områder Ω^+ , Ω^- , og ortogonaliteten med den første egenfunktion (som ikke skifter fortegn) medfører, at u_0 har forskelligt fortegn på Ω^+ og Ω^- . Antag derfor

$$\Omega^+(t_0) = \{x \in \Omega(t_0) : u_0(x) > 0\}, \quad \text{og} \quad \Omega^-(t_0) = \{x \in \Omega(t_0) : u_0(x) < 0\}.$$

Da $u_0 = 0$ på $\partial\Omega(t_0)$, haves $\partial u_0 / \partial \nu \leq 0$ på $\partial\Omega^+(t_0)$. Da samtidig $\partial u_0 / \partial \nu \geq 0$ på $\partial\Omega$, er

$$\partial u_0 / \partial \nu = 0 \quad \text{på} \quad \partial\Omega^+(t_0).$$

Hermed er nulpunkterne for $\partial u_0 / \partial \nu$ både sammenhængende og isolerede, hvor af det følger, at $\partial u_0 / \partial \nu$ har præcist et nulpunkt. Med

$$\Omega = \Omega(t_0) \quad \text{og} \quad u_2 = u_0,$$

er sætningen vist. ■

4.3. Beviset for udsagn (B)

I dette afsnit bevises udsagn (B) - at det ikke er muligt for knudelinjen N for en anden egenfunktion u_2 på et konvekst begrænset område Ω med glat rand, at skære randen i præcist et punkt (eller ækvivalent, at $\partial u_2 / \partial \nu$ har præcist et nulpunkt på $\partial\Omega$ ifølge lemma 28). Dette giver en modstrid med sætning 31 og giver sammen med denne et bevis for at knudelinjen skærer randen i præcist to punkter. Ifølge bemærkning 22 efter Courants knudelinjesætning opdeler knudelinjen Ω i to områder, hvorpå u_2 har forskelligt fortegn. Indfør

$$\Omega^- := \{x \in \Omega : u_2(x) < 0\} \quad \text{og} \quad \Omega^+ := \{x \in \Omega : u_2(x) > 0\}, \quad (4.3.1)$$

Vi vælger senere et punkt, og udfra dette fastlægge koordinatsystemet, således x_1 -aksen peger i retning af tangentvektoren til $\partial\Omega$ i det pågældende punkt og x_2 -aksen peger i den indadrettede normalvektors retning i det pågældende punkt.

Da Ω er konveks er der præcis to liniestykker, $I, J \subset \partial\Omega$, der har tangenter, som er parallelle med x_1 -aksen. I og/eller J kan eventuelt være punkter

Da $u_2 = 0$ på $\partial\Omega$, så

$$\frac{\partial u_2}{\partial x_1} = 0 \text{ på } I \cup J.$$

Der gælder at I og J er lukkede, hvilket indses ved følgende argument: Tag en følge $\{x_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ i I (eller J), dvs. $\frac{\partial u_2}{\partial x_1}(x_n) = 0$ for alle n , og således at $x_n \rightarrow x_0$. Da er $\frac{\partial u_2}{\partial x_1}(x_0) = 0$, idet $u_2 \in C^\infty(\overline{\Omega})$. af Ω . Ved brug af Hopfs lemma (sætning 18) sluttet, at en udadrettet retningsaffledt af u_2 opfylder

$$\frac{\partial u_2}{\partial x_1} \neq 0 \text{ på } \partial\Omega \setminus (I \cup J). \quad (4.3.2)$$

Hermed er det vist, at I og J er lukkede. Indfør nu hjælpefunktionen v_t givet ved

$$v_t := e^{-tx_1} \frac{\partial e^{tx_1} u_2(x)}{\partial x_1} = \frac{\partial u_2}{\partial x_1} + tu_2. \quad (4.3.3)$$

Bemærk, at denne opfylder

$$\Delta v_t + \lambda v_t = 0, \quad (4.3.4)$$

Definer også en knudelinje for v_t

$$N_t := \overline{\{x \in \Omega : v_t(x) = 0\}}. \quad (4.3.5)$$

Da $u_2 = 0$ på $\partial\Omega$ og $\frac{\partial u_2}{\partial x_1}$ er 0 på netop I og J , og ellers forskellig fra nul, ser vi fra definitionen af v_t , at punkter på randen, hvor v_t er lig nul, er indeholdt i I eller J - med andre ord

$$N_t \cap \partial\Omega \subseteq I \cup J.$$

Desuden gælder $v_t \in C^\infty(\overline{\Omega})$ da u_2 er det.

I lyset af sætning 31 ønsker vi at vise, under passende forudsætninger, vha. en fremkommen modstrid, at $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ ikke har præcist et nulpunkt på $\partial\Omega$. Derfor bevises tre lemmaer, der udtaler sig om konsekvenser af en sådan situation. Først nogle indledende overvejelser vedrørende en sådan situation. Når $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ har netop et nulpunkt, kald det $\mathbf{o}$, ved vi vha. lemma 28, at N kun rører randen i $\mathbf{o}$. Vælg dette punkt som origo, med x_1 -aksen i retning af tangenten til $\partial\Omega$ i $\mathbf{o}$ og x_2 -aksen i retning af normalvektoren til $\partial\Omega$ i $\mathbf{o}$. Mængden $\partial\Omega \setminus (I \cup J)$ består af to buestykker. Det antages, uden tab af generalitet, at $\mathbf{o} \in I$, og at $\partial\Omega^- = N$. Dermed ligger begge linjestykkerne der udgør $\partial\Omega \setminus (I \cup J)$, på $\partial\Omega^+$. Ved brug af Hopfs lemma (18), ser vi, at $\frac{\partial u_2}{\partial x_1}$ har forskelligt fortegn på disse to "sider". Navngiv disse Γ^+ og Γ^- således, at

$$\frac{\partial u_2}{\partial x_1} > 0 \text{ på } \Gamma^+ \quad \text{og} \quad \frac{\partial u_2}{\partial x_1} < 0 \text{ på } \Gamma^-.$$

Lemma 32. *Lad $\Omega \subset \mathbb{R}^2$ være åben, begrænset og konveks med glat rand. Antag $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ har præcist et nulpunkt på $\partial\Omega$. Så eksisterer for alle t en mængde Ω_t således, at denne er omsluttet af N_t , dvs. således, at $\partial\Omega_t \subseteq N_t \cup I \cup J$.*

Bevis. For punkter P med $(\nabla u)(P) \neq 0$ er N glat, specielt C^1 , som set i starten af afsnit 3. Fra lemma 27 (ii), haves, at N ikke nærmer sig $\mathbf{o}$ tangentielt, og fra lemma 27 (iii), at der eksisterer $\varepsilon > 0$, så

$$|u_2| + \left| \frac{\partial u_2}{\partial x_1} \right| > 0 \quad \text{på} \quad N \cap \{x \in \mathbb{R}^2 : 0 < |x| < \varepsilon\}.$$

Dermed haves på $A := N \cap \{x \in \mathbb{R}^2 : 0 < |x| < \varepsilon\}$

$$\left| \frac{\partial u_2}{\partial x_1} \right| > 0 \quad \text{på} \quad A.$$

Da

$$\frac{\partial u_2}{\partial x_1}(p) \neq 0 \quad \Rightarrow \quad N \text{ er } C^1 \text{ i } p,$$

ifølge starten af afsnit 3, er N C^1 på A , og N ikke tangenter parallelle med x_1 -aksen her.

Der eksisterer et $0 < \eta \leq \varepsilon$ sådan, at med

$$\Sigma_\eta := \{(x_1, x_2) : x_2 \leq \eta\},$$

har $N \cap \Sigma_\eta$ ikke tangenter parallelle med x_1 -aksen, som derfor består af to kurvestykker der nærmer sig $\mathbf{o}$ uden at inkludere dette. Kald skæringen mellem $x_2 = \eta$ og N for (x_0, η) og lad γ_1 være den ene kurve, der løber langs N med endepunkter i (x_0, η) og $\mathbf{o}$ (se figur 4.1).

Antag nu modsætningsvist, at der eksisterer et t_0 , således der ikke findes et område Ω_{t_0} så

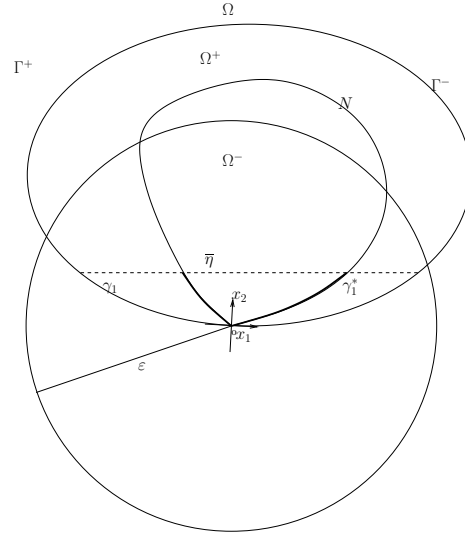
$$\partial\Omega_{t_0} \subseteq N_{t_0} \cup I \cup J.$$

Det haves, at N_{t_0} skærer $\partial\Omega$ i både I og J , idet $v_{t_0} > 0$ på Γ^+ og $v_{t_0} < 0$ på Γ^- . Dermed deles $\overline{\Omega} \setminus I \cup J$ af N_{t_0} i to sammenhængende områder:

$$U^+ = \{x \in \Omega : v_{t_0}(x) > 0\} \quad \text{og} \quad U^- = \{x \in \Omega : v_{t_0}(x) < 0\}.$$

Vi kan antage, at γ_1 er helt indeholdt i U^+ ³. Da U^+ er sammenhængende og $\overline{\gamma_1} \cap \partial U^+ = \{\mathbf{o}\}$ og γ_1 er simpel, er $U^+ \setminus \gamma_1$ sammenhængende, da så kun punktet $\mathbf{o}$ er fjernet fra randen af den sammenhængende mængde U^+ . Betragt igen linjen $x_2 = \eta$ og kald dennes skæring med Γ^+ for (y_0, η) , vi minder om, at skæringen

³Bemærk, at N_{t_0} ikke skærer N på $N \cap B_\varepsilon(\mathbf{o})$ da $|\partial u_2 / \partial x_1| \neq 0$ herpå.

 Figur 4.1.: Illustration af konstruktionen for at få γ_1 .

mellem γ_1 og linjen $x_2 = \eta$ betegnes (x_0, η) . Det er nu muligt at forbinde (y_0, η) og (x_0, η) med en simpel polygonisk kurve således denne ikke skærer linjen $x_2 = 0$, da Ω er konveks. Betegn denne for γ_2 og bemærk, at $\gamma_2 \subseteq U^+$. Betragt den del af $\Gamma^+ \cup I$, der løber fra (y_0, η) til $\mathbf{o}$ (begge punkter inkluderet) og kald denne for γ_3 . Konstruktionen er illustreret i figur 4.2.

Den lukkede kurve

$$\gamma = \overline{\gamma_1} \cup \gamma_2 \cup \gamma_3$$

skærer ikke sig selv i noget punkt, så den er en simpel lukket kurve. Jordans kurvesætning (se evt. [Veblen, 1905]) giver, at γ omslutter en entydig begrænset mængde. Denne kalder vi W . Altså er $\partial W := \gamma$.

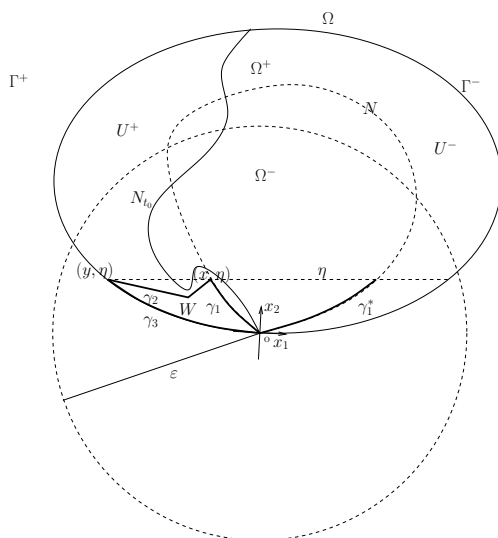
Da Ω er simpelt sammenhængende - dvs. " Ω har ingen huller" - så da $\partial W \subseteq \overline{\Omega}$ er $W \subseteq \Omega$.

Samtidig er $v_{t_0} \geq 0$ på γ_1 , så $\overline{W} \cap U^- = \emptyset$. Da U^- er sammenhængende gælder

$$v_{t_0} \geq 0 \text{ på } W.$$

Ved at benytte Maksimums-princippet (sætning 16) på $-v_{t_0}$ (se (4.3.4)) sluttet, at v_{t_0} ikke kan antage sit minimum på det indre af W . Altså haves

$$v_{t_0} > 0 \text{ på } W.$$

 Figur 4.2.: Illustration af konstruktionen af W .

Der eksisterer et η_2 , $0 < \eta_2 < \eta$ så linjen $x_2 = \eta_2$ skærer Γ^+ i et punkt $\mathbf{p}_1 := (\bar{x}, \eta_2)$ og γ_1 i $\mathbf{p}_2 := (\bar{y}, \eta_2)$ således at linjestykket mellem $\mathbf{p}_1$ og $\mathbf{p}_2$, benævnt $L[\mathbf{p}_1, \mathbf{p}_2]$, opfylder, at

$$L[\mathbf{p}_1, \mathbf{p}_2] \cap \gamma_2 = \emptyset.$$

(se figur 4.3)

Der gælder, at $L[\mathbf{p}_1, \mathbf{p}_2] \subset \overline{W}$. Betragt funktionen

$$h(\mathbf{x}) := e^{t_0 x_1} u_2(\mathbf{x}). \quad (4.3.6)$$

Denne opfylder, at

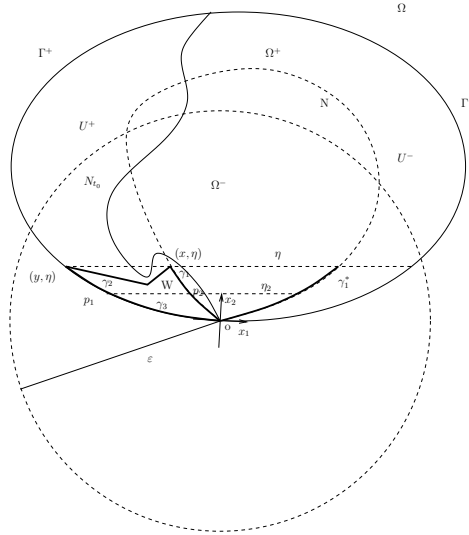
$$h(\mathbf{p}_1) = h(\mathbf{p}_2) = 0.$$

Det følger af Rolles sætning [Wade, 2004, 4.12 Lemma], at der eksisterer et $(z, \eta_2) \in [\mathbf{p}_1, \mathbf{p}_2]$, så $\partial h / \partial x_1(z, \eta_2) = 0$, men det vil ud fra (4.3.3) og (4.3.6) sige, at $v_{t_0}(z, \eta_2) = 0$. Da samtidig $(z, \eta_2) \in W$ og $v_{t_0} > 0$ på W har vi nået en modstrid, og lemmaet er vist. $\blacksquare$

Lemma 33. *Lad $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ være åben, begrænset og konveks med glat rand. Antag $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ har netop ét nulpunkt på $\partial\Omega$. For et vilkårligt $t \in \mathbb{R}$ eksisterer der præcist én delmængde Ω_t med $\Omega_t \subseteq \Omega$ og $\partial\Omega_t \subseteq N_t \cup I \cup J$.*

Ydermere gælder der følgende fire udsagn om området Ω_t .

Figur 4.3.: Illustration af linjestykket $L[p_1, p_2]$.

1. Enten er $v_t > 0$ i Ω_t eller $v_t < 0$ i Ω_t .
2. Den første egen værdi med Dirichlet rand-betingelser hørende til Ω_t , er lig den anden egen værdi for hele Ω , dvs. $\lambda_1(\Omega_t) = \lambda_2$.
3. Ω_t er simpelt sammenhængende.
4. Der eksisterer $\rho(\lambda_2) > 0$, så Ω_t indeholder en cirkelskive med radius $\rho(\lambda_2)$.

Bevis. Fasthold $t \in \mathbb{R}$. Fra lemma 32 ved vi der eksisterer mindst ét område med $\partial\Omega_t \subseteq N_t \cup I \cup J$. Antag nu modsætningsvist, at der eksisterer mere end ét sådant område med rande i $N_t \cup I \cup J$. Dermed ville der være to disjunkte områder Ω_1 og Ω_2 , så $v_t = 0$ på $\partial\Omega_1 \cup \partial\Omega_2$. Lad

$$w_i = \begin{cases} b_i v_t & \text{på } \Omega_i \\ 0 & \text{ellers,} \end{cases} \quad \text{for } i = 1, 2,$$

og lav analoge udregninger med bevis for sætning 21. Så fås, at den anden egen værdi på $\Omega_1 \cup \Omega_2$ er lig $\lambda_2(\Omega)$. Igen argumenteres som i sidste del af beviset for 21, og man opnår en modstrid. Dermed er det vist, at knudelinjen for v_t omslutter præcist et område Ω_t for alle $t \in \mathbb{R}$.

1. Det følger af definitionen af N_t, I og J v_t , at v_t kun er 0 på randen af Ω_t . Da v_t er glat, har v_t konstant fortegn på entydige område Ω_t

4.3 Beviset for udsagn (B)

2. Udsagn 2 følger af overvejelserne for beviset af entydigheden, da $\lambda_2(\Omega)$ hermed (fra sætning 4) er en egenværdi for Ω_t , men $\lambda_2(\Omega) < \lambda_2(\Omega_t) \leq \lambda_3(\Omega_t) \dots$. Hermed er $\lambda_2(\Omega)$ den første egenværdi for Ω_t , dvs. $\lambda_1(\Omega_t) = \lambda_2(\Omega)$.
3. Da Ω er konveks, og dermed simpelt sammenhængende, er også Ω_t simpelt sammenhængende.
4. Eksistensen af en indre radius, der kun afhænger af λ_2 følger af 2 og 3 ved brug af Haymans sætning om indre radius (14).

■

Lemma 34. *Antag $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ har præcist et nulpunkt. Lad $\Omega \subset \mathbb{R}^2$ være begrænset og konveks med glat rand, med Ω_t den, for et givent $t \in \mathbb{R}$, entydigt bestemte delmængde $\Omega_t \subseteq \Omega$ hvor $\partial\Omega_t \subseteq N_t \cup I \cup J$ (ifølge lemma 33). Da gælder følgende:*

1. Der eksisterer $c_1 > 0$, så for alle $t > c_1$ er $v_t > 0$ i Ω_t .
2. Der eksisterer $c_2 > 0$, så for alle $t < -c_2$ er $v_t < 0$ i Ω_t .

Bevis. Betragt et punkt $\mathbf{z} \in \Gamma^+$, dvs. at $\frac{\partial u_2}{\partial x_1}(\mathbf{z}) > 0$. Da $u_2 \in C^\infty(\overline{\Omega})$, så eksisterer $\delta > 0$ så $\frac{\partial u_2}{\partial x_1} > 0$ i $\overline{\Omega} \cap B_\delta(\mathbf{z})$. Da $\mathbf{z} \in \Gamma^+ \subseteq \partial\Omega^+$, medfører kontinuiteten af u , at δ kan antages værende valgt således at $B_\delta(\mathbf{z}) \cap \overline{\Omega^-} = \emptyset$. Vi bemærker, at $\lambda_1(\Omega^+) = \lambda_2(\Omega)$, da $u_2 > 0$ i Ω^+ , og samtidigt opfylder egenværdiligningen samt Dirichlet-randbetingelsen. Med $K := \overline{\Omega} \cap B_\delta(\mathbf{z})$ følger det af overvejelserne i afsnit 1.3.1, at $\lambda_2(\Omega) = \lambda_1(\Omega^+) < \lambda_1(\Omega^+ \setminus K)$. Den første egenværdi af et område ændres kontinuert, under kontinuerede deformationer af området - [Courant, 1953, side 421]. Dermed kan vi vælge en tilstrækkelig stor kompakt delmængde $E \subseteq \Omega^-$, og dermed approksimere $\Omega^+ \setminus K$ med $\Omega \setminus (K \cup E)$, således at også $\lambda_1(\Omega \setminus (K \cup E)) > \lambda_2(\Omega)$. Sæt

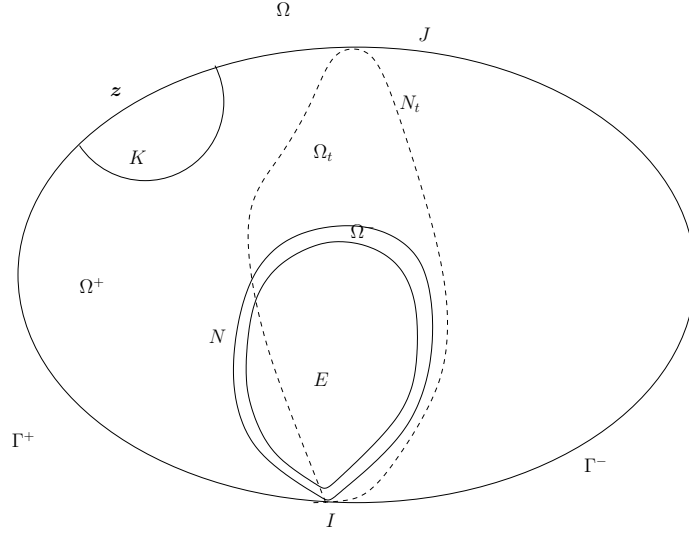
$$\alpha := \inf\{|u_2(\mathbf{x})| : \mathbf{x} \in E\} \quad \text{og} \quad \beta := \sup\left\{\left|\frac{\partial u_2}{\partial x_1}(\mathbf{x})\right| : \mathbf{x} \in \Omega\right\}.$$

Bemærk $\alpha > 0$, da $|u_2(\mathbf{x})|$ er kontinuert og E er kompakt, så α som infimum er et minimum, og $u_2 \neq 0$ på E . Både $u_2 > 0$ og $\frac{\partial u_2}{\partial x_1} > 0$ på K , og med $t > \frac{\beta}{\alpha} > 0$ gælder altså

$$v_t > 0 \text{ i } K. \tag{4.3.7}$$

Betragt nu også v_t på E med et $t > \frac{\beta}{\alpha} > 0$. Da $u_2 < 0$ på E , så $\frac{u_2}{\alpha} = \frac{-|u_2|}{\alpha} \leq -1$. Dermed haves:

$$v_t = \frac{\partial u_2}{\partial x_1} + t u_2 < \frac{\partial u_2}{\partial x_1} - \frac{\beta}{\alpha} |u_2| \leq \frac{\partial u_2}{\partial x_1} - \beta = \frac{\partial u_2}{\partial x_1} - \left|\frac{\partial u_2}{\partial x_1}\right| < 0, \quad \text{i } E. \tag{4.3.8}$$

 Figur 4.4.: Illustration af approksimationen af Ω^- med E .

Da $v_t = 0$ i $I \cup J$, og N_t er disjunkt fra $K \cup E$ (per konstruktion), følger det af (4.3.7) og (4.3.8) at $N_t \cup I \cup J \subseteq \overline{\Omega} \setminus (K \cup E)$. Der gælder at

$$\partial\Omega_t \subseteq N_t \cup I \cup J \subseteq \overline{\Omega} \setminus (K \cup E). \quad (4.3.9)$$

Da $\Omega \setminus K$ er simpelt sammenhængende, konkluderes det at

$$\Omega_t \subseteq \Omega \setminus K. \quad (4.3.10)$$

(Her fraregnes E ikke som i (4.3.9) da E omslutes af $\partial\Omega_t$ per antagelse.) Ifølge punkt 2 i lemma 33 gælder

$$\lambda_1(\Omega_t) = \lambda_2(\Omega) < \lambda_1(\Omega \setminus (K \cup E)). \quad (4.3.11)$$

Antag $\Omega_t \subseteq \Omega \setminus (K \cup E)$, da haves $\lambda_1(\Omega_t) \geq \lambda_1(\Omega \setminus (K \cup E))$, ifølge afsnit 1.3.1, og vi har en modstrid med (4.3.11). Vi konkluderer at

$$\Omega_t \not\subseteq \Omega \setminus (K \cup E).$$

Ifølge (4.3.10) gælder $\Omega_t \subseteq \Omega \setminus K$. Konklusionen heraf er, at $\Omega_t \cap E \neq \emptyset$. Ifølge (4.3.8) og punkt 1 i lemma 33 er $v_t < 0$ på Ω_t , for alle $t > \frac{\beta}{\alpha} =: c_1$.

Det ønskede c_2 findes ved at gennemløbe hele beviset igen, blot med z valgt i Γ^- . ■

4.3 Beviset for udsagn (B)

Lemma 35. *Lad $\Omega \subset \mathbb{R}^2$ være begrænset og konveks med glat rand, med Ω_t den entydigt bestemte delmængde $\Omega_t \subseteq \Omega$ med $\partial\Omega_t \subseteq N_t \cup I \cup J$.*

Antag $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ har netop ét nulpunkt på $\partial\Omega$. Sæt $A := \{t \in \mathbb{R} : v_t > 0 \text{ i } \Omega_t\}$ og $D := \{t \in \mathbb{R} : v_t < 0 \text{ på } \Omega_t\}$. Da er A og B lukkede.

Bevis. Antag modsætningsvist, at A er åben, dvs. antag, der eksisterer en følge $\{t_j\} \in A$, med $t_j \rightarrow t_0$, hvor $t_0 \notin A$. Så er $v_{t_j} > 0$ i Ω_{t_j} for alle $j \in \mathbb{N}$, men $v_{t_0} < 0$ i Ω_{t_0} ifølge lemma punkt 1 i lemma 33.

Fra punkt 4 i lemma 33 haves desuden cirkelskiver B_j , således at

$$B_j := B_\rho(\mathbf{x}_j) \subseteq \Omega_{t_j} \subseteq \Omega$$

Da Ω er begrænset er følgen $\{\mathbf{x}_j\}$ begrænset ekstraheres en konvergent delfølge, der lades overtage betegnelsen $\{\mathbf{x}_j\}$ istedet, med $\mathbf{x}_j \rightarrow \mathbf{x}_0 \in \overline{\Omega}$. For alle j haves $B_j \subseteq \Omega$ så ved overgangen til grænsen B_0 "rammes" $\partial\Omega$ muligvis, men der haves, at $B_0 \subseteq \overline{\Omega}$. For alle punkter $\mathbf{x} \in B_0$, kan skrives $\mathbf{x} = \mathbf{x}_0 + \mathbf{z}$, og dette er grænsepunktet for følgen af tilsvarende punkter i de tidligere cirkelskiver, $\lim_{j \rightarrow \infty} \{\mathbf{x}_j + \mathbf{z}\} = \mathbf{x}$. Idet v_t er kontinuert i $\mathbf{x}$, og $v_{t_j} > 0$ i B_j , haves $v_{t_j} \geq 0$ i B_0 . Kontinuitet af v_t i t giver nu, at

$$v_{t_0}(\mathbf{x}) \geq 0 \quad , \quad \mathbf{x} \in B_0.$$

Hvis $v_{t_0}(\mathbf{x}) = 0$ for et $\mathbf{x} \in \Omega$, er dette et minimum. Da $v_{t_0} \not\equiv 0$ på Ω , og $\Delta(-v_{t_0}) + \lambda_2(-v_{t_0}) \geq 0$ på Ω , giver maksimumsprincippet (sætning 15) anvendt på $-v_{t_0}$, at

$$v_{t_0} > 0 \quad \text{på} \quad B_0. \quad (4.3.12)$$

Så $v_{t_0}(\mathbf{x}_0) > 0$ specielt. Da $v_{t_0} < 0$ i Ω_{t_0} , kan det entydigt bestemte område Ω_{t_0} ej indeholde $\mathbf{x}_0$. Dermed separerer N_{t_0} ikke $\mathbf{x}_0$ fra $\partial\Omega \setminus (I \cup J)$. Hermed kan konstrueres en kurve ζ^* parametriseret ved $\zeta : [0, 1] \rightarrow \overline{\Omega}$, med $\zeta(0) = \mathbf{x}_0$ og $\zeta(1) \in \partial\Omega \setminus (I \cup J)$, så

$$\zeta^* \cap (N_{t_0} \cup I \cup J) = \emptyset. \quad (4.3.13)$$

For j tilstrækkeligt stort, haves $\mathbf{x}_0 \in B_j \subseteq \Omega_{t_j}$ og dermed $\zeta^* \cap (N_{t_j} \cup I \cup J) \neq \emptyset$. Da $v_{t_j} = 0$ på netop mængden $N_{t_j} \cup I \cup J$, haves $\mathbf{y}_j \in \zeta^*$, med $v_{t_j}(\mathbf{y}_j) = 0$. Da ζ^* er en lukket og begrænset mængde, kan vi fra følgen $\{\mathbf{y}_j\} \in \zeta^*$ udtage en konvergent delfølge, der lades overtage samme betegnelse som den oprindelige følge, $\{\mathbf{y}_j\}$, med $\mathbf{y}_j \rightarrow \mathbf{y}_0 \in \zeta^*$. Dermed per kontinuitet i t og $\mathbf{y}$, haves $v_{t_0}(\mathbf{y}_0) = \lim_{j \rightarrow \infty} v_{t_j}(\mathbf{y}_j) = 0$. Dermed gælder $\mathbf{y}_0 \in (N_{t_0} \cup I \cup J)$, så

$$\mathbf{y}_0 \in \zeta^* \cap (N_{t_0} \cup I \cup J), \quad (4.3.14)$$

og vi ser nu en modstrid med (4.3.13). Et tilsvarende argument kan føres for mængden D . ■

Det tunge forarbejde er gjort i de foregående lemmaer, og vi kan nu bevise vores andet hovedresultat, der sammen med sætning 31 benyttes i beviset for hovedsætningen i denne rapport.

Sætning 36. *Lad $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ være åben, begrænset og konveks med glat rand. Da kan $\frac{\partial u_2}{\partial \nu}$ ikke have netop et nulpunkt på $\partial\Omega$.*

Bevis. Lemma 33 giver os om A og B , som i lemma 35, at

$$A \cap B = \emptyset, \quad A \cup B = \mathbb{R}$$

Ifølge lemma 34 haves

$$A \neq \emptyset, \quad B \neq \emptyset.$$

Da lemma 35 giver os, at A og B er lukkede, og da $A^C = B$ og $B^C = A$, haves at A og B er en åben disjunkt overdækning af $\mathbb{R}$, med A og B ikke-tomme. Dette er i modstrid med, at $\mathbb{R}$ er sammenhængende⁴. ■

4.4. Bevis for hovedsætningen

Kanonerne er kørt i stilling til at bevise følgende sætning, der er målet for denne rapport.

Sætning 37 (Hovedsætning). *For en anden egenfunktion u_2 til Dirichlet-problemet på et konvekst, åbent, begrænset område $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ med $\partial\Omega$ glat, gælder, at knudelinjen for u_2 skærer $\partial\Omega$ i præcist to punkter.*

Bevis. Antag modsætningsvist, at knudelinjen ikke skærer randen af et sådan område Ω i to punkter. Så eksisterer ifølge sætning 31 et konvekst område med glat rand, hvorpå knudelinjen, for egenfunktionen på dette område, skærer randen i præcist et punkt. Ifølge sætning 36 er dette ej muligt, og vi har nået en modstrid. ■

---

⁴Beviskitse for, at $\mathbb{R}$ er sammenhængende: Antag $\mathbb{R}$ overdækkes af åbne, disjunkte, ikke-tomme mængder. Så findes et grænsepunkt på randen af den ene mængde A , som nødvendigvis så er inkluderet i en af de andre, B . Da B åben er dette punkt er et indre punkt, og vi får en modstrid med disjunktheden.

5. Konklusion

I dette afsnit opsummerer vi de centrale punkter og metoder for denne tekst. Da denne tekst er skrevet som del i en projektforløb, lader vi også et par ord falde, om hvad vi herved har lært. Desuden ønsker vi at gøre læseren opmærksom på emner, der er interessante og relevante for lignende problemstillinger, men som der her ikke er blevet tid til at studere.

Konklusion

Hovedresultatet, der er blevet gjort rede for i denne tekst er, at knudelinjen for en anden egenfunktion, for et begrænset, konvekst område i $\mathbb{R}^2$ med glat rand, skærer randen i præcist to punkter. En delkonklusion må være, at dette er et meget interessant resultat, idet vi i denne rapport har set, hvor vidt man kommer omkring blandt diverse matematiske emner og discipliner, for at få en grundig og tilfredsstillende gennemarbejdning af emnet. I denne tekst er blevet benyttet relativt abstrakte analytiske resultater, men også mere geometriske fortolkninger, ideer og argumenter.

Perspektivering

Desuden er selve udviklingen af matematiske resultater interessant. I emnet for denne rapport, ligesom mange andre, var der i starten, dvs. for ca. 100 år siden, en vis forvirring omkring formuleringen af problemerne og løsningerne, omend man havde en vis intuitiv forståelse for, hvad der måtte gælde. Disse problemer tilhørende løsninger er løbende blevet mere stringent og præcist formuleret, og diverse argumenter og beviser er blevet fortættede og strømlinede. Disse fremstår gerne som sætninger med elegante beviser i lærebøger. Også det matematiske sprog i sig selv har udviklet sig.

Konkret synliggøres denne udvikling, hvis man kigger i de ældre værker, som [Courant, 1953]. Denne kræver tilvænning at læse og forstå og man aner den fysiske tilgang, der førhen har været dominerende. Derfor ser man også at klassiske resultater "genbevises" og udgives i nyere mere stringente udgaver.

Denne udvikling fortsætter med endnu mere præcise udsagn, og skærping af resultaterne. Eksempelvis ser man hvorledes lignende resultater gradvist er blevet opbygget, fra [Payne, 1973] (med forudsætning om, at området er konvekst, og

symmetrisk om den ene akse) til [Lin, 1987] (Igen forudsættes passende symmetri af området, der desuden antages at være konvekst og begrænset) og senere [Melas, 1992] (her er symmetri-antagelsen forsvundet). Yderligere er det siden udgivelsen af artiklen [Melas, 1992] blevet vist det samme resultat i [Alessandrini, 1994] for områder med en rand, der blot er kontinuert differentiabel, omend her benyttes anderledes og mere analytiske metoder. I den forbindelse er det interessant at bemærke, hvorledes artiklerne fungerer som en viderebygning på de forrige. Eksempelvis henviser [Melas, 1992] til mange resultater beskrevet i [Lin, 1987].

Videre arbejde/fordybning

Denne tekst er, som nævnt i forordet, skrevet i løbet af et semester, og derfor har vi naturligvis ikke kunne gennemarbejde alt der vedrører emnet. Lad os derfor her nævne interessante emner, vi gerne ville have medtaget i større grad, såfremt tiden havde tilladt det, og hermed ligge op til muligt videre arbejde og fordybelse i disse emner:

En grundig bevisførelse for regulariteten af løsninger til elliptiske partial differential ligninger af anden orden, hvor [Evans, 1998] og [Gilbarg and Trudinger, 2001] kunne være et startpunkt mht. litteratur.

Herunder også analyticiteten af løsningerne. Dette er interessante emner, der bygger på vigtige analytiske resultater. Hertil kommer også potential-teori, i en mulig udredning af analyticitet som i [Hellwig, 1964].

Område deformation og hvordan egenfunktioner afhænger heraf, samt et passende konvergens begreb er også interessant. En mulig tilgang hertil er via spektral- og operator-teori i f.eks [Stollmann, 1995].

Herudover er der rig mulighed for fordybning i problemstillinger generelt angående egenverdier. Man kunne eksempelvis undersøge de geometriske sammenhænge mellem disse og området nærmere.

Efter dette oplæg til den yderligere interesserede læser, afsluttes her med følgende kommentar: Arbejdet med denne tekst, og de indgående omfangsrige og klassiske matematiske emner, har været yderst lærerig og interessant.

A. Appendices

A.1. Den første egenværdi er simpel

Ifølge Courants knudelinjesætning (21) og maksimumsprincippet (16) haves om en første egenfunktioner, $\psi_0 \not\equiv 0$ for et sammenhængende område Ω med $|\Omega| < \infty$, at $\psi_0 > 0$ eller $\psi_0 < 0$ i Ω . Antag både u og $\tilde{u}$ er egenfunktioner og dermed begge tilhører $L^2(\Omega)$. Så haves vha. Hölders ulighed, at $u, \tilde{u} \in L^1(\Omega)$, og vi kan skrive:

$$\int_{\Omega} \tilde{u} \neq 0 \quad , \quad \int_{\Omega} u \neq 0. \quad (\text{A.1.1})$$

Dermed måder findes en konstant $K \in \mathbb{R}$, så

$$\int_{\Omega} u - K \int_{\Omega} \tilde{u} = \int_{\Omega} (u - K\tilde{u}) = 0. \quad (\text{A.1.2})$$

Lineariteten af Δ giver, at $u - K\tilde{u}$ også er en første egenfunktion, så hvis $u - K\tilde{u} \not\equiv 0$ haves $u - K\tilde{u} \leq 0$ hvilket strider imod (A.1.2). Dermed gælder

$$u - K\tilde{u} \equiv 0 \Leftrightarrow u = K\tilde{u}, \quad (\text{A.1.3})$$

og den første egenværdi er simpel for et sammenhængende område. Med andre ord - egenrummet tilhørende den første egenværdi er én-dimensionelt.

A.2. Laplaceoperatoren i polære koordinater

Vi vil i dette afsnit vise hvordan man kan omskrive Laplace-operatoren til polære koordinater ved gentagen brug af kædereglen.

Lad T være koordinat-skiftet fra rektangulære til polære koordinater, og sæt

$$x := T_1^{-1}(r, \theta) = r \cos \theta \quad \text{og} \quad y := T_2^{-1}(r, \theta) = r \sin \theta.$$

Lav følgende udregning

$$\frac{\partial u}{\partial r} = \frac{\partial u}{\partial x} \frac{\partial T_1^{-1}}{\partial r} + \frac{\partial u}{\partial y} \frac{\partial T_2^{-1}}{\partial r} = \frac{\partial u}{\partial x} \cos \theta + \frac{\partial u}{\partial y} \sin \theta \quad (\text{A.2.1})$$

Således

$$\frac{\partial^2 u}{\partial r^2} = \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} \cos^2 \theta + \frac{\partial^2 u}{\partial y^2} \sin^2 \theta + 2 \frac{\partial^2 u}{\partial x \partial y} \cos \theta \sin \theta. \quad (\text{A.2.2})$$

Og tilsvarende (A.2.1)

$$\frac{\partial u}{\partial \theta} = -\frac{\partial u}{\partial x} r \sin \theta + \frac{\partial u}{\partial y} r \cos \theta.$$

Så er

$$\frac{\partial^2 u}{\partial \theta^2} = \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} r^2 \sin^2 \theta - 2 \frac{\partial^2 u}{\partial x \partial y} r^2 \cos \theta \sin \theta + \frac{\partial^2 u}{\partial y^2} r^2 \cos^2 \theta - \frac{\partial u}{\partial y} r \sin \theta - \frac{\partial u}{\partial x} r \cos \theta. \quad (\text{A.2.3})$$

Ved at addere (A.2.2) og (A.2.3), fås

$$\begin{aligned} \frac{\partial^2 u}{\partial r^2} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u}{\partial \theta^2} &= \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} \cos^2 \theta + \frac{\partial^2 u}{\partial y^2} \sin^2 \theta + 2 \frac{\partial^2 u}{\partial x \partial y} \cos \theta \sin \theta + \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} \sin^2 \theta \\ &\quad - 2 \frac{\partial^2 u}{\partial x \partial y} \cos \theta \sin \theta + \frac{\partial^2 u}{\partial y^2} \cos^2 \theta - \frac{\partial u}{\partial y} \frac{1}{r} \sin \theta - \frac{\partial u}{\partial x} \frac{1}{r} \cos \theta \\ &= \Delta_{x,y} u (\sin^2 \theta + \cos^2 \theta) - \frac{1}{r} \left(\frac{\partial u}{\partial y} \sin \theta + \frac{\partial u}{\partial x} \cos \theta \right). \end{aligned}$$

Ved at benytte (A.2.1), ses dette at være

$$\frac{\partial^2 u}{\partial r^2} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u}{\partial \theta^2} = \Delta_{x,y} u - \frac{1}{r} \frac{\partial u}{\partial r},$$

således at

$$\Delta_{x,y} u = \frac{\partial^2 u}{\partial r^2} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u}{\partial \theta^2} + \frac{1}{r} \frac{\partial u}{\partial r}. \quad (\text{A.2.4})$$

A.3. Svage grænser er entydige

Her vises, at svage grænser er entydige, som benyttet i beviset for punkt 3 i sætning 4. Antag at $\{f_n\}$ konvergerer svagt mod f og $\tilde{f}$ i $L^2(\Omega)$. Ved hjælp af Riesz' repræsentationssætning, så for alle $g \in L^2(\Omega)$ så

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (f_n - f, g)_{L^2(\Omega)} = 0 \quad \text{og} \quad \lim_{n \rightarrow \infty} (f_n - \tilde{f}, g)_{L^2(\Omega)} = 0. \quad (\text{A.3.1})$$

Da disse begge er konvergente, da kan vi trække dem fra hinanden, og for alle $g \in L^2(\Omega)$ gælder så

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (\tilde{f} - f, g)_{L^2(\Omega)} = 0. \quad (\text{A.3.2})$$

Heraf ses det at $f = \tilde{f}$.

Litteratur

- [Alessandrini, 1994] Alessandrini, G. (1994). Nodal lines of eigenfunctions of the fixed membrane problem in general convex domains. *Comment. Math. Helv.*
- [Aronszajn, 1957] Aronszajn, N. (1957). A unique continuation theorem for solutions of elliptic partial differential equation or inequalities of second order. *J. Math. Pures Appl.* 36, 235-249.
- [Courant, 1953] Courant, R. (1953). *Methods of mathematical physics, Vol. 1.* Interscience Publishers, Inc.
- [Courant and John, 2000] Courant, R. and John, F. (2000). *Introduction to Calculus and Analysis II/2.* Springer Verlag.
- [Evans, 1998] Evans, L. C. (1998). *Partial Differential Equations.* American Mathematical Society.
- [Gidas et al., 1979] Gidas, B., Wei-Ming, and Nirenberg, L. (1979). Symmetry and Related Properties via the Maximum Principle. *Communications in Mathematical Physics.*
- [Gilbarg and Trudinger, 2001] Gilbarg, D. and Trudinger, N. S. (2001). *Elliptic Partial Differential Equations of Second Order.* Springer.
- [Gladwell and Zhu, 2002] Gladwell, G. M. L. and Zhu, H. (2002). Courant's Nodal Line theorem And Its Discrete Counterparts. *Q. JI Mech. Appl. Math.* 55(1), 1-15.
- [Hardy et al., 1978] Hardy, G. H., Littlewood, J. E., and Pólya, G. (1978). *Inequalities.* Cambridge University Press.
- [Hayman, 1978] Hayman, W. (1978). Some Bounds for Principal Frequency. *Applicable Analysis*, 1978, Vol 7, pp. 247-254.
- [Hellwig, 1964] Hellwig, G. (1964). *Partial Differential Equations (An introduction).* Blaisdell Publishing Company.
- [Jensen, 2000] Jensen, H. E. (2000). *Matematisk Analyse I (fjerde udgave).* Matematisk Institut, Danmarks Tekniske højskole.

- [Johnsen, 2006] Johnsen, J. (2006). Notes on Functional Analysis. <http://www.math.aau.dk/~johansen/Teaching/Notes/hilbert.pdf> per 5. juni 2007.
- [Kellogg, 1929] Kellogg, O. D. (1929). *Foundations of Potential Theory*. Springer-Verlag.
- [Krantz, 1999] Krantz, S. G. (1999). *Handbook of Complex Variables*. Birkhäuser.
- [Lieb and Loss, 2001] Lieb, E. H. and Loss, M. (2001). *Analysis, second edition*. Georgia Institute of Technology - AMS.
- [Lin, 1987] Lin, C.-S. (1987). On the Second Eigenfunctions of the Laplacian in $\mathbb{R}^2$. *Comm. Math. Phys.* 111 (1987), no. 2, 161–166.
- [Melas, 1992] Melas, A. D. (1992). On the nodal line of the second eigenfunction of the laplacian in $\mathbb{R}^2$. *J. Differential Geom.* 35 (1992), no. 1, 255–263.
- [O'Connor and Robertson, 2000] O'Connor, J. J. and Robertson, E. F. (2000). Johann Peter Gustav Lejeune Dirichlet. <http://www-groups.dcs.st-and.ac.uk/~history/Biographies/Dirichlet.html> per 5. juni 2007.
- [Payne, 1973] Payne, L. E. (1973). On Two Conjectures in the fixed Membrane Eigenvalue Problem. *Journal of Applied Mathematic and Physics*, Vol. 24.
- [Protter and Weinberger, 1999] Protter, M. H. and Weinberger, H. F. (1999). *Maximum Principles in Differential Equations*. Springer.
- [Steven R. Bell and Steven G. Krantz, 1987] Steven R. Bell and Steven G. Krantz (1987). *Smoothness to the boundary of conformal maps*. *Rocky Mountain Journal of Mathematics*, Volume 17, Number 1, Winter 1987.
- [Stollmann, 1995] Stollmann, P. (1995). *A convergence theorem for Dirichlet-forms with applications to boundary value problems with varying domains*. *Math. Z.* 219, 275-287.
- [Veblen, 1905] Veblen, O. (1905). Theory On Plane Curves In Non-Metrical Analysis Situs. *Transactions of the American Mathematical Society*, Vol. 6, No. 1., pp. 83-98.
- [Wade, 2004] Wade, W. R. (2004). *An Introduction to Analysis (Third Edition)*. Pearson Prentice Hall.